

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

A szerb trón.

Budapest, márczius 26.

Nincsen trónus véres emlék nélkül, friss, szinte még gőzölgő, meg sem alvadt vér azonban művelt Európában már csak egyetlen egy trónhoz tapad: a szerbhez, a Karagyorgyevicskéhez. A többi európai trónról századok századok esztendői koptatták le a rájuk kiömlő vért. Testvérviszálykodások és összeesküvések, orgyilkos palotai forradalmak az elmúlt középkorral együtt futnak visszafelé az időben, mindig messzebb a modern kor emberéletét jobban tisztelő, kényesebb erkölcsi felfogásától. A szerb trónusra azonban alig tegnap történt, hogy királyi vér omlott, Obrenovics Sándor és Draga királyné vére. Minden éjféli borzalom élénken előttünk van, magunk is átéljük s szenzációéhes szemekkel fölittuk a híreket a sötét éjjel petárdákkal felrobbantott konakajtókról, az üres folyosókon osonó mezítelen kardu tisztokról, az agyonvagdosott Sándorról, a mellén átszurt Draga királynéról, az ablakon át kidobott fejedelmi holttestekről. Egy darab barbár, embertelen középkor elevenedett meg mellettünk, egy köhajtásnyira a magyar Zimonytól s a gőzölgő, véres párak ködéből emelkedett ki a Karagyorgyevics aranyozott széke, a mai szerb trónus.

Ennek az erős, felejthetetlen eseménynek az impressziója alatt Európa megalkothatta véleményét Szerbiáról.

Láthatta, hogy ez az apró balkáni állam az idők vontató kötelén messze a művelt nyugat mögött maradt s hogy ugyanakkor, amidőn Budapest, Bécs, Páris a huszadik század dátumait írja, Belgrádban igazság szerint annó ezerkétszázottól, vagy ezerháromszázottól kellene kezdeni a kelteztést. Romániában, Bulgáriában egy európai nivóju uralkodó család legalább fölszínesen és a külföldi érintkezésekben be tud illeszkedni a civilizált népek kereteibe. Szerbiában azonban a dísznópásztorok trónra került unokái nemesak arra képtelenek, hogy ellensúlyozzák az alattvalóik ősi ösztöneit, hanem maguk is primbedüvel állnak bele a bandába. Aki ezt a nézőpontot el nem felejtette, az könnyen megtalálhatta a kulcsot a mostani események megértéséhez, a Milovanovics, Pasics, Zsifkovic és többi ics végű ember apró méregkeveréseiből és spadassin tempóihoz, melylyel ravasz, hazudós intrikáikat s durva hátbatámadásait rendezték. A huszadik század erkölcsi felfogása szerint jobbfajta kaszinóban sem lehetnének tagok ezek az urak. De ők nem is a huszadik században, hanem középkori miliőben, középkori emberek között élnek. Csupa apró Machiavelli, akik minden fegyvert, minden hazugságot alkalmasnak találhatnak állami érdekből, hogyha az ő magánérdekük véletlenül összeesik az állam érdekével, de az államérdek ellenére is, hogyha másképp fordul egyéni boldogulásuk mindig szélmenté felé kanyarodó

vitortlaja. És ebből a szép, egymással is marakodó, egymás hátára kapaszkodó sötét társaságból emelkedik ki a trónus, a véres trónus, hátán Karagyorgyevics Péterrel, aki néhány napra Sándor meggyilkolása után már ott volt Belgrádban; a trón zsámolyán Karagyorgyevics Györggyel, a félkötya trónörökösével, aki a legvadabb bacchanáliákat megszenyítő tivornyáiról lett híres és nevezetes. A véres trónus körül pedig — immár jóbarátok és kipróbált hívek — ott állnak a kiralygyilkos tisztek is, Masics ezredessel, meg a többi véres kézzel. A véreskezők külön klikket alkotnak, az összeesküvő tisztek csoportját, mely nem szégyenkezik, hanem dicsekszik rémtettével s jogokat formál ahhoz, hogy beleavatkozzék Uj Szerbia ügyeibe. Tulajdonképpen teljes joggal mert hiszen Uj-Szerbia nekik köszönhette, hogy megszületett.

Ezeket a marionett figurákat mozgatta titkos szálakon Oroszország a válság egész folyamán. S az is jellemző, hogy most, amikor Oroszország belátva ennek a mulatságnak veszedelmességét, eldobta magától a zsineget, mint csuklottak össze, mint lettek semmivé ezek a romantikus figurák. Zsifkovic, aki tegnapelőtt még az utolsó csepp véreig harcolni akart, tegnap már egész cinikusan maga hirdette, hogy egy háboru megsemmisítené Szerbiát. Györgyöt pedig, aki tovább folytatta a handabandát, azok dezaválták, akik addig legjobban lelkesedtek érte. Tulajdon

Perzsia hanyatlása.

Irta: Dr. Nagyványi Fekete Gyula.

Perzsia azon az uton halad, mely a hajdan dicső és hatalmas Lengyelország sorsát jelezte, a ma baráti esőkökat váltó angol és muszka önkénynek és kapzsiságnak lesz gondja rá, hogy már is megkezdett felosztás végleges rabsággá fajuljon. A perzsa nép állandó forrongásban van, az abszolutisták élet-halál harcát vívnak a nacionalistákkal, az elégedetlen nép fejedelmével áll szemben, ez egyike a legszerencsétlenebb népeknek a földön, mert fejedelme nemesak hogy nem érez együtt népével, de egyenesen annak életérdekei ellen cselekszik. A mai nagy krízis egyik lényeges okozója a sah-garázdálkodás. Nézzük tehát, miféle lény az a sah. A perzsa sah nem gyakorol korlátlan hatalmat, miután imperiumát kénytelen ősidők óta a szatrapákkal (kerületi kormányzók) megosztani, akik fiaik vagy fivéréi. Ő névleges fejedelem, aki a kormányzók utján kapja meg az adót, mely nem folyik be rendszeren. Muzaffer-ed-Dia helyzete Oroszországgal szemben hasonlított a britt II. Károly viszonyához XIV. Lajossal szemben. Az előbbi sah iszonyu pazarlást vitt végbe, Európába magával hozta rokoaságát és udvarát s egész ország számára elegendő francia árucikkeket szállított Teheránba. Egy perzsa sahnak alig nyílik alkalma népét megismerhetni. Ha utazik, fejét lefátyolozza,

hogy a nagy por és homok meg ne ártson egészségének. Kísérete oly nagy, hogy fogalmat szerezhetünk a „Xerxes en voyage” követőiről. Számtalan teve, ló, elefánt és öszvér viszi a hárem hölgyeit, testőreit és cselédségét.

Teheránban épp oly távol van a népétől, mint valamely sivatagon. A hosszú, keskeny utcák házái csak ajtókkal vannak ellátva, ellenben ablakok teljesen hiányoznak. Ott senki sem néz ki, mert nincs semmi látni való. Csak a bazárokból folyik az élénkség, a vevő és a munkakerülő tanyájai ezek. A hölgyek mélyebben vannak lefátyolozva, mint Stambulban. Az Ulama azonban megengedi a hölgyek lefátyolozását, miután a nap lévén a mester, az arczképeket nem emberi kéz készíti. Nálunk mindefféle ünnepélyek a nép közé vonzzák a fejedelmeket, ott nem ismernek szalont, kiállítás és filantropikus ebédeket. Mégis az erkölestelen luxus folytán teljesen elszegényedett az udvar, az előbbi sah eladta a család kincseit is, aztán következett a könnyelmű adóságinálás, mely megörökítette a szemmitlús országban a muszka és az angol uralmat.

Perzsia alapítása óta nem volt olyan siralmas helyzetben, mint ma. Az utak, a hadsereg s általában a közigazgatás jobb helyzetben voltak Dárius és közvetlen utódainak uralma alatt. A Kajar-dinasztia valóságos esapást hozott a népre, melynek függetlensége utolsó óráit éli. Ha Perzsia multját tanulmányozzuk, határozott képét nyerjük egy

nemzet keletkezése, haladása és elhalálzásának. Agha Mohammed óta (150 esztendő) aki 70.000 emberi szemet kivétellett és talakon hozatta maga elé, rendszeresen hanyatlott a perzsa nemzet. A nemzetirtó munkát befejezi a mostani sah.

Már régóta törvénytelen állapotban sanylik a nép, mert az önző, lelketlen és beestelen hivatalnoksereg jogorvoslat nélkül tiporhatja a törvényt. Nemesak a nép, de a kegyvesztett vizir (miniszter) is a rablás áldozatává lett, az emberi jogot nem tiszteli senki, a büntető jogszolgáltatást nem a társadalmi védelem, de a személyes boszu érdekéből gyakorolták. Még ma is az az elv irányadó, hogy a nép az uralkodó tulajdona. A bürokrácia pedig megvesztegethető, önkényes, rabló elemei segélyével valóságos irtóháborut vív már századok óta az elhagyatott néppel szemben.

Pedig a perzsa nép érett a parlamentáris életre, csak becsületesen kellene vele bánni, mely nép tisztesség- és becsületudó s így értelmes is. Az alsóbb néposztályok épp úgy bíraak öszivilizációval, mint az olasz, vagy a francia köznépb emberei. A mai politikai mozgalom nem az arisztokraták műve, hanem az ulémaké és a népé, mely valahányszor beállott a végszükség esete, elseperte az uralkodó dinasztiaát és mást ültetett helyébe. Ma is rengeteg sok a baj, melyen a hitvány uralkodó nem segít. Ilyen bajok az öntözés és a jó bírák hiánya. A perzsa nép fél a külföldi kölesöntől, mert ebben szemléli leigázásának forrását. Egyébként e nép a porcellán- és a

fegyvertársai szarták hátba orvul, ki-
élezve ellene a szerencsétlen végű Ko-
lakovics szolgálta megtagadását.

Mostanig idáig fejlődött ez a kis
középkori színjáték, melynek az árát
rajtunk akarták bevenni. A megrajzolt
helyzethez azonban az is hozzátartozik,
hogy még ne tegyék az eset után az ob-
ligát megnyugtató pontot. Ezek a
hisztriók azt is megeselekszik, hogy mi-
után hősi halált, vagy gyáva halált hal-
tak, egyszerre föltámadnak s előlről kez-
dik a komédiát addig, amíg újra le nem
intik őket, vagy hátulról le nem szurják
egymást. Sőt az is megeshetik, hogy vá-
ratlanul maga a titkos sugó lép ki a
pódiumra, ha ma nem, hát egy-két esz-
tendő mulva. A balkáni lehetőségeket
nem szabad európai szemmel mérlegelni.
És nem szabad elfelejteni azt, hogy a
háborus kedv mostani krachja olyan
rettenetes veresége Oroszországnak,
hogy ezt soha el nem felejtik Pétervá-
rott. Ebben a bajban — hála a német
szövevényességünknek — úgy látszik felül-
kerekedtünk, de előre tisztában kell len-
nünk azzal, hogy ez a jegyzék-háboru
csak bevezetője volt egy további vetél-
kedésnek, melyben csak egy darabig
fogják papirosra vivni a csatát, mert
ha gyökerében meg nem változik a ha-
talmak mostani erőegyensúlya és érdek-
viszonylata, a szláv és germán ellentét
előbb-utóbb alkalmat csinál magának
arra, hogy fegyverrel is leszámoljon.

Még ezután kell eldölnie annak,
hogy ki legyen az ur a Balkánon?

Budapest, márczius 26.

A képviselőház holnap délelőtt ülést
tart, melynek napirendje a következő: a
kongruáról szóló javaslat harmadszori olva-
sása, a munkásbiztosító-hivatal ügyviteli sza-
bályzatáról szóló kereskedelmi miniszteri je-
lentés, a kisilva-óránai, homonna-takesá-
nyi, vácz-budapest-gödöllői, nagyszében-
szentágotai, kerepes-gödöllői és hólak-
tréncsenteplézi helyiérdekű vasutakról szóló
törvényjavaslat, továbbá a főudvarnagyi bi-

textilipar mezején föllumulhatatlan. Mint
hogy azonban a perzsa öbölt máris elrabol-
ták tőle az angolok, ezentul nemzetközi keres-
kedelmének vége. Mivel azonban a földön po-
litizálni tilos volt, csak a vallás segítségével
voltak képesek politikai reformokról szólni.
A múlt század derekán keletkezett itt a bábis-
ták vallásos szektája, mely az önkényuralom
helyébe igazi törvényes uralmat, rendet és
moráltást akart ültetni. A bábisták harezol-
tak a nőemancipációért is, hatalmas köz-
véleményt teremtettek a századok óta alvó
nemzet kebelében, de a rettenetes zsarnokság
ellenszegült e reformok munkájának, ezren-
kint máglyára vitte a legelőkelőbbeket, így
aztán sikerült egy időre a népharagot elnémí-
tani, de az elhíttett mag ma is termő talaj-
ban él és gyökere okozója lön a nagy népfor-
radalmaknak.

Az udvar teljes elszegényedése és a nép-
moraja kényszerítette a sahot arra, hogy né-
pének alkotmányt és parlamentet adjon. De
alig hogy megszületett az alkotmány, máris
meghánta elhatározását a sah. A perzsák
nagy része — perze nem az arisztokraták —
komolyan vette a Mejlisst (parlament), csak-
hogy a sah, mihelyt a Mejliss életjelt adott
magáról, három ízben tett esküje daczára,
nyomban bezáratta. Közte és a parlament
közt különösen a pénzügyi terén tört ki kon-
fliktus. A parlament ugyanis európai budget-
tet akart létrehozni, ami ott egészen új dolog
volt. Eddig szabadon garázdálkodott a sah a
kinestárban, ezentul 2.500.000 franknyi czi-

rászkodásról szóló javaslat és az 1905. és 1906.
évi zárszámadásokról szóló zárszámvizsgáló
bizottsági jelentések tárgyalása.

A politika világából.

Budapest, márczius 26.

A háboru és a belpolitika.

— A béke-kilátások javulása. —

A belpolitikai helyzet tisztázása.

A politikai világban nagy meglepődést
keltett a béke kilátásainak jelentékeny meg-
javulása, bár vannak olyan vélemények is,
hogy csak Oroszországgal tisztázódott a hely-
zet és így nem lehetetlen, hogy csapataink
mégis bevonulnak Szerbiába. Hivatalos és fél-
hivatalos nyilatkozatokra való utalással ugyan-
is azt hangsúlyozzák, hogy bár a hatalmakkal
való viszonyunk rendbe jönni látszik, hátra-
van a szerb kérdés gyökeres elintézése. Erre
nézve külügyminisztériumunknak az az állás-
pontja, hogy a legutóbbi napokban megállapí-
tott feltételeitől el nem tér. Vagyis azon
jegyzőkönyvet, amelybe Wekerle Sándor mi-
niszterelnöknek is volt módja befolyjni, to-
vábbra is fentartja s csak annyiban tér el az
eredeti elhatározástól, hogy azt, nem mint
tervezve volt, szombaton, hanem egy-két nap-
pal utóbb fogja gróf Forgách által Belgrád-
ban átadni. — A válság-békés elintézéséhez
tehát továbbra is megkívánatik, hogy Szerbia
összes feltételeinket sürgősen teljesítse, had-
erejét leszerelje, bandáit széjjelszórja és min-
demennyi békebonthatásért, határvillongásért a
legteljesebb felelősséget vállalja. Ha Szerbia
kormányja és népe ezt teljesíteni hajlandó s a
valóságban is becsületesen keresztül viszi, ha
továbbá ezen kötelezettséget bizonyos hosszabb
határidőre vállalja, akkor a béke lehetősége ez
oldalról sincs kizárva. De ha *belső zavarok tön-
nek ki Szerbiában*, akkor Ausztria-Magyar-
országnak épp úgy készenlétben kell állania,
mintha megüzente volna a háborút.

A helyzet tehát ma az, hogy várakozó ál-
lasponton vagyunk és ehez képest Wekerle
Sándor miniszterelnök, aki Bécsből már vissza-
érkezett, a képviselőházban ma nem terjesz-

tette be az esetleges háboru idejére szükséges
felhatalmazási javaslatokat. A kormány nem
is szándékozik a javaslatokat a Ház elé ter-
jeszteni, csak abban az esetben, ha várakozás
ellenére mozgósítás rendeltetnék el, úgy, hogy
a javaslatok a mozgósítás elrendelésével egy-
idejűleg kerüljenek a Ház elé. A magyar kor-
mány azonban semmi esetre sem szándékozik
a javaslatokat meglepetésszerűen a képviselő-
ház elé terjeszteni, hanem betérjesztés előtt
közölné azokat a pártokkal. Ezekben a javasla-
tokban, mint már jelentettük, a kormány a
háboru megindítását a törvényhozás elé kí-
vánta terjeszteni és törvényes felhatalmazást
kért volna a kormány a költségek előlegezésére,
azonkívül törvénnyel kívánta szabályozni a
háboruval kapcsolatban megteendő intézkedé-
seket, amelyek ma sehol sincsenek szabályozva.
A kormány preczedenset akart teremteni arra,
hogy a háborus intézkedések is a törvényhozás
felhatalmazása alapján tétessenek meg. A
hadijog behozatalára vonatkozólag Wekerle
ma a következőket mondotta:

— A hadijog behozataláról szó sem volt.
Ellenkezőleg, tábori bíróságot akartunk létesí-
teni a magyar igazságügyminiszter szervezése
mellett, mely a háboruval kapcsolatos bírasko-
dást Magyarország területén a magyar jog
szerint bírálta volna el. A hadijog behozatalá-
ról — ismétlem — szó sem volt.

A képviselőház folyosóján ma az egész
ülés alatt élénk és mozgalmas élet volt, ki-
sebb-nagyobb csoportok állandóan a külpoliti-
kai eseményekkel foglalkoztak. Feltűnt, hogy
Rakovszky Béla holnapra interpellációt jegy-
zett elő a külpolitikai helyzet dolgában, az in-
terpelláció azonban elmarad. Wekerle Sán-
dor miniszterelnök ugyanis hosszasan beszél-
getett Rakovszkyval és arra kérte, hogy in-
terpellációját néhány napra halaszssa el. Ra-
kovszky teljesítette a miniszterelnök kérését,
aki a legközelebbi napokban, talán már hétfőn
vagy kedden, fog nyilatkozni a külügyi hely-
zetről. Valószínű, hogy akkor fogja előterjesz-
teni Rakovszky Béla az interpellációját és
ugyanakkor a függetlenségi párt részéről gróf
Batthyány Tivadar fog kérdést intézni a mi-
niszterelnökhöz.

A háborus veszedelemnek csökkenésével

villistát kapván, ezzel kellene megelégednie.
A sah ez összeget, mint „zsebpénzt“, azzal
fogadta el, hogy háremét, szolgálait, hitvány
udvaronczeit stb. a kinestár látja el. Amde
a miniszterek az új rendet másképp értelmez-
ték, a czivillistát visszautasították. Most már
a hercegek, a vizírek és az összes udvari he-
rék a parlament ellen fordultak. Azonban
legmakacsabb ellenség gyanánt jelentkeztek
az udvari kocsisok és az elhalt sah háremhöl-
gyei. Nasr-ed-Din sah özvegyei egyenesen a
parlamentet támadták meg, követelvén, mint
már bájjeikát vesztett fejedelmi özvegyek,
megfelelő ellátást. Azonban Taghi Zadeh ha-
talmos ellenzéki szónok azt válaszolta küldött-
ségüknek, hogy Perzsa budgetje sovány lé-
vén, százakra menő fejedelmi feleségeknek
segélyt nem adhatnak, annál kevésbbé, mert
a sok asszony felesleges luxuszikk.

A sah látva, hogy a parlament hitvány
bábu módjára szeszélyeit nem hajlandó ki-
elégíteni, kezdett fénytvetődni azzal, hogy
az engedetlen testületet, mely forradalomra
izgatja a népet, fel fogja oszlatni. Ez történt
1907. évi november 28-án. És habár nem mer-
ték a Mejlisst feloszlítani, a két nagy párt,
a nacionalisták, vagyis az alkotmány hívei
és az abszolutisták, vagyis a fejedelem em-
berei forradalmi zavargásokat szerveztek.
December 15-én Teheránt ostromállapotba
helyezték, megkezdődött a doni kozákok hó-
hér munkája. Amde a nacionalisták nem hát-
ráltak meg, hanem harezrakészen állván, a
parlament épület körül barrikádokat emel-

tek. Egyben az európai legációkhoz folya-
modtak, kérve Európától segélyt alkotmányuk
megvédése végett. A sah megszeppenvé az el-
lentállástól, mely az ország többi részében is
szervekedett, most már negyedszer tette le
esküjét a koránra, hogy tiszteletben fogja
tartani az alkotmányt. Amde a sah nem tar-
totta meg esküjét, minek következménye a ma-
duló forradalom, mely különösen Tebrizből
kiindulva, máris oly arányokat öltött, hogy
ha a sah ki nem hirdeti és még nem tartja
az alkotmányt, az országot nemesak a haza-
fiak harezza, de az angolok és az oroszok be-
törése is végveszélynek fogja kitenni. Azt,
hogy 1907-ben augusztus 30-án megegyezvén
Perzsiának északi, vagyis orosz, a déli,
vagyis angol területi megosztásában s a kö-
zépen egy semleges zónát hagyva meg, azon
a címen, hogy a békét fentartaniok kell, még
szorosabbra fűzik befolyásukat a szerencsét-
len országra nézve. A Közép-Ázsiára kiterje-
dő eme koalíciónak köszönhetjük az
orosz és az angol balkáni bujtogatást, mely-
nek következménye a mai szerbiai helyzet.
Igaz, az angolok és az oroszok ama megegye-
zés folytán Európában nem kötelesek egy-
mást fegyverrel támogatni, de hogy milyen
gyümölcsöket teremtett a britt erkölcsi tá-
mogatás, mindnyájan jól tudjuk. Ezalatt a
perzsa nemzet tovább pusztul és többé nem
regenerálható, mert királyok királyai ki-
szívták életnedvét s ami még megmaradt, a
rapax angol és a kegyetlen muszka takaré-
pénztárába kerül.

előtérbe nyomulnak ismét a belpolitika nagy függő kérdései, amelyek végleges rendezése újból az akut kérdések sorába lépett. Amennyiben valamely váratlan fordulat nem áll be, a képviselőház az eredetileg megállapított tervhez hiven e hónap utolsó napján, a jövő szerdán, megkezdő húsvéti szünetét, amelyet április tizenkilencedikéig terveznek. Ezalatt a húsz nap alatt fognak végbe menni azok a tárgyalások, amelyek a nagy függő kérdések elintézését és ezzel a koalíciós pártok fuzióját célozzák. Kossuth Ferenc bécsi útja fogja megnyitni a tárgyalások sorát. Azt mondják ugyanis, hogy Kossuth Ferenc állapotában örvendős javulás állott be, úgy, hogy a jövő hónap első napjaiban, negyediken, vagy ötödiken, már Bécsbe mehet. Kossuth több napig szándékozik Bécsben maradni, ez alkalommal a bank kérdésében valószínűleg döntésre fog a dolog kerülni. Kossuth Ferenc egészségének helyreállása esetén alkalmat keres arra is, hogy pártja előtt is nyilatkozzék a bank kérdésében. Ez alkalommal ismételni fogja elhatározását, hogy amennyiben a kartelbankot az osztrák kormány el nem fogadja, ő az önálló bankot követeli és ahhoz állását köti. A bécsi tárgyalások alapja a kartelált állambankok terve lesz s sok remény van arra, hogy a megegyezés létre fog jönni.

Ezzel a kissé határozott híresztelésel szemben Kossuth környezetéből azt mondják, hogy a kereskedelmi miniszter egészségi állapota még mindig nem javult meg annyira, hogy már most programot csinálhatna két hétre előre, s így még nincs meghatározva, hogy mikor mehet Bécsbe. Ha egészségi állapota megengedi és a helyzet megkívánja, min-
zenesetre Bécsbe utazik.

A politikai világban ezek a hírek igen élénk megbeszéléseket idéztek elő, amelyek folyamán a képviselőház feloszlásáról, a fuziónak proklamálásáról és fuzió kormány-programról kerültek hírek forgalomba. Wekerle miniszterelnöknek egyik képviselő elmondotta ezeket a szállingózó híreket. Wekerle a következő rövid, de jellemző kijelentést tette:

— Vedd tudomásul, hogy mi coup-pal a politikában nem dolgozunk!

Budapest, márczius 26.

A főrendiház bizottságaiból. A főrendiház egyesült pénzügyi, valamint közlekedési- és közgazdasági bizottsága 1909. évi márczius hó 29-én, hétfőn délelőtt tizenegy órakor ülést tart. Napirend: A pozsonyi országhatárszéli helyi érdekű viljámosvat engedélyezéséről szóló törvényjavaslat és esetleg a képviselőháztól még átérkező egyéb tárgyak. Az együttes ülés után a közgazdasági és közlekedési bizottság külön tárgyalja a kereskedelmi árusításoknak Budapest székesfőváros területén a vásári vasárnapokon való korlátozásáról és esetleg még beérkező egyéb tárgyak. Azonkívül a főrendiház egyesült pénzügyi, valamint közjogi- és törvénykezési bizottsága f. évi márczius hó 29-én, hétfőn délután, a plenáris ülés után, ülést tart. Tárgy: A lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló 1898:XIV. t.-cz. módosítására vonatkozó törvényjavaslat. Az együttes ülés után a közjogi és törvénykezési bizottság külön tárgyalja, esetleg amennyiben a képviselőháztól idejében beérkeznék a főudvarnagyi bíraskodásról szóló törvényjavaslatot.

Megtámadott mandátum. Mint ismeretes, az oraviczai kerületben dr. Siegescu József nyerte el a mandátumot alkotmánypárti programmal. Siegescu megválasztása ellen Tincu Damján és társai dr. Fehér Manó oraviczai ügyvéd útján panaszadtak be a képviselőházhoz, azon az alapon, hogy Siegescunak neve nem fordulna elő az ezidei képviselőválasztók névjegyzékében s mert a választáson egyéb szabálytalanságok is történtek volna. A panasz beérkezett egyébként a Ház holnapi, vagy holnaputáni ülésén be fogja jelenteni az elnök.

A papok megkapták a magukét.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, márczius 26.

Ebben a békeességgel telt időben a képviselőház ma egy-kettőre elfogadta-megszavazta a katolikus papok kongruájáról szóló javaslatot. Keneteljes levegő vette körül ezt a vitát és amolyan világi hangok — amolyan parlamenti magyar miatyánkok — egyáltalában bele nem esendültek.

Még Nagy Dezső is (akit pedig szabadkőművességgel szoktak csipkedni) nagyon megdicsérte a javaslatot, sőt követelte az 1600 koronás kongruát. Markos Gyula meg azt akarta, hogy még a szerzeteseknek is adjanak kongruát. Máriássy Mihály ideiglenes rendelkezésnek fogta föl Apponyi javaslatát, — amikor azután maga Apponyi Albert állott föl és válaszolt az egyes szónokok megjegyzésére. Szeliden — majdnem azt lehetne mondani, összekulesolt kezekkel és égnék emelt tekintettel — beszélt és jobbra-balra megnyugtatóst, békeességet, áldást hintett. Csak akkor aczéleződött meg a hangja, amikor a hazafiatlan papokkal szemben elfoglalt álláspontját fejtegette.

A részletes tárgyalás során több módosítást nyújtottak be; többek között Kmety Károly azt kívánta, hogy a nem-magyar nyelvű papok záros határidőn belül köteleztessenek a magyar nyelv tanulására. Ezt az indítványt el is fogadták. Még egy-két módosítást fogadtak el, amely a nemzetiségi igazgatások tompítását célozza — maga a közoktatásügyi miniszter is ajánlott ilyet — és ezzel aztán véget ért a tárgyalás. Elfogadták az utolsó paragrafust is.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.
Jegyzők: Szencsényi György és Hammersberg László.

Az elnök: Megnyitja az ülést.
A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után a Ház folytatta a lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Artim Mihály helyreigazítja a mult ülésen félreértett szavait.

A kongrua.

Nagy Dezső egyházpolitikai szempontból a legnagyobb elismeréssel szól a törvényjavaslat irányelveiről. Nálunk a felekezeti kérdés elválaszthatatlan a nemzetiségi kérdéstől s az egyiknek rendezése a másikat is teljes mértékben érinti. Az államnak, mikor a felekezeti kérdéseket szabályozza, akkor is nemzeti politikát kell követnie. (Helyeslés.) A lelkészek állami segítsége egyik hatásos eszköz arra, hogy a nemzetellenes és destruktív elemek erősebben érezzék a magyar állam kezét. A protestáns autonómia szempontjából nem lát semmi sérelmet abban, hogy a hazafiatlan viselkedésű lelkészekkel szemben az állam gyakorol megtorló bíraskodást, mikor a kongruát tőle elvonja. Óhajtáná, hogy a lelkészi jövedelmet a javaslatban kontemplált 1600 korona helyett 2400 koronára emeljék fel. (Helyeslés.)

Markos Gyula a barátoknak, a szerzeteseknek is szeretne juttatni a kongruából. Egyelőre beéri az 1600 koronás kiegészítéssel, de akarja hinni, hogy mint a tanítóknál, a lelkészkező papságnál is meg lesz a korpótlék.

Máriássy Mihály csak ideiglenes rendelkezésnek tekinti ugyan a törvényjavaslatot, de a benne lefektetett elvekben egy emelkedett felfogású, öntudatos és energikus nemzeti egyházpolitika első lépését látja. A javaslatot elfogadja.

Mérey Lajos előadó újból elfogadásra ajánlja a javaslatot.

A miniszter beszéde.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter válaszol az elhangzott észrevételekre. Örömmel látja, hogy a javaslat alapvető intenczióival szemben alig merült fel kifogás. Azzal

az észrevétellel szemben, hogy az állam anyagi segítségét ad a katolikus lelkészi karnak, utal a negyvennyolcadiki törvényhozásra, amely a legelső lépést tette meg ebben az irányban; ez a segítség régi becsületbeli tartozása az államnak. (Helyeslés.)

Ami a nagyobb egyházi javak hozzájárulását illeti az alsó papság jövedelmének kiegészítéséhez, ebben a tekintetben nem követhetett komplikációs politikát s bizonyos határokat szem előtt kellett tartania.

Egyetért azzal a felfogással, hogy a javaslatban kontemplált kiegészítési összeg nem lehet végleges, de számot kellett vetnie az államkincstár és a többi források hozzájárulási képességével.

A székely kepe-ügyet lelkiismeretes vizsgálat után megoldani szándékozik, de termínust erre vonatkozólag nem ígérhet.

Molnár János kifogásolta, hogy az állam a többi vallásfelekezetek lelkészi karáival egyenlő ingerenciát gyakoroljon a katolikus lelkészekre is; ki kell jelentenie, hogy a vallás egyenlőség elvéből folyik s minden más elbánás ellenkező a hagyományos magyar egyházpolitikai felfogással. (Helyeslés.)

A nemzetiségi képviselő aggodalmaira azt válaszolja, hogy ki kell végre a nemzeti államot abból a lehetetlen helyzetből szabadítani, amely eddig túlzott türelemre kényszerítette bevallott ellenségeivel szemben is. (Helyeslés, éljenzés.)

A hitoktatók fizetésrendezését tervbe vette ugyan, de a mostani javaslatban a kérdés természeténél és pénzügyi okoknál fogva meg nem valósíthatta.

A nemzetellenes viselkedésű lelkészekkel szemben a javaslat nem fosztotta meg az egyházi főhatóságokat attól a joguktól, hogy az ilyen lelkészek a maguk hatáskörében szintén bíraskodhassanak s a haza elleni vétségeket egyházi vétségeknek is minősíthessék. Kéri a javaslat elfogadását. (Élénk éljenzés és taps.)

A Ház ezután a benyújtott határozati javaslatok és módosítások mellőzésével a javaslatot általánosságban elfogadja.

A részletes tárgyalás.

A részletes tárgyalás során az első szakasznál Csernoch János, Nagy György és Lukács László ajánl módosítást.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter felszólalása után a szakaszt Csernoch János módosításával fogadják el.

A második szakasznál nincs felszólalás, a harmadiknál az elnök jelenti, hogy a kultuszminiszter kíván szólni.

Gróf Apponyi Albert feláll, de azután kiderül, hogy nem akar szólni.

Az elnök: A kultuszminiszter ur már tegnapelőtt jelentette, hogy e szakaszról szólni akar.

Ugron Gábor: Mindegy. A miniszter akkor beszél, amikor akar.

Az elnök (ingerülten): Ne tessék az elnöki kijelentéseket bírálni. Ezért rendreutasítom a képviselő urat.

Ugron Gábor: A képviselőnek joga van mindent bírálni.

Az elnök: Ezért másodsor is rendreutasítom a képviselő urat.

A magyar nyelv joga.

Kmety Károly (a harmadik szakaszhoz) kifogásolja, hogy a miniszter nem kötötte záros határidőhöz a magyar nyelv megtanulását. Ilyen értelmű indítványt ad be.

Pop Csicsó István hosszasan polemizált Kmetyvel a magyarul nem tudó lelkészek dolgában.

Nagy György hangoztatja, hogy e tekintetben az egyetlen törvényes alap az 1840:VI. t.-cz. s követeli, hogy olyan lelkészek, akik nem tudnak magyarul, jövedelemkiegészítésben ne részesüljenek. Ebben az értelemben ad be indítványt is.

Damján Vazul azt fejtegeti, hogy a Kmety és Nagy György-féle javaslatok értelmében azoknak a lelkészeknek, akik jövedelemkiegészítésben részesülnek, hazafiaknak kell lenniük, de viszont azok, akik nem kongruás papok, lehetnek hazafiatlanok, mert nem kell attól félniük, hogy az állam elvonja tőlük megélhetésük egyik feltételét. Ilyesmit talán még sem lenne szabad lehetővé tenni törvény által.

Bozóky Árpád nem elégszik meg azzal, hogy a magyarul nem tudó papoktól vonják meg a kongruát, hanem kívánja, hogy az állam ne is tűrjön meg olyan papot, aki magyarul ne tudjon, egyben utasítani kívánja a kormányt, hogy évről-évre tegyen jelentést az 1840:VI. t.-cz. végrehajtásáról.

Gróf Apponyi Albert: Hozzájárul a Kmety Károly módosításához, mely a szakaszt világosabban szövegezi; egyszersmind egy új szakasz beiktatását is indítványozza.

A Ház a szakaszt a miniszter által elfogadott módosítás szerint szavazza meg, majd elfogadja a miniszter által ajánlott új szakaszt is.

A 4., illetve 5. szakasznál Damján Vazul ajánl módosítást.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásiügyi miniszter a maga részéről szintén módosítást indítványoz a szakaszhoz, mely szerint az egyházi főhatóság államellenes viselkedése esetén a kongrua az egész egyházmegye papságától megvonnassék.

A Ház a szakaszt így fogadja el.

A többi szakaszokat változatlanul szavazzák meg s a Ház a törvényjavaslat harmadszori olvasását a legközelebbi ülésre tűzi ki.

Az elnök az ülést két órákor berekeszti.

A Reichsrath ülése.

Bécs, márczius 26.

A képviselőház elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely felhatalmazza a kormányt, hogy a kereskedelmi politikai viszonyokat Bulgáriával és Mexikóval, valamint a többi államokkal a legtöbb kedvezmény alapján ideiglenesen rendezze.

A béke.

A vita során Drechsel helyeslés közben kifejti, hogy az összes pártok a békét kívánják. Ausztria mindent elkövet a béke fentartása érdekében. Másrészt azonban Ausztria-Magyarország becsületének és jogának sértetlennek kell maradnia. Szermeveti a szociáldemokratáknak, hogy a veszély pillanatában Szerbia mellett mondott beszédek és boszniai és hercegovinai kormányzatunk igaztalan bírálatával, valamint Goluchovszki volt külügyminiszter a balkáni politikájának helytelen kritikájával igazgatóságot keltett Szerbiában. Kiemeli, hogy a monarchia mindenkor nagylelkű volt Szerbiával szemben. A békét kívánjuk — úgy mond — s a balkáni államokkal kereskedelmi viszonyban akarunk állni. Végül kifejti, hogy bizik abban, hogy Ausztria minden pártja és nemzetsége mint a múltban, úgy most is, erős lesz a veszély pillanatában és örvend annak, hogy Ausztria-Magyarország nyugodt és korrekt magatartását, amelyhez hozzájárult szövetségének támogatása, az összes nagyhatalmak elismerik, ami feljogosít arra a reményre, hogy a béke fenmarad. (Élénk helyeslés.)

Kisebbségi javaslatok egész sorának elintézése után a szociáldemokratáknak azon sürgős javaslatát tárgyalják, mely felszólítja a kormányt, használja fel alkotmányos befolyását a közös kormánynál abban az irányban, hogy az a béke fentartása érdekében kifejtett tevékenységét az eddigi erővel és kitartással folytassa.

Dr. Adler indoklása után báró Bienert miniszterelnök kifejti, hogy a sürgős javaslatba foglalt felszólításra nem volt szükség. Biztosíthatja a házat, hogy a monarchia összes mérvadó tényezői a béke fentartása érdekében működtek szakszerűen. (Élénk helyeslés.) Összinté békeszeretünket nem kell külön hangsúlyoznunk, mert a szerb ügyben eddig tanúsított magatartásunk (Helyeslés.) nem volt egyéb a béke érdekében rendezett nagyszerű tüntetésnél. (Élénk helyeslés és taps.)

A monarchia minden felhozott igényt óvatosan megvizsgálta. Ha az egész szerb ügyet kezdettől fogva megvizsgáljuk, úgy azt találjuk, hogy sehol, de sehol nem sértettük meg Szerbia jogát. (Helyeslés.) Teljesen megbizva erőnkben és meg nem tévesztve tántoríthatatlanul őriztük meg nyugalmunkat az ügy minden fázisában. (Ujabb helyeslés.) és a legnagyobb türelmességet tanúsítottuk. E türelmek természetesen úgy nálunk, mint más államnál is azok a tekintetek vetnek határt, amelyeket állami méltóságunk és területi integritásunk érdekei megkívánnak. (Élénk helyeslés.) Mindent el fogunk követni, hogy Ausztria népei részéről fenntartsuk a béke áldásait. Ha ez azonban akaratunk és óhajunk ellenére lehetetlen volna, ha — amit mindnyáján elkerülni óhajtunk — előállana annak szükségessége, hogy a népek hazafiasságára appelláljunk, úgy a kormány meggyőződése szerint a felszólítás e tisztelt házban, Ausztria népeinek törvényes képviselőinél hangos és lelkes viszhangra talál. (Élénk helyeslés és hosszantartó taps.)

A képviselőház hosszabb vita után az összes olvasásokban elfogadta a bizottsági jelentésnek megfelelően a marha-járvány törvényhez beadott

módosításokat. Csak a büntető intézkedéseket változtatták meg az egyéb javaslatoknak megfelelően. Ugyiszintén látározattá emelték Kottler kezdeményező indítványát a marhabeoltás ügyében.

A kereskedelmi szerződések.

A ház ezután megkezdte a kereskedelmi politikai felhatalmazási törvény tárgyalását. Licht előadó bevezeti a tárgyalást. Damm állást foglal a felhatalmazási törvényjavaslat ellen, mely kényszerállapotot teremtené a parlamentre nézve, minthogy nincs határozott tartalma; védi az agráriusokat azon vád ellen, hogy ők idézték elő a válságos helyzetet Szerbiával. Kijelenti, hogy az agráriusok a választmány megalakítása ellen fognak szavazni, de elfogadnának oly formulát, melynek alapján a kormány további tárgyalásokat kezdené. Seitz képviselő a javaslat mellett foglal állást, mely a jelen pillanatban alkalmatlanságot látszik a békét határozottan támogatni. Mayer közvetítő indítványt nyújt be, mely szerint különböző államokkal kötött kereskedelmi szerződések a legtöbb kedvezmény elve alapján meghosszabbíthatók volnának.

Weiskirchner kereskedelmi miniszter első sorban a külpolitika legközelebbi céljairól szól és jelenti, hogy a Romániával való kereskedelmi szerződés megkötésének időpontja közel áll, figyelmezteti és óva inti a pártokat, hogy tartózkodjanak az agrarizmus és industrializmus közti harc felidőzésétől. Minden államban nemcsak az ipar, hanem a mezőgazdaság is védelemre szorul. De nem tekinthető a népparlament feladatának, hogy az agrár és industrialis érdekek közti ürt megnagyobbítsa, hanem inkább azt, hogy azt lehetőleg áthidalja. Biztosítja a házat, hogy mint kereskedelmi miniszter közelesnek tartja magát arra, hogy a kereskedelem és ipar érdekeit egyenlő módon megőrizze s azon nézetnek ad kifejezést, hogy ha valamely alkalommal az egyik termelő ág érdekei vétetnek tekintetben, bizonyára akadnak utak és módok arra, hogy más kereseti ágak kárpóltassanak. Áttérve a vita tárgyára, kifejti, hogy a kormány csak szerény felhatalmazást igényel, melynek alapján a képviselőház szünete alatt munkálkodni akar.

Polemizál Seitz képviselővel, akinek bizalmatlanságát a kormány eddigi működése alapján nem látja indokoltnak és Szerbia ügyében kijelenti, hogy most még nem mondhatja meg, mit ajánl fel a szerb kormány. Ezt egyébként adott pillanatban senkinek kívánhatja tőle, de hangsúlyozza, hogy vannak oly gazdasági előnyök is, melyeket nem kell a kereskedelmi szerződés pontozatai közé felvenni. Biztosítja a házat, hogy nyílt és tiszta kereskedelmi politikát akar követni és ha a kormány kereskedelmi szerződést fog a ház elé terjeszteni, ez úgy fog történni, hogy a ház arról idejekorán értesülve, abba a helyzetbe jusson, hogy összes pártjai és érdekesoportjai idejekorán állást foglalhassanak. Végül kijelenti a miniszter, hogy elfogadja Mayer képviselő javaslatát és még egyszer óva inti a házat az agrarizmus és industrializmus közti harc támasztásától. E perczen arról van szó, hogy a parlament lehetőleg egységes akaratát dokumentálja. (Élénk helyeslés.)

Hosszabb vita után a Ház elfogadta Ebenhof képviselő javaslatának sürgősségét a béke iránt, de hangsúlyozottan a haza becsületének megővése mellett.

Pattaj elnök zárószavában kifejtette, hogy az egész Ház kijelentette, hogy a béke barátja. Mindnyáján, ugymond, boldogok leszünk a béke tudatában. De háború esetén is bátran és félelem nélkül fogunk élni és minél inkább lesz kormányunk és népünk az egység és bátorság tudatában, annál inkább szolgálhatjuk a népeknek a béke biztosítékait. Az elnök ezután azon óhajnak adott kifejezést, hogy az események alakuljanak szerencsésen, mire az ülés éjjel fél 1 órákor véget ért és ezzel a Ház megkezdte húsvéti vakációját.

Az urakháza Dietrichstein herceg javaslatát, hogy az 1909. és 1910. évi költségvetésekbe 500.000—500.000 koronát állítson be léghajózási célokra, a költségvetési bizottság elé utalta. A ház ezután megkezdte a vasutak államosítására vonatkozó ja-

vaslatok tárgyalását. Dr. Russ előadó behatóan fejtegette a vasutállamosítási akciózt és a tarifareform fontosságát. Skarda emelkedik szólásra.

Budapest, márczius 26.

Mentelmi ügyek. A képviselőház mentelmi bizottsága Malatinszky György elnöklésével ma ülést tartott, amelyen az előadó tisztelet Fenyvesi Soma és Lázár Zoárd töltötték be. Tárgyalás alá került Markos Gyula, Máté László, Horvát József, Hérdervári Lehel, Serbán Miklós, Szentiványi Gábor, Mrksics Jása orsz. képviselők mentelmi ügye. A felsorolt képviselők mentelmi ügyének fölfüggesztését fogják a képviselőháznak javasolni, ellenben Somogyi Aladár és gróf Majláth Géza orsz. képviselők kiadatását mellőzni kéri. Lukács László képviselő bejelentése tárgyában a bizottság az ügy irásban való beadására utasította a nevezett képviselőt.

A kérvények. A képviselőház kérvényi bizottsága ma délután 4 órákor Hrabovszky Guido elnöklésével ülést tartott, amelyen a kormány részéről Mezőssy Béla államtitkár volt jelen. Moskovitz Iván előadó ismertette a kérvények 71 sorjegyzeit. A kérvények között volt Szabolcsvármegye felirata, amelyet 46 törvényhatóság támogatott és amelynek tárgya a tüzrendészet és tüzoltás ügyének törvényes szabályozása és tüzbiztosító társulatoknak a tüzoltás fejlesztésére fordítandó külön adó alávetésére irányuló kérelem volt. Több kérvény a városi törvény meghozatalát sürgette. Miskolc város az előfogatati ügy szabályozását kérte. A m. kir. dohánybevéltási tisztviselők, a tanítók, az állami és városi altisztek és szolgák illetményeik és szolgálati viszonyai rendezése iránt folyamodtak. Az orsz. kath. szövetség a sajtótörvénynek közérkölciség védelmére alkalmas módosítását kérte.

A tartalékosok családjainak támogatása. A „Népszava” mai számában a bevonult tartalékosok és póttartalékosok kárpótlásával foglalkozva azt mondja, hogy az 1880. évi XXVIII. t.-cz. értelmében ezeknek családjait csakis formális mozgósítás esetében lehet kártalanítani. Ezzel szemben illetékes helyen arra utalnak, amint ezt különben Wekerle Sándor miniszterelnök abban a válaszában, amelyet Moskovitz Iván orsz. képviselő interpellációjára adott, ki is fejtett, hogy a kormány az 1882. évi XI. t.-czikket, amely a mozgósítottak családtagjainak ellátásáról és segélyezéséről szól, alkalmazni fogja mindazokra, ha nem is formaszabintási mozgósítás alapján jelenleg a Boszniában elhelyezett csapatoknál szolgálnak, még pedig azokra nézve, akik most vonultak be, a behívás napjától kezdve, azokra nézve pedig, akik korábban vonultak be, az erre vonatkozó legfelsőbb hadparancs keltétől.

EGYHÁZAK.

— (A sárospataki főiskola válsága.) A sokat emlegetett Zoványi-ügy — mint sárospataki leveleznök írja — jelentős fordulatot vett. Az állásától felfüggesztett teológiai tanár barátai ugyanis feljelentést tettek a vallás- és közoktatásiügyi minisztériumnál azon kéréssel, hogy a minisztérium a sárospataki főiskola vagyonkezelését vizsgálja felül. Különösen pedig az alapítványok kezelése körüli visszaéléseket orvoslja. A vallás- és közoktatásiügyi minisztérium mint a tanügyi alapítványok felügyelő hatósága a feljelentés folytán felszólította a tiszáninneni ref. egyházkerület püspökét és főgondnokát: Kun Bertalant és báró Vay Bélát, hogy a sárospataki igazgatótanács megkérdezésével részletesen nyilatkozzanak az alapítványok megcsontítása és a tőkeköltés vádjai tárgyában s csatolják be azon lappeldányokat, amelyek a Zoványi-ügy előzményeit, a főiskola vagyonkezelését tárgyalták. A főiskola igazgatótanácsa mindez ideig nem nyilatkozott a miniszter felhívására, de mivel a főiskola ezen évi költségvetésében ismét több, mint 20.000 korona deficit mutatkozik, most már maga sem zárkozik el az elől, aminek szükségét Zoványi éveken át hirdette, t. i. hogy a tőkefogyás ellensúlyozására az 1883. XXX. t.-cz. megállapított középiskolai államsegély vétessék igénybe az intézet szükségleteinek fedezésére.

— (Egyházi gyűlés.) A budapesti Deák-téri ág. hitv. evang. testvéregyházak közös képviselő testülete tegnap dr. Zsigmondy Jenő közfelügyelő és Kacziány János lelkész elnöklésével ülést tartott. Dr. Zsigmondy Jenő felügyelő mindenképp kegyeletos szavakkal megemlékezett Lippert Lajos presbiter és Klimó Kálmán vallástanár elhunytáról, kiknek emlékét jegyzőkönyvileg megörökítették. Heim János másodfelügyelő rámutatván arra, hogy a közös egyházi és iskolai kiadások évről-évre nagyobbodó defizitál záródnak, indítványozta, küldessék ki egy bizottság, amely az egyház kedvezőtlen pénzügyi helyzetével foglalkozzék és javaslatot

tegyen. Az inditványt egyhangulag elfogadták és dr. Zsigmondy Jenő felügyelő elnöke mellett héttagu bizottságot küldtek ki.

KÜLFÖLD.

Az angol-német viszály. Az alsóházban *Gretton* (konzervatív) kérdést intéz a kormányhoz, vajjon a német kormány nyilatkozata hajóépítési programjára vonatkozó szándékáról a külügyminiszterhez intézett formális jegyzék útján, tehát hivatalos uton juttatott-e kifejezésre. *Asquith* miniszterelnök azt válaszolja, hogy a közlés *Grey* államtitkárral szemben szóbelileg történt a szokásos diplomáciai uton. *Gretton* azon további kérdésére, hogy mily időben tett először a német kormány nyilatkozatot hajóépítési programjáról és vajjon ezen nyilatkozatot ismételte-e, *Asquith* kijelenti, hogy a definitív nyilatkozat, amelyről szó van, szóbelileg márczius 15-én történt és úgy hangzik, hogy a német kormánynak nincs szándékában hajóépítési programját gyorsítani és hogy csak 1912. év végén lesz tizenkét *Dreadnought*-ja.

Hétfőn *Balfour* helyett *parthive*, *Lee Artur* fogja benyújtani a kormány ellen a rosszaló inditványt. Ezt a változást az ellenzék oly irányú állásváltogatásának tekintik, hogy nem akar névszerűt szavazást kérni, ha *Grey* államtitkár kijelentései kielégítőek lesznek.

A magyar-osztrák-török megegyezés. *Pallavicini* örgróf nagykövet esütörtökön látogatást tett a portánál az egészségről szóló jegyzőkönyv dolgában. *Hilmi basa* nagyvezér azt felelte a nagykövetnek, hogy a parlament jövő hétfőn tárgyalja a jegyzőkönyvet.

Uj orosz pénzügyminiszter. *Kokovezev* pénzügyminiszter végleg elhagyja állását, mihelyt a költségvetés meg lesz szavazva és husvét után Párisba megy nagykövetnek. Már el is fogadta a nagykövetséget, a kormány pedig ezt a kinevezést azzal okolja meg, hogy Oroszország érdekében áll, ha Párisban olyasvalaki tölti be a nagykövetséget, aki alaposan ismeri a pénzpiac helyzetét.

A török külügyminiszter utazása. *Rifaat pasa* külügyminiszter tegnap éjjel 11 óra negyven perccor Bécsbe utazott. — Bécsből táviratozza tudósítónk: *Rifaat pasa* török külügyminiszter a holnapi nap folyamán báró *Aehrenthal* közös külügyminiszterrel fog tanácskozni s még holnap éjjel visszautazik Konstantinápolyba.

A perzsa forradalom. A forradalmi központokból ma is nyugtalanító hírek érkeznek. Tebriszben tegnap a kormány csapatokat, amelyek *Beridsa* külvárosát megszállva tartják, nacionalisták és az éhező városi lakosság megtámadta. A harc, mely a nacionalistáknak 150 halottjába és sebesültjébe került, eldöntetlenül estig tartott. *Busterben* nacionalisták visszalépésre kényszerítették az alkormányzót és hatalmukba kerítették a városi közigazgatást. A múlt kedden a vámhivatalt is hatalmukba kerítették.

A belga parlamentből. A kamara a bányamunkások maximális munkaidéjét le- és felszállással együtt napi kilencz órában állapította meg. A nyolcz órai munkanapot előzőleg 70 szavazattal 39 ellenében elvetették.

Csendélet Albániában. Üszkületben az a hír terjedt el, hogy újabb hadjáratot akarnak indítani *Izza Boletinas* az ismert bandavezér ellen, akit már a télen kiűzték megerősített táborából. *Izza* annak idején állítólag megsebesítve elmenekült s egy *Ipek* és *Djakova* között levő hegyi falucskában elrejtőzve folytatta lázítását az új-törökök ellen, mire a bizottság hateret frank jutalmat tűzött ki a fejére. De a jelentékeny jutalmat senki sem tudta elnyerni, mert *Izza* nagyon ravasz ember s csak a leghűbb embereivel érintkezik. Az *ipek*-*djakovai* vidéken, különösen a hírhedt törzsekben elég sok az elégedetlen és éppen azért a török kormány részben azért, hogy példát statuáljon, részben, hogy a hírhedt vezéreket ártalmatlanná tegye, elhatározta, hogy minden áron rendet teremtsen. A lázlat szerint heves harcok várhatók.

Az idegen légió szökevényei. Azoknak a szökött legionáriusoknak az ügyében, akiket egy német hajóról hurcoltak vissza, a választott bíróság május elsején ül össze Casablancában. A német álláspontot dr. *Lentze* német külügyminiszteri tanácsos, titkos követségi tanácsos fogja képviselni.

Az orosz jegyzék Bécsben

— Anglia okvetetlenkedik. —

A mai nap eseménye az orosz jegyzék átadása külügyi hivatalunknak. Ezzel az utóbbi hetek politikai feszültsége, mely már-már véres eseményeket idézett elő, engedett erejéből. Az orosz diplomácia meghátrálásával ugyan a háborus vszedelem nem mulott el teljesen, de alapos remény van arra nézve, hogy néhány napon belül békés elintézés nyer az egész annexiós válság. A hatalmak megegyezése most már teljes és így a belgrádi demarsznak mi sem áll többé útjában. Bosznia annexiójának elismerése Oroszország által a többi hatalmat is arra fogja indítani, hogy Bécsben hasonló kijelentést tegyen. Ennek megtörténte után a hatalmak képviselői értesíteni fogják a belgrádi kormányt, hogy Bosznia és Hercegovina annexióját elismerték a berlini szerződést aláírt összes nagyhatalmak.

Alapos a remény, hogy Szerbia kénytelen lesz belenyugodni a megtörténtekbe, annál is inkább, mert éppen a belgrádi kormány volt az, amely ügyét a nagyhatalmak belátására bízta. A monarchia választat Szerbia márczius 14-iki jegyzékére a nagyhatalmak intervenciója után fogja átnyújtani gróf *Forgách*. Ebben a monarchia állítólag nem a tervbe vett rideg hangon, de azért erőlyesen fogja követelni Szerbiától, hogy Bécsben tegye meg a monarchia által követelt kijelentéseket. Az angol formula, melyet tegnap nyújtott át a bécsi angol nagykövet külügyi hivatalunknak, azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy mily módon tehetne Szerbia eleget a monarchia követeléseinek, anélkül, hogy az megalázó lenne.

Bécsi jelentések szerint a monarchia választat a legközelebbi napokban át fogják nyújtani Szerbiának, akár meg tudnak egyezni a hatalmak együttes eljárásra, akár nem. A béke ügye tehát most attól függ, hogy Szerbia milyen álláspontra helyezkedik. A jelek után ítélve, Belgrádban a békepárt kerekedett felül ismét, különösen a trónörökös tegnapelőtti lemondása óta. *György herceg* sorsáról mindeztideig nem döntöttek, mert a király hallani sem akar a herceg lemondásáról. Ma hivatalosan közzétették *Kolakovics* halálának körülményeit, melyek arról tesznek bizonyosságot, hogy a trónörökös ártatlan szolgájának halálában. E hivatalos bizonyítékok azonban kevés hitelre találnak.

Késő éjjel Londonból azt a szenzációs hírt kaptuk, hogy Anglia nem hajlandó elismerni Bosznia annexióját, adig, míg a monarchia Szerbiával nem egyezik meg. Ha e hír valóságban alapul, akkor nem lehetetlen, hogy Szerbiában ismét a háborus hangulat kerekedik felül.

Mai hireink a következők:

Az orosz jegyzék átadása.

A közös külügyminisztériumba ma délután egy órakor érkezett hivatalos értesítés arról, hogy Oroszország az Ausztria-Magyarország és Törökország között létrejött entente-ről szóló jegyzőkönyv alapján elismeri Bosznia és Hercegovina annexióját. Ennek formai véglegesítése is rövid idő alatt be fog következni, ami annál örvedetesebb, mert ha Oroszország is, amely pedig ebben a kérdésben a legtartózkodóbb álláspontot foglalta el, elismeri az annexiót, csak természetes, hogy a nagyhatalmak egyike sem fog semmi nehézséget okozni és így a szükséges összhang és egyetértés a nagyhatalmak között e tekintetben teljes mértékben létrejön. A Szerbiával való viszonyunkat illetőleg a monarchia álláspontja, amelyet Oroszország is helyesel, az, hogy ez a kérdés minden kétértelműség kizárásával, véglegesen tisztátsassék. Az erre vonatkozó tárgyalások egyra tartanak és noha Anglia nem fogadja el teljesen azt a jegyzéket, amelyet Ausztria-Magyarország, mint minimumot jelölt meg a nagyhatalmaknak Belgrádban teendő kollektív lépése tekintetében, mégis van remény arra, hogy a kívánatos megegyezés itt is létrejön.

Az orosz jegyzék szövege.

Az orosz jegyzék szövege, amelyikben Bosznia és Hercegovina annexióját Oroszország elismeri, a következő:

Ausztria-Magyarország a berlini szignatárius hatalmaknak megküldötte az entente-jegyzőkönyvet, amelyik az Ausztria-Magyarország és Törökország között a szultánuak Bosznia és Hercegovinára vonatkozó fenségjogának az osztrák császár és magyar király javára leendő átengedését tartalmazza. A császári orosz kormány az osztrák-magyar kormány eme közlésére következő jegyzékkel válaszolt.

A császári orosz kormánynak az a véleménye, hogy abban az esetben, ha Ausztria-Magyarország azzal a kérelemmel fordulna a berlini szignatárius hatalmakhoz, hogy a berlini szerződésnek az Ausztria-Magyarország és Törökország megegyezése folytán már végrehajtott módosítását ismerjék el, akkor az elismerés ellen semmiféle kifogás nem volna emelhető. A cs. és kir. kormánynak ez a lépése indokolt volna, minthogy egyrészt a Boszniára és Hercegovinára vonatkozó török fenségjognak Ausztria-Magyarországra leendő átszarmaztatása jogilag megállapított, másrészt pedig Ausztria-Magyarország ezzel a lépésével elismerné az 1871-ik évi londoni konferenciának azt az elvét, hogy a nemzetközi szerződések csupán a szerződéstköző összes felek hozzájárulásával módosíthatók. A császári orosz kormány nem fogja megakadályozni, hogy Bosznia és Hercegovinának Ausztria-Magyarország által történt annexiója lehetőleg gyorsan elismeressenek akár konferencia, akár pedig a berlini szignatárius hatalmaknak a bécsi kabinethez intézendő indetikus jegyzékei alapján történjék az is.

Orosz mosakodás.

A külföldi lapoknak a boszniai és hercegovinai kérdés legújabb fázisáról szóló jelentéseit illetőleg a pétervári távirati ügynökség illetékes helyen a következő értesítést vette:

Kapcsolatban a Bécsben a Szerbia által teendő nyilatkozat formulája ügyében folyó tárgyalásokon felmerült az a gondolat, hogy a bécsi kormány jegyzéket intézhetne a nagyhatalmakhoz, melyben utalással az osztrák-magyar-török entente jegyzőkönyv közlésére a hatalmak formális beleegyezését kérné a berlini egyezmény 25. szakaszának hatályon kívül helyezéséhez, és a hatalmak hozzájárulásukat válaszigjegyzékekben fejezhetnék ki.

A pétervári kormány, hogy a maga részéről mindent elkövessen, ami tőle függ, hogy a helyzet feszültségét, mely Ausztria-Magyarország és Szerbia és Montenegró között támadható fegyveres konfliktussal fenyeget, — meggyengítse és a hatalmaknak a szerb nyilatkozat ügyében a bécsi kormánnyal folyó tárgyalásait megkönnyítse. — kijelenti, hogy a maga részéről kész a fentebb jelzett eljárásához hozzájárulni.

Vilmos császár levele.

A „Temps“ megtudta, hogy Vilmos császár legutóbbi sajtókezű levelet intézett a csárhöz és Ferencz Ferdinánd trónörökshöz. Az első levél ezéja az volt, hogy Oroszországot Bosznia és Hercegovina annexiójának az elismerésére rábírja. A trónörökshöz intézett levél bevezető bizonyága volt annak a jövőbeli szolidaritásnak, amelyre Németország Ausztria-Magyarországgal szemben a kötött szövetségi szerződés szövegén jóval túl is el van határozva.

A „Kölnische Zeitung“ berlini távirata szerint jól értesült helyen alaptalannak mondják a párisi Tempsnek azon hírét, hogy Vilmos császár állítólag Miklós csárhoz és Ferencz Ferdinánd főherceghez leveleket intézett. A Kölnische Zeitung másik távirata az állítólag Ferencz Ferdinánd főherceghez intézett feltétlen támogatást ígérő levél tárgyában kifejti, hogy minden tekintetben téves az a felfogás, hogy a német kormány csak akarata ellenére és bizonyos tekintetben a császár által kényszerítve követte Ausztria-Magyarország erős támogatásának politikáját. Mindjárt a zavarok keletkezésekor a kifejezetten a monarchia iránt barátságos politika tekintetében a császár és felelős tanácsnokai között nem volt nézeteltérés és mindnyájan azt a nézetet vallották, hogy Németországnak kötelessége, de egyben érdeke is, hogy teljes nyomatékkal állást foglaljon Ausztria-Magyarország mellett. Igen valószínűtlen, hogy a Temps értesülését Berlinből vette. Egyenesen esztelennek látszik az a feltevés, hogy e hír a birodalmi kancellártól, vagy egy hozzá közel álló körből indult ki.

Az angol formula.

Cartwright bécsi angol nagykövet tegnap átnyújtotta báró Aehrenthal külügyminiszternek az új angol-francia-orosz formulát, amely a báró Aehrenthal által javasolt legutóbbi formulán némi változtatásokat eszközölt. Az új formulát közölték a német kormánnyal. Az annexió elismerésétől független az az akció, melyet Anglia vezet s mely a hatalmaknak Szerbiával szemben való kollektív fellépését és eljárását célozza, mindezt még eredményre nem vezetett, de a legrövidebb idő alatt véget fog érni. Ez az akció azokra a diplomáciai formulázásokra irányul, amelyek az Ausztria-Magyarország és Szerbia közti differenciák végleges elintézésére vonatkoznak, illetőleg, amelyeket a béke iránt jóakaratu hatalmak erre alkalmasnak fognak tartani.

Anglia nem ismeri el az annexiót.

Azoknak a diplomáciai tárgyalásoknak során, amelyek most London és Bécs között folynak, új és kevésbé örvendős fordulat állott be. Anglia ugyanis attól teszi függővé az annexió elismerését, hogy Ausztria-Magyarország megelőzőleg jusson megállapodásra Szerbiával. A londoni külügyi kormány nem osztja a pétervári kormánnyal azt az álláspontját, hogy fentartás nélkül elismeri az annexiót. Francia jelentések szerint is a helyzet változatlan és a tárgyalások a kabinetek közt tovább tartanak. Annyi bizonyos, hogy a francia kormány az annexió elismerésének kérdésében Oroszországgal egyetértőleg fog eljárni. A londoni kabinet vonakodik Oroszország álláspontját elismerni, mert előzetesen megnyug-

tató nyilatkozatot kíván az osztrák-magyar monarchiától, hogy nem fogja megtámadni Szerbiát. Ez a biztosíték Szerbiának neutralizálásában állana, de szerb részről az a felfogás, hogy ez nem engedhető meg, mert egyértelmű volna azzal, hogy Szerbia egyszersmindkorra lemondana területi gyarapodásáról. A londoni kabinet mindaddig nem akarja véglegesen elismerni az annexiót, míg a nemzetközi konferencia nem döntött felette. Azonban remélhető, hogy sir Edvard Grey meg fog állapodni báró Aehrenthallal és akkor Anglia nem fog akadályokat gördíteni az annexió elismerésének útjába.

A monarchia jegyzéke.

Gróf Forgách belgrádi osztrák-magyar követ rövid néhány napon belül át fogja nyújtani a monarchia jegyzékét a szerb kormánynak, tekintet nélkül arra, vajjon addig sikerül-e a nagyhatalmak kabinetjeinek megegyezésre jutniok a Belgrádban teendő diplomáciai lépés dolgában.

Aehrenthal a helyzetről.

Báró Aehrenthal külügyminiszter érdekesen nyilatkozott ma a nemzetközi helyzetről, amely jelentékenyen megváltozott, miután a pétervári kormány megváltoztatta álláspontját. A Zeit estilapja így adja vissza a közös külügyminiszter szavait:

— Öszinte örömmel lehet üdvözölni Izvolszki külügyminiszternek azt a kijelentését, hogy Oroszország fenntartás nélkül elismeri az annexiót. Tagadhatatlanul az a legalkalmasabb mód a függő vitás kérdések gyors megoldására és a nemzetközi feszültség megszüntetésére, amelyet az osztrák-magyar monarchia a német birodalmi kormánnyal egyetértőleg ajánlott s amelyet most Oroszország is elfogadott. Egyelőre nem jött létre a nagyhatalmak között a megegyezés az angol kezdeményező javaslat tekintetében, de konstátálható, hogy e részben is közeledés van a különböző felfogások között. Reméljük, hogy Szerbiával szemben támasztott minimális követeléseinket, amelyeket a Londonba küldött jegyzékben felsoroltunk, az angol kormány mérsékelteknék fogja elismerni s hajlandó lesz ezt Belgrádban is kijelenteni. Részünkről nem volt szó, de nem is lehet arról, hogy a belgrádi kormánytól megalázó nyilatkozatot követeljünk. Csak tisztázni kívánjuk viszonyainkat Szerbiával és véget akarunk vetni az eddigi kétértelműség rendszerének, ami egyébként annak a szegény, félrevezetett országnak is érdekében áll, mert hiszen hónapok óta olyan helyzetben van, mintha háború viseltne.

Félhivatalos jelentés a helyzetről.

A „Magyar Tudósító“ Bécsből a következő tudósítást kapta a helyzetről:

A külpolitikai helyzetben tegnap óta nem állott be változás. Egyfelől Oroszországtól ma délig semmiféle hivatalos értesítés nem érkezett a külügyminisztériumba, másfelől még nem állapítható meg és így nem mérlegelhető a tegnapi események hatása sem. Továbbra is külön mederben folynak Ausztria-Magyarországnak a nagyhatalmakkal való diplomáciai tárgyalásai és egészen külön kérdés a Szerbiával szemben való eljárás. Bosznia és Hercegovina annexióját, illetőleg a monarchia a Törökországgal létrejött entente-ről szóló jegyzőkönyvet annakidején körjegyzékben tudatta az európai nagyhatalmakkal. Erre nézve Oroszország részéről az első mindenesetre komoly lépés tegnap történt, amikor Izvolszki orosz külügyminiszter a pétervári német nagykövetnek kijelentette, hogy Oroszország még a konferencia megtartása előtt hajlandó az annexiót elismerni. A kérdésnek ez a része akkor nyerhet tisztázást, ha Oroszország ezt

a kijelentést a bécsi kabinet előtt is megteszi. Mindettől azonban egészen független magá a szerb kérdés, amelyre nézve még a Szerbiában váltakozó hangulatok sem téríthetnek el a monarchiát elfoglalt álláspontjától. A nagyhatalmakkal folytatott tárgyalásaink erre a szerb kérdésre csupán olyan jelentőséggel bírnak, amilyen hatást gyakorolnak a nagyhatalmak esetleges kollektív fellépése Belgrádban Szerbia további politikai magatartására. Ausztria-Magyarország jegyzékének Belgrádban való átadása szombatra volt kilátásba helyezve. Nincs azonban kizárva, hogy a jegyzék átadása rövid halasztást fog szenvedni.

A „Budapesti Tudósító“ ma délután illetékes bécsi helyen a következőkről értesül:

A boszniai kérdésben és a nemzetközi helyzetben némi javulás kétségtelenül megállapítható, a szerb kérdés azonban még mindig változatlan. Az orosz kormány abbéli kijelentése, amely szerint Ausztria-Magyarország és Törökország között Boszniára vonatkozólag létrejött megállapodást elismeri, bécsi irányadó helyen nagy meglepetést keltett. Kétségtelen, hogy ezzel megszüntnek látszik a legnagyobb nehézség, amely a boszniai kérdés formaszertinti befejezésének útjában állott. Remélik, hogy a többi hatalom is eredményesen fog fáradozni a teljes megegyezés érdekében. Az angol jegyzék dolgában megállapítható, hogy Anglia továbbra is serényen dolgozik oly irányban, hogy a hatalmakat Belgrádban teendő együttes lépésre bírja, hogy a szerb kormánnyal keresztülvigyék a legszükségesebb követeléseket, melyeket Ausztria-Magyarország fölállít. Az angol javaslatra vonatkozó tárgyalásokat, amelyek eddigelő nem vezettek kielégítő eredményre, a diplomácia folytatja és remélhető, hogy az angol kormánynak sikerülni is fog a hatalmak közt egyetértést elérni. Ausztria-Magyarország a legtávolabbról sem gondol arra, hogy Szerbiát megalázza; de ragaszkodnia kell ahhoz a követeléséhez, hogy az ez ügyben szerb részről fölmerült kétértelműségek szűnjenek meg, mert csak ez esetben lehet a szerb kérdés tökéletes tisztázását remélni. Még mindig úgy áll a tehát a dolog, hogy egy-két napig várakozó magatartást kell tanusítani.

Forgách és Milovanovics.

Gróf Forgách ma két óra hosszat tanácskozott Milovanovicsal, aztán minisztertanács volt. Politikai körökben azt hiszik, hogy ez a konferencia bevezetése és kezdete volt az osztrák-magyar monarchia és Szerbia között megindítandó közvetlen tárgyalásoknak.

Hivatalos jelentés Kolakovics haláláról.

Kolakovics betegségéről Belgrádban a következő hivatalos jelentést teszik közzé:

A belügyminisztérium a sajtó egyrészében Kolakovics, György trónörökös egykori szolgájának haláláról elterjedt hírekből kifolyólag szükségesnek tartja, hogy hivatalos adatok alapján a következőket tegye közzé:

1. A márczius 12-ről 13-ra virradó éjjel a trónörökös palotájából sebesült állapotban az állami általános kórház sebészeti osztályára szállították a trónörökös Kolakovics nevű szolgáját, akit a szolgálattevő orvos átvett. Kolakovics kijelentette, hogy maga sértelte meg magát. E kijelentés alapján a következő orvosi tényállást állapították meg: A 12-ről 13-ra virradó éjjel Kolakovics saját bevallása szerint a trónörökös palotájának lépcsőjén elesett és hasán megsébesült. Azonnal nagy fájdalmakat érzett s ezért a kórházba szállították. Ez kitűnik a Kolakovics betegsége folyamán a kórházban fölvevett jegyzőkönyvből is.

2. E hónap 16-án Belgrád városának prefektusa a reggeli jelentéstétel alkalmával közölte a belügyminiszterrel, hogy Kolakovics erőszakos megsebesítéséről szóló hírek terjedtek el. A belügyminiszter utasítására a városi prefektus a kórházba ment és jegyzőkönyvet vett föl. A büntetőtörvény 4. és 9. szakaszainak megfelelően a vizsgálat első és normális lépése ezzel megtörtént, amely rendel-

kezés szerint a vizsgálat ilyenkor kezdendő meg. E kihallgatás alkalmával (jegyzőkönyv száma 11020.) Kolakovics a következőket jelentette ki:

Tegnapelőtt éjjel szerencsétlenül megboltotam és leestem a lépcsőn, miközben hasamon megsérültem. Szerencsétlenségem úgy történt, hogy bár a lépcső nem volt kivilágítva, siettem, hogy a trónörökös egy levelét átadjam. Minthogy már régebben lágyék-sérvelem volt, mindjárt attól tartottam, hogy nagy fájdalmaim lesznek. Ezért arra kértem társaimat, szállítsanak azonnal a kórházba, ami meg is történt. Valójában így történt az eset.

E jegyzőkönyvet, amelyet Kolakovics sajátkezűleg aláírt, Alimppics városi prefektus, valamint Kestic igazgató-orvos és Alkalai, Szubotics és Leko orvosok írták alá, akik igazolják, hogy Kolakovics e kijelentést teljes eszméletnél tette meg.

3. Kolakovics e hónap 17-én éjfélkor meghalt a kórházban és 18-án délelőtt felboncolták. Dr. Mifel, aki maga végezte Kolakovics tetemének felboncolását, megállapította:

a) Kolakovics akut gennyes és difuzus hasártyalob következtében halt meg, amely közvetlen folyománya volt a vékony-bél perforációjának.

b) Minthogy sem a beleken, sem a has táján nem látszottak oly változások, amelyek valamiképpen azt bizonyították volna, hogy a bélfalak valamelyes belső patológiai okból szakadtak meg, az a következtetés vonható le, hogy a bélfal valamely tompa erő hatása alatt szakadt meg, amely kívülről hatott a hasra. E tompa erő hatásának lehetősége legkevésbé sem áll ellentmondásban azzal, hogy a hason semminő kül-erőszak nyoma nem látszott.

4. Az eddig megállapított tényállásból kitűnik, hogy Kolakovics szerencsétlen véletlen áldozata és hogy ennek következtében ez idő szerint nincs törvényes alapja a hatóság akciójának abban a tekintetben, hogy vétkes vagy pedig a büntény megállapítása ügyében vizsgálatot indítson. Ujabb, eddig ismeretlen tényezők megjelenése feltéve, hogy olyanok léteznek, illetékes méltánylás és elbírálás alá esnek.

A hivatalos lapban megjelent jegyzőkönyvvel szemben a szociáldemokraták hangoztatják, hogy *birtokukban van Kolakovicsnek egy nyilatkozata, amelyben kijelenti, hogy a rendőrfőnök kényszerítésére írta alá a jegyzőkönyvet.*

Miért mondott le György herceg.

Egész Belgrádot lázas izgatottság fogta el, amely nőttön nő. A trónörökös lemondása rendkívül fölcsigázta a szenvedelmeket s mindenki a legrosszabbra van elkészülve. A legkülönbözőbb kombinációk és hírek vannak elterjedve. A minisztériumokból azt jelentik, hogy György herceg lemondásának okául csak azt hozta föl, hogy ártatlan szolgáját megölte. A háboru-párt azt a hírt terjeszti, hogy György herceget a kormány azért kényszerítette lemondásra, mert ez nem akarta megengedni, hogy Szerbia az annezió kérdésében megalkodjék. Más verzió szerint György herceg azért mondott le a trónöröklésről, mert tüntetni akar a kormány békepolitikája ellen. Legjobban van elterjedve és legtöbb hitelt talál az a verzió, hogy a kormány Kolakovics esetét és az ezáltal a trónörökös ellen támadt nagy izgatottságot arra használta föl, hogy a trónörökös erre a lépésére kényszerítse s hogy így módot találjon a békés kibontakozásra. Sokan azt hiszik, hogy a lemondás a trónörökös és a kormány között előre megállapított dolog volt, hogy megmutassák a világnak, hogy a trónörökös föláldozták a békének. Azt hiszik, hogy György herceg lemondása nem végleges. Más forrásból eredő hírek szerint György herceg jelleménél fogva nyilvánvaló, hogy csak fenyegetésnek engedett. Azzal fenyegették ugyanis, hogy nemcsak gyilkosság miatt, hanem állami pénzek elcsikkasztása miatt is vádat fognak ellene tenni. Belgrádban nyílt titok ugyanis, hogy a fegyverkezésre kényszerített összegek nagyjából hivatalnokok zsebé-

be vándoroltak s ezek most a háborút akarják, hogy sikkasztásukat föl ne fedezhessék. Ugyan pénzeket a trónörökös is fölvett, aki saját céljaira költötte el s most azzal fenyegették, hogy emiatt ellene is megindítják az eljárást, ha nem mond le. Állítólag Péter király is megtudta, hogy kétmillió korona állami pénz, amely hadi célokra a hadügyminisztériumban volt letéve, eltűnt. A gyanu a trónörökösre irányult. A trónörökösrel együtt két francia énekesnő is eltűnt Belgrádból, akiknek a társaságában gyakran látták utóbbi időben a trónörökösöt. A trónörökös az összes ékszereket is magával vitte.

Egy aktív szerző miniszter egy újságíró előtt a trónörökös lemondásáról a következőket mondta:

— A trónörökös lemondása bombaként hatott nemcsak a kormányra, hanem a királyra is, mert *senki sem volt rá elkészülve.* Nem igaz, hogy a pártelnökök a királytól a trónörökös lemondását követelték. A György herceg lemondásáról való döntést a miniszteri tanács a királyra bízta, mint a család fejére. Erről sem a kormány, sem a szkupstina nem dönthet. Az eseménynek sem a belső, sem a külső helyzetre nem lesz befolyása.

A trónörökös lemondásának közvetlen okáról intim környezetből a következő incidens beszélik el: Szerdán este a trónörökös, mint mindennap, meglátogatta a külügyminisztérium első osztályfőnökét, hogy a szerb követtől estéig érkezett jelentéseket megtekintse. Amidőn a trónörökös, aki a „Zvon“ című lap támadásai miatt, ugyezintén a kormány passzív magatartása miatt már vasárnap óta állandóan igen izgatott állapotban volt, a pétervári szerb követ jelentését vette kézhez, mely szerint Miklós császár fölhatalmazta Izvolszki külügyminisztert, hogy Oroszország nevében még az európai konferencia egybegyűlése előtt ismerje el Bosznia és Hercegovina annexióját, — a trónörökös igen felindult. A hírt az asztalra dobta azzal a felkiáltással: *Hát így váltja be a császár a szerb nemzet reményeit! Mi végből utaztam én Pétervárra!!* Majd köszönés nélkül elhagyta a szobát és hazasietett, ahol megírta levelét, amelyben a miniszterelnököt lemondásáról értesíti.

Tüntetés György herceg mellett.

Belgrádban kora reggel óta zsufova vannak az utcák emberekkel. A trónörökös palotája előtt óriás néptömeg áll, amely György herceget illeti. A nemzeti védelmi bizottság hódoló tüntetést tervez György herceg számára. A herceg automobilon elhagyta palotáját. Mostani tartózkodásáról semmit sem tudnak. Hír szerint egy vezérkari tisztnek a város környékén lévő villájában van. Az ország belsejében György herceg lemondása óriás hatást tett. Nisben a trónörökös hívei és a tisztek közt, akik az összeesküvők pártjához tartoznak, éles konfliktus volt. *Milojevics* alezredes, tüzérparancsnok felszólította ezredének tisztjeit, hogy *irjanak alá Sándor herceghez intézendő üdvözlő táviratot. A tisztek ezt a felhívást visszautasították, a konfliktusnak úgy lett vége, hogy a hadosztályparancsnok meghagyta az ezredparancsnoknak, hogy azonnal utazzék el Nisből. Az összes helyőrségek tisztjei között élénk táviratváltás folyik arról, hogy György herceget lemondásának visszavonására bírják.*

Péter király döntése.

Egész Szerbiában nagy izgalommal várják Péter király döntését György herceg lemondása dolgában. Azt hiszik, hogy a király döntése elutasító lesz. Az éjjel nyugodtan folyt le. A konakban kora reggel óta nagy sűrűség forgás volt. A király dolgozószobájában tíz órakor minisztertanács kezdődött.

Péter király állítólag nem tudja, mire határozza el magát, de úgy látszik, inkább azok felé szit, akik azt szeretnék, hogy a trónörökös vonja vissza lemondását. Nagy befolyá-

sok érvényesülnek a konakban György trónörökös mellett s azzal rémitették meg a királyt, hogy beláthatatlanok a lemondás következményei az egész dinasztíára nézve, mert akkor össze kell hívni a nagy nemzeti szkupstinát s fel kell oszlatni a mostani törvényhozó szkupstinát. Ennek tulajdonítható, hogy a király inkább az óradikálisok felé hajlik s arra kérte *Pasicsot, aki kedvelt embere a trónörökösnek, hogy bírja rá György trónörökös lemondásának visszavonására.* Ez a misszió is bizonyítja, hogy Pasics még mindig nagy hatalom az udvarnál s ő irányítja Novakovics miniszterelnök és Milovanovics külügyminiszter feje fölött nemcsak a belpolitikát, de Szerbia külpolitikáját is. A személyes viszony Pasics és a trónörökös között az utóbbi időben többször megváltozott. Pasics gyakran kiharcolta a trónörökös személyes céljainak keresztülhajtására, így az apanázs kérdésében és a pétervári misszió idején is, de megesett, hogy a *hevesvérű trónörökös Pasicsot tetteges inzultussal fenyegette.* Hír szerint a király tanácsainak sikerült a trónörökösöt arra bírni, hogy a trónöröklés jogáról való lemondásához ne ragaszkodjék, minthogy erre semmi tényleges ok nem áll fenn.

Mivel sem az alkotmány nem tartalmaz intézkedést a trónöröklési jogról való lemondás esetére, sem az uralkodóház szabályai nem intézkednek, a döntés ebben a dologban csak később fog bekövetkezni. Képviselői körökben úgy vélekednek, hogy a lemondás elfogadása és Sándor hercegnek trónörökössé való kikiáltása előtt megfelelőleg módosítani kell az alkotmányt. A minisztertanács erre illetéketlennek jelentette ki magát és a döntést a királynak engedte át, aki azon fáradozik, hogy fiát a lemondás visszavonására bírja. Sándor herceg még mindig vonakodik elfogadni a trónörökösöset. Novakovics miniszterelnök is írt a trónörökösnek, hogy *vonja vissza levelét, de a trónörökös környezetében azt mondják, hogy ő teljesen önállóan eszelekedett és senkinek befolyása alatt nem állott.*

Beavottak úgy tudják, hogy a király hallani sem akar György trónörökös lemondásáról s ezért halasztotta el a döntést egy héttel, bizván benne, hogy addig a külügyi helyzet jóra fordul. A trónörökös ma egész nap nem mozdult ki házából s környezete mondja, hogy teljesen nyugodt.

Interpelláció a szkupstinában.

A szkupstina tegnapi ülésén *Markovics* (új-radikális) kérdést intézett a miniszterelnökhöz, vajjon megfelelnek-e a valóságnak a szerb sajtó hírei, hogy György trónörökös okozta Kolakovics komornyik halálát.

Novakovics miniszterelnök kijelentette, hogy a szerb sajtó egyrészt éppenséggel nem lehet hangjának méltóságával és objektivitásával diésérni. Egyes lapok csak arra törekzenek, hogy botránvokat idézzenek elő. Ami az interpelláló kérdését illeti, a kormány a hivatalos lap útján nyilvánosságra hozta azt, amit a Kolakovics-ügyben megállapított. Bővebbet a kormány e pillanatban nem tud az esetről.

Markovics képviselő a válaszzsal meg van elégedve, azt az újabb kérdést intézi azonban a miniszterelnökhöz, vajjon a trónörökös lemondásáról szóló hírek megfelelnek-e a valóságnak, miután erre vonatkozóan eddig hivatalos közlés nem történt.

Novakovics miniszterelnök azt válaszolta, hogy a trónörökös tegnap délelőtt levelet intézett hozzá, amelyben a trónöröklésének jogáról lemond. Minthogy a trónörökös e lépése a legnagyobb fontosságu, a miniszterelnök azonnal értesítette a királyt. A minisztertanács, mely tegnap foglalkozott ezzel a kérdéssel,

konstatálta, hogy nem illetékes ebben az ügyben további lépéseket tenni, hanem hogy ebben az ügyben tisztán a király van hivatva dönteni. Ezért a miniszterelnök a tegnap esti folyamán a trónörökös levelét a király elé terjesztette.

Markovics interpelláló ezzel a válaszzal is megelégedett.

Sándor herceg nem akar trónörökös lenni.

Sándor herceg határozottan kijelentette, hogy a mostani viszonyok között semmi szín alatt sem fogadja el a trónöröklést. Sándor herceg tegnap este találkozott György herceggel. A találkozás György herceg palotájában volt és kettőjük közt rendkívül drámai és meghatározó jelenet történt. A trónörökös, akinek színe az utóbbi napokban nagyon megváltozott, könyezve ölelte meg Sándor herceget s azt mondta neki:

— Lemondok a trónról, mert nem vagyok rá méltó.

Sándor herceg arról biztosította bátyját, hogy semmi szín alatt sem fogadja a trónöröklést.

A szkupstina titkos ülése.

Lázás türelmetlenséggel várják a szkupstina mai titkos és arra következő nyilvános ülését. A kormány a titkos ülésben elő fogja terjeszteni az Oroszország magatartására vonatkozó távirati anyagot és hivatalosan ismertetni fogja a Kolakovics-affért és a trónörökösnek azzal összefüggő lemondását. A kormány közléseket fog tenni a szkupstinának a jelenlegi külpolitikai helyzetről és Ausztria-Magyarországnak Szerbiához való viszonyáról és fel fogja szólítani a szkupstinát, hogy határozza el, hogy Szerbia megtegye-e Ausztria-Magyarországgal szemben a kívánt nyilatkozatot. A kormány a felelősséget ebben a kérdésben teljesen a szkupstinának engedi át.

Lehangoltság Belgrádban.

A Bosznia és Hercegovina annexiójának Oroszország részéről történt elfogadásáról szóló hír Belgrádban a legutolsó reményeket, amelyeket György trónörökös lemondása már teljesen megingatott, teljesen megsemmisített. Még a legtulzabb optimisták is, akik a szerb ügy sikerében fanatikusan bíztak, teljesen leverttek. Általában az a felfogás uralkodik, hogy a nagyhatalmak a szerb népet végleg kegyelemre kiszolgáltatták Ausztria-Magyarországnak. Végre felismerték, hogy a kormányok hatalma összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint az európai sajtó szlávbarát sajtójának hatalma. A szó szoros értelmében egy éjszakán át beállott a kijózanodás. A hat hónap óta szított háborus láz teljesen eltűnt. Belgrád ma igen nyugodt és békés városnak látszott. A képviselők körében is teljesen békés a hangulat. A közvéleményben beállott e nagy változás hatása alatt a szerb sajtó György trónörökös lemondását, akit még néhány nap előtt a szerb nép reményének mondott, majdnem egyhanguan, hűvösen kommentálja és azt a nézetét fejezi ki, hogy a trónörökös e lépése szerencse az országra. Csak a „Politika“ és a „Mali Journal“ igyekeznek a trónörököst védeni.

A hatalmak akciója.

A külügyi helyzet egy lépéssel ismét előbbre jutott. Az Anglia kezdeményezésére a nagyhatalmak részéről Belgrádban átnyújtandó jegyzék szövegére vonatkozó tárgyalások ugyanis bizonyos fokú közeledést idéztek elő. Amde nem bizonyos még, létre jön-e és mikor az egyezés a hatalmak között. Ausztria-Magyarország a maga lépését Belgrádban meg fogja tenni anélkül, hogy a hatalmak tárgyalásai ebben zavarnák. A jegyzéket még nem küldték el gróf Forgách János belgrádi osztrák-magyar követnek, de valószínű, hogy ez már a legközelebbi napokban, talán hétfőn, meg fog történni. Ha a hatalmak között megállapodás jönne létre, mielőtt gróf Forgách Ausztria-Magyarország jegyzékét átadja és a hatalmak lépésüket Belgrádban megtennék, Szerbia hely-

zetét ez kétségtelenül megkönnyítené, mert oly körülmények közé jutna, hogy a hatalmak nyomásának, nem pedig Ausztria-Magyarország közvetlen követelésének engedne. Szerbia ez esetben azzal válaszolhatna, hogy Bécsben magyarizációt adná e hó 10-iki jegyzékének. Az ez irányban való döntés mindenestre már csak igen rövid időig fog késni. Azok a hírek, melyek Ausztria-Magyarország és Oroszország között új egyezmény tervezéséről szólnak, nem felelnek meg a tényeknek, mert a mi részünkről ily tárgyalásokról szó sem lehet.

A montenegrói határról.

A Budua mellett történt határsértést békésen intézték el. Megállapították, hogy osztrák-magyar őrség véletlenül lépte át a montenegrói határt, mert sötétben eltévesztette az utat. A cettinjei kormány mindent elkövet, hogy a jövőben ilyen konfliktusok ne történhessenek. A legszigoribban meghagyta, hogy az utat Cattaro és Cettinje között a határőrség hagyja teljesen szabadon s ne mutatkozzék, mert ott a közlekedés szabad és nincs utlevél-kényszer.

Legújabb híreink

Bécs, március 26.

A „Fremdenblatt“ írja: Most közzétük az angol kormány által azon feltételek minimumát, amelyeket Szerbiának teljesíteni kell, ha jövő magatartását illetően meg akar nyugtatni. Sir Edvard Grey külügyi államtitkárnak ezen legutóbbi bécsi proppozíciókra vonatkozó döntését a külügyminisztériumnak jövő vasárnapra helyezték kilátásba. Ha beleegyező, úgy ez a szerb kormánynak módot nyújtana arra, hogy már a jövő hét elején legutóbbi jegyzékét magyarító közléseket intézzen hozzánk. Reméljük, hogy az angol kormány felfogásunkhoz még egy lépéssel közelebb jön és azt az álláspontot, amelyet állami érdekeink szükség szerű megóvása érdekében el kell foglalnunk, Belgrádban nyomatékosan képviseli. E várakozásunkban megerősít az a tudat, hogy az általunk tervezett program, amely odairányul, hogy Szerbia térjen el eddigi politikájától, még pedig minél előbb, nem szomszédunk megalázására irányul, ami különben a dolgok jövőbeli fejlődésének nem lenne szolgálatot, hanem a mérséklet szellemétől van áthatva, amelyet Angliában remélhetőleg el fognak ismerni.

London, március 26.

Londonban a Reuter-ügynökség diplomáciai körökből vett értesülése szerint a hét elején uralkodott pesszimiztikus felfogás majdnem teljesen eltűnt. A főérdeklődést ezidő szerint Anglia és a monarchia tárgyalásai veszik igénybe, végleges döntés azonban még nem történt. A Reuter-ügynökség föl van hatalmazva annak kijelentésére, hogy a Szerbiának ajánlandó formula tekintetében a bécsi és a londoni kormányok közt nagy nézeteltérés nincs, minthogy csakis a szöveg megállapításáról van szó. Igaz az a hír, hogy Anglia és Franciaország Oroszországnak az annexió elismerésére vonatkozó tényéhez nem csatlakozik mindaddig, amíg az osztrák-magyar-szerb konfliktus elintézésére irányuló tárgyalások sikerre nem vezetnek, ami azonban, mint alaposan remélhető, csak néhány nap kérdése. Különösen kiemelendő, hogy ami a Franciaország és Oroszország egyetértésével megállapított angol formulát illeti, a londoni és bécsi kormányok közti megállapodások a párisi és pétervári kormányok részére is elfogadhatók lennének.

EGYETÉRTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van

A szerkesztőség telefonja: 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Kornfeld Zsigmond temetése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, március 26.

Impozáns részvétellel, rengeteg gyászoló sokadalom jelenlétében volt ma báró Kornfeld Zsigmond temetése. A kormány és a társadalom minden rétege hozzájárult ehhez, hogy a szomorú végtisztesség minél pompázóbb legyen s ezzel meghatározó tanúságot szolgáltatott arról a megbecsülésről és szeretetről, melylyel a magyar közgazdasági élet elhunyt kitünősége életében mindenfelől találkozott.

Kornfeld koporsóját gyászoló családján kívül a kormány, a főváros, a vidék s a külföldi közgazdasági életének s pénzügyének kitünőségei álltak körül s a fővárosi társadalmának számottevő emberei közül kevesen maradtak el Kornfeld Zsigmond temetéséről. A tözsde előtt óriási embertömeg tolongott s jóval a temetési szertartás megkezdése előtt egész emberáradat szállotta meg az utcát, ahol a rendőrök csak nagy nehezen tudtak az érkező kocsiútnak utat nyitni. A tözsde előcsarnoka valóságos virágerdő volt. A koszorúk olyan nagy tömeget hordták ide össze, hogy nyolc kocsiira alig fért el a sok virág, amelylyel Kornfeld Zsigmond koporsóját a kegyelet elhalmozta.

A holttestet a Bajza-utca 32. szám alatti lakásból reggel félnyolc órakor vitték a tözsdepalotába, ahol Simon Jakab és Weisz Károly alelnökök fogadták a gyászoló családot és vették át a koporsót.

A végtisztességen megjelentek a kormány részéről: dr. Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, Popovics Sándor, Seterényi József, gróf Hadik János és Déry Zoltán államtitkárok; Pap Elek, Márffy Ede, Perlsberg Arthur, dr. Teleszky János, Cseőke Ferenc és Lers Vilmos min. tanácsosok. Wlassics Gyula, Berzeviczy Albert, Heinrich Gusztáv, Lukács László, Sándor János nyug. államtitkár, K. Jónás Odón udvari tanácsos. A főrendiház részéről: gróf Dessewffy Aurél, báró Kemény Kálmán, gróf Széchenyi Sándor, Rudnyánszky József, dr. Chorin Ferenc, báró Forster Gyula, báró Harkányi Frigyes, Lánóczy Leó, hatvani Deutsch Sándor, Kautz Gyula, Ormódy Vilmos, Tarkovics József, báró Korányi Frigyes; Sándor Pál, Szatmári Mór, Weisz Julián, Földes Béla, gróf Batthyány Tivadar, dr. Gratz Gusztáv, Lachne Hugó orsz. képviselők; Fülöp Kálmán főpolgármester, dr. Bárczy István, Vassiljevics János és Rózsavölgyi Gyula polgármesterek, dr. Bódy Tivadar tanácsnok, dr. Boda Dezső főkapitány, Thel Endre udvari tanácsos. A tözsde tanács részéről: az egész testület, Simon Jakab és Weisz Károly alelnökök. A Magyar Általános Hitelbank részéről: gróf Zichy Nándor alelnök, Herz Gyula, Barcza Károly, báró Harkányi János, báró Haupt-Stummer L. J., Lukács Antal, Pallavicini Ede gróf, báró Radvánszky Géza, Strasser Sándor igazgatósági tagok, Ullmann Adolf, Horváth Elemér, Lukács József, Klein Gyula igazgatók, dr. Stettner László jogtanácsos, valamint a bank felügyelő-bizottsága, teljes tisztviselői kara, a bank külföldi pénzeszoportja részéről számosan, továbbá Ludvig Gyula v. b. t. t., elnök-igazgató, Maró János, Kotányi és Stettina igazgatók, a Lipótvárosi Kaszinó képviselőtársaságának báró Bánffy Dezső elnök, dr. Ballai Lajos miniszteri tanácsos, a Magyar Kereskedelmi Csarnok képviselőtársaságának haraszti Jellinek Henrik elnök. Ott voltak még: Szell Kálmán v. b. t. t., báró Rosner Ervin, gróf Szapáry László, gróf Wickenburg Márk, Ziepernovszky Károly, Tolnay Lajos, stb. A fővárosi sajtó, a művészvilág számos tagja, a Hitelbankkal összeköttetésben álló összes ipari és kereskedelmi alapítások.

A temetési szertartás pontban tíz órakor kezdődött. Lazarus főkantort husz tagu operai kórusával gyászdalt énekelt és a zsolozsma elhangzása után dr. Kohn Sámuel főrabbi magasszárnyalású felszólalásban méltatta az elhunyt érdemeit, a jó embert, a szerető apát. Ezután Simon Jakab, a tözsde tanács alelnöke mondott búcsubeszédet, fájdalomtájjal fejezve ki ama nagy veszteség fölött, amely a magyar tözsdét báró Kornfeld Zsigmond halálával érte. A Hitelbank nevében Ullmann Adolf igazgató búcsuzott el Kornfeld Zsigmondtól. Meleg szeretettel és tisztelettel áthatott beszédével az egész hallgatóságban mély megilletődést keltett. Ezután ismét a kórus énekelt Lazarus főkantort vezette alatt és meghatározó énekük kísérete mellett vitték ki a koporsót a hatfogatú gyászkocsira.

Mintegy tíz kocsi töltötte meg csak a koszorúk és több száz kocsi helyezkedett el a gyászoló közönségnek az a része, amely elkísérte utolsó útjában a temetőig báró Kornfeld Zsigmondot. A menet a tözsdepalota Szabadság-téri bejáratától indult el, befordult a Nádor-utca felé, hogy a halott utolsó útja elvezessen a Hitelbank mellett, amelynek élete legnagyobb munkásságát szentelte. Egy kis időre megállt ott a halottas kocsi, majd elindult a Zrínyi-utczán, Andrássy-utcon át a ríkoskeresztúri új izraelita temetőbe, ahol örök nyugalomra helyezték báró Kornfeld Zsigmond hült tetemeit.

Hauptmann Gerhard.

Budapest, márczius 26.

Hauptmann Gerhard még nem öreg ember. Negyvenhét esztendővel még nem lehet arról beszélni, hogy valaki megrokkant, öszszetörött és hogy hullá az alkotó ereje. Ha valaki negyvenhét esztendő, akkor írónak még erős, fiatal és akkor még beléharsoghatja a világba a maga erős fiatalságát és a maga fiatal erejét. Hauptmann Gerhard pedig most negyvenhét esztendő és a legutolsó darabjai egymásután megbuktak. És Hauptmann Gerharról azt mondják az irodalmi halottkének, hogy kiélt, öreg és hogy nem tud már belevinni az írásaiba se színt, se erőt, se plasztikát, se drámaiságot. És a hollók, akik a holtakból élnek, már leszállottak Hauptmann Gerharról és kiettek belőle minden tehetséget és minden produktív erőt. És ha még eddig voltak rajongói, azok az utolsó forró premiére után szomorúan, megrázva a hitükben mentek ki az éjszakába. Németország legnagyobb poétájából pedig irodalmi veteránt csinált az utolsó bukás.

Voltaképen Hauptmann-nak már akkor is voltak tajtékzó, halálos ellenségei, amikor rózsáligetet dobott a lábai elé a siker. Amikor a nagy, lázas diadalával ő tette Sudermann halott emberré, már akkor pattantak elő az ellenségei és kiabáltak halált a fejére. A tehetetlenek, akik dühöngve fujták le a fiatal poéta óriás tehetségét, a régebbi emberek, akiknek fájt a Sudermann bukása, az irigyek, akik minden produktív erőt gyűlölnék, azok mind le akarták ütni a kis tanítócskát, aki olyan szuverén biztossággal koronázta meg magamagát a német drámaírás fejedelmévé. Mindezek az elemek azóta is folyton támadták Hauptmann-t és a számuk egyre növekedett, hogy a „fejedelem“ néhány gyöngé drámáját adatta elő. Különösen az utolsó esztendőben dőlt meg erősen az irodalmi világ hite Hauptmannban. Minden esztendőben megvitte a friss drámáját Berlinnek Hauptmann Gerhard és minden esztendőben megcsalódva ment vissza a magányába az író, és minden évben újra szárnyra kelt a hír: Hauptmann Gerhard már nem tud írni.

Nagyon érthető, hogy a közönség attól, akit óriásnak tart, óriást vár. Még érthetőbb, hogy a Hauptmann évenkénti termelése szinte fölesigázta az érdeklődést a végsőkig. Mikor aztán a várva-várt nagy irodalmi esemény helyett egy meglehetősen gyöngé, vagy legjobban esetben elég jó, az átlagon csak kevéssel fölül álló drámát kaptak, akkor a patánaság fölfokozott érdeklődés után a nagy kiábrándulás tulzásokba esapott. Az objektív értékmegállapítások helyébe tulzó kritikák következtek; — a kritikusok, sőt maga a közönség is erős irodalmi harcokat vívott meg egymással és ebben a küzdelemben közepes Hauptmann-drámák legyalázódtak a sárba, vagy fölemelkedtek a csodálatig, a legmagasabb elismerésig.

Hauptmann Gerhard utolsó darabja esnyán megbukott a premiéren. A kritikusai azt mondják, hogy a Grizelda teljesen értéktelen, silány munka, amelyet csak tehetségtelen ember írhat. Ideát, ahol kívül állunk a Hauptmann-láznak, megállapíthatjuk, hogy ez a lesújtó kritika tulzás. Én, aki nem voltam ott a premiéren és sodródtam belé a bemutatón lázasan izgatott hangulatába, én — ha nem is kiválónak — de olyan iszonyato-

san rossz darabnak sem látom a Grizeldát. És amíg olvastam, — voltak élvezetes percekem is. Olyanok, amilyeneket az erős Hauptmann Gerhard szerzett nekem.

*

Volt idő, — nem is olyan nagyon régen, — amikor azok, akik ma tehetségtelen, vén salabakternek titulálják Hauptmann-t, rajongtak érte és kikiáltották őt a mai Németország legnagyobb drámaírójának. Ezt a büszke címet el is fogadta a mester és ragyogott vele, — pedig éppen olyan érdemlennül kapta, mint amilyen érdemlennül kapja ma a veréseket. Legújabb gyermeke, a gyöngécske Grizelda révén. Hauptmann Gerharról a színpad tette nagygyá, az ő mélyeséges költészete a színpad levegőjében fejlett ki és a színpadról indult neki a dicsősége a világnak, — de azért Hauptmann Gerhard sohse volt nagy drámaíró és Hauptmann Gerhard soha életében nem tudott erős drámát írni. Azok a darabok, amelyekkel Hauptmann az igazi, nagy és meleg sikereit aratta, sohasem voltak drámák vagy legalább is nem a drámai elem volt bennük az arany. A „Takácsok“ tomboló sikerét is éppen az magyarázza, hogy itt Hauptmann nem szigorú értelemben vett drámát akart csinálni, hanem egy korszaknak a szenvedélyeit, vágyát és örömeit festette, egy korszak hangulatát adta vissza. A nagy ipari forradalmak egyik fázisának a hangulatát festette alá és mintegy kibozta annak a nagy szimfóniának a hanghatásait, amely a lázongó, verekedő forradalmak muzsikája volt. A Takácsokban a nagy vonásokban dolgozó, a hangulatokat megérző és megéreztetni tudó Hauptmann érvényesült és a poétai erő, a poétai lendület aratott sikert s a levegő, amely belőle erővel, tüzzel és forradalmi mámorral telítve kiáradt, volt az, amely megkapta az embereket. Egyéneket nem rajzolt, kimetszett alakjai nem voltak, nem az egyének élete, küzdele és szenvedélyei kerültek a színpadjára, hanem hangulatot csinált és poétai jeleneteket rögzített a színpadra — és a Takácsoknak sikere volt.

Ilyenformán végig lehetne vinni ezt a megfigyelést Hauptmann egész írói működésén. Ahol nagyot alkotott, ott sohasem volt drámaíró, — a drámaíró Hauptmannnak csak amolyan félsikerei voltak. A Henschel sem a jellemzéseinek az erejével hatott, a megépítése és a koncepciója meg éppenséggel nem volt erős, de igenis megkapó volt egy-egy jelenetnek a hangulatával. Amit a költő Hauptmann megfogott, abból muzsika lett és szín és harmónia, az teli volt kedélyvel, lélekkel, eredetiséggel, az nagy volt, az szép volt; — amihez a drámaíró Hauptmann hozzányult, az elsatnyult, megbukott, vagy nagy erőfeszítések árán eljutott a közepességig. Innen van aztán, hogy a Hauptmann legnagyobb sikere, legmélyebb alkotása az a munka, amelyben teljesen elenyészik a drámai elem, és urrá lesz a tiszta poézis. A „Die versunkene Glocke“-t értem. Itt igazán csodálatos a mester nagyszerű költői nyelve, itt csaponghat szabadon a fantáziája és tobzódnak kedvére a díkezője, ez a szépséges, zengzetes, erős és hajlékony nyelve, amelyben melódiává oldódik, énekké szépül a germán beszéd. És ha Hauptmann a Takácsokkal lett nagygyá, akkor szinte természetes, szinte várható volt, hogy az „Elsülyedt harang“-gal kiélvezze a saját nyelv művészetének a gyönyörűségeit. Hauptmann-nak meg kellett írnia ezt a költeményt, olyan volt a

tehetsége, hogy a „Versunkene Glocke“-nak jönnie kellett. És később is, amikor már az ellenségei kerekedtek fölül és amikor már nem ünneplések, hanem véres harcok voltak a bemutatón, még akkor is meg tudott írni egy olyan munkát, amelyben megint megtalálta magamagát. Az utolsó drámáiból, mint valami óriás szikla, úgy emelkedik ki az „Und Pippa tanzt“. Mysticum, hangulat, (ami tulajdonképen a drámában egyet jelent) és költészet: ez a Hauptmann eleme. És amit ezekkel az eszközökkel csinál meg, az nagy munka. Arany. Olyan, mint a „Versunkene Glocke.“

*

[Szépséges Grizelda történetéből bajos lett volna drámát csinálni akár Shakespeare-nek is. Tulajdonképen nem drámára való téma; nincsenek benne emelkedések, nagy izgalmak, drámaiságok. Bájos, derüs-borus, történet, amolyan igazi Decameron-história. Van benne szerelem, szomorúság, sok sírás, sok nevetés, parasztleányból grófkisasszony is lesz benne; szóval a népek tetsző történet: nevetős meg ríkatós. És ez mind nagyon szép, de a drámaírói üdvösséghez még nem elég. Grizelda történetéből drámát írni nem lehet. Se Hauptmannnak, se másnak. Egy eleme van a témának, amelyből lehetne valamit csinálni. De csak nagyon valamit, és nem ötfelvonásosat, vagy tíz képből álló színdarabot. Ez a motívum a szenvedély, az a beteges, az örületig fokozódó szenvedély, amelyből ki lehetne magyarázni az apának és a férjnek az összeütközését az emberben. Ebből a sejtéből lehetne dráma, de már nem lehetne meg a decameroni, népmondára valló kibontakozás. Ez a kibékülési jelenet naivitás, még akkor is, ha Grizelda azt tudja csak mondani az ölelései mámorában, hogy „Küsse mich!“ És ezzel a kibontakozással el van vetve az egész Grizelda-történet, mert végre is ugyanebből a motívumból más kerekében talán jobb drámát lehetne csinálni, mint a Grizelda-mesével.

Hauptmann nem tudott a Grizeldából jó drámát csinálni, mint ahogyan más se tudott volna. De Hauptmann drámát sohse tudott írni és most is csak azt igazolhatta, hogy még mindig nem tud, nem pedig, hogy már nem tud. Az ő ös poézisének viszont a Grizelda bukásához semmi köze. Megmaradt ez szépnek, frissnek, erősnek, mint ahogyan Hauptmann Gerhard is megmaradt — minden hollókárogás ellenére — annak, aki volt. Rossz drámaírónak és nagyon nagy poétának.

Déri Imre.

TÁVIRATOK.

Az angol flotta.

London, márczius 26. Az „Engineering“ című műszaki folyóirat jelenti, hogy a kormány már kihirdette a pályázatot a flottajavaslatban előírt Dreadnoughtok kirakó hajóira, amelyek április elején szállítandók.

Török—osztrák-magyar barátság.

Konstantinápoly, márczius 26. Említésre méltó, hogy szalonikii és itteni ifju-török körökben Ausztriába és Magyarországra menő kéjvonatok beállításának eszméje merült fel és hogy a régebbi osztrákellenes mozgalom vezérei is agítálnak azok érdekében, amennyiben kifejtik, hogy miután a megegyezés létrejött, hazafias kötelesség az Ausztria-Magyarországhoz való viszonyt minél intimebbé tenni, mivel ez Törökország érdekében áll. Ausztria-Magyarország a török újjáalakulási törekvések számára sok tekintetben mintaképül

szolgálat és ezért indokolt és tanácsos azt közelebbről megismerni. Egyelőre első sorban Budapesten, Bécsben és Triesztben teendő látogatásról volna szó. Az új Törökország és a szomszéd monarchia közti barátságos viszony megszilárdításán kívül a kirándulásoknak főleg az volna a célja, hogy a résztvevők megismerjék Ausztria-Magyarország nagy kulturális haladását. Ezért ajánlatos, hogy a kirándulók között minél több közigazgatási tisztviselő, sőt katonatiszt is legyen.

A vaudeville alkonya.

Ha a jelek nem csalnak, a francia színészetet válság fenyegeti. A közönség megcsömörlött a víg és komoly muzsa alkotásaitól és csak az agyonborzított, vagy a mesterségesen reklámozott szinpadai művek iránt mutat több-kevesebb érdeklődést.

Abban a Párisban, amely azelőtt szigorúan elzárta a színházi kapuit minden idegen szindarab elől, ma már szívesen fogadja a német operát, a bécsi operettet, az északi drámát és a főszében reprimékkel dolgozik.

Különösen a párisiak egykor legnépszerűbb, speciális műfaja, a vaudeville, indul szomorú hanyatlásnak. Nincsenek művelői, nincsenek színészei, nincs színháza, nincs közönsége. Mondhatnók, hogy a magyar népszínműnek sorsa vár rá.

A párisi Le Monde illusztráció egyik munkatársa felismerte a francia színészet veszedelmét, érdekessé találta felkeresni és kikérdezni a visszavonult régi színészeket, hogy véleményüket megadják.

A második császárság idejének bálványozott kedvencei közé tartozott Lassouche komikus. E régen elfelejtett nagy művésznek szolt a legújabb látogatása. A párisi szinpad veteránja sok jellemző megjegyzést tett. Ezek ugyan nem nélkülöznek a mellőzéstől eredő elfogultságot, de minden esetre figyelmet érdemelnek egy olyan ember szájából, aki sokat látott, tapasztalt és hosszú idő változásának volt szemlélő tanúja.

Lassouche elszegényedett nemesi család utolsó sarja, valódi nevén Bouquin de la Souche, 1828-ban született, a kereskedői pályára készült, de már 1850-ben a Montmartre-színház tagja volt. Onnan a Batignolles-hoz ment át havi 25 franknyi gázzal. 1852-ben Brüsszelbe szerződött, 1853-ban Párisba tért vissza, hol a Theatre Beaumarchaisben voltak nagy sikerei. De nyugtalan természete rövid idő múlva a Gaité-hez vonzotta, hol négy évig működött. Majd a Palais Royalhoz ment, melynek 1878-ig maradt oszlopos tagja. Végül a Varietéshez szerződött; ennek szinpadán, próba közben, súlyos baleset érte, mely véget vetett szinpadai pályafutásának.

Sokan vannak még a Párisban járt honfitársaink között, akik Lassouche ellenállhatatlan komikumában gyönyörködtek. Volt valami külső megjelenésében a mi néhai Vizvárynkra emlékeztető. Fölfelé ágaskodó húsos orra, csucsorított ajkai, hunyorgató rövidlátó szeme, nevetésre ingereltek, még mielőtt megszólalt volna; és amikor megszólalt, a legfanyarabb kedélyű mizantróp sem állta meg kaczagás nélkül.

Ez az egykor abszolút-jókedvű művész, ma zsémbes aggastyán, aki mindent feketén lát és a francia színészet jövőjében nem bíz.

— A maguk köztársasága eltemeti a színészetet — mondta vendégének kedvetlenül. A mindent, nivelláló törekvés elnyomja az egyéniséget, a típusokat. Ma már nincsenek szenvedélyek, nincs lelkesedés, mindenki restelli az érzelmeit, a humor kihalt, jókedvre nincs ok, nagy események nem világítanak, nagy emberek nem szolgálnak lelkesítő példával...

— És hol van az a baráti, benső viszony szerző és színész közt, mely annak idején megkönnyítette, előmozdította a sikert. Labiche-nak, Augier-nek nem derogált meghallgatni a színész véleményét és a szerint módosítani a szerepét. A maiak gépnek, végrehajtó eszköznek tekintik a komédiást és ez is — ehhez alkalmazkodva — a szerep betűjéhez tartja magát s a sajátjából semmit sem ad hozzá.

— De ma nincsenek is nagy színészek. Gondoljon csak a Palais Royal egykori nagy gárdájára. Hol van most olyan művészük, mint Hiacinthe, Grassot, Numa, Gil Pérés Lhéritier, Dupuis, Brasseur, Geoffroy, Marie Magnier, Blanche d'Antigny...?

— És hol van a közönség? Nem ám a színházokban, hanem a cabaret-kben, Musichal-okban, Chantant-okban; Boite-okban, cirikusokban. A mai közönségnek nem kell drámai cselekvény, nem kell szellemes dialóg, nem kell díszkrét humor és komikum... csak a durva, perverz, rikkító hatások, a meztelenség, a csillogó beállítások hatnak. Higyje el: a színészet a hanyatlás lejtőjére jutott és váratlan, erőteljes reakciótól lehetne csak mentéset remélni.

UJDONSÁGOK.

A t. Ház nyugaton.

* * *

Az angol képviselőházban tegnapelőtt fölállott egy képviselő és a következő kérdést intézte a miniszterelnökhöz:

— Azt olvasom az ujságokban, hogy Edvárd király Biarritzban üdül. Hogyan gyakorolja onnan uralkodói jogait? Van-e oldala mellett felelős miniszter? Valahányszor Viktória királynő külföldre ment, miandanyiszor volt felelős ember a kíséretében. Miért nincs mostani uralkodónk mellett?

Asquith miniszterelnök erre azt válaszolta, hogy a király egészségét reparálja Biarritzban.

— Az mindegy — felelte a képviselő — a király környezetébe mindig kell felelős miniszternek lennie.

Határozatra nem került a sor, mert ezt az interpellációt az ugynevezett „kérdés-időben” terjesztették elő, amidő a határozathozatalnak helye nincs. Aztán meg bizonyos dolgokat még az angol parlamentben sem lehet feszegetni. Viktória királynő környezetében mindig lehetett egy komoly államférfi; Edvárd király azonban néha olyan helyre is elmegy, ahová komoly államférfiak őt nem követhetik. Az angolok királyja ugyan öreg ember már, de azért még mindig szívesen vacsorázik hölgyek társaságában. Ettől pedig nem dől össze semmiféle alkotmány.

Ezt csak nem mondhatta meg Asquith ur.

Ugyancsak tegnapelőtt a francia képviselőházban Brisson elnök fölállott a helyéről és a meghatottságtól remegő hangon ezt jelentette a Háznak:

— Uraim! Éppen most értesülök arról, hogy Farjort képviselőtársunk meghalt. Azt hiszem, mindnyájunk legiatimebb gondolatát fejezem ki, amikor azt ajánlom, hogy mélyszéges részvétünket fejezzük ki elhunyt kollégánk halála fölött. Emlékezhettek rá, milyen talentumos ember volt. Ha felszólalt, csupa szellemesség, csupa értelmesség volt minden mondata. Tudását, hozzáértését rövid idő alatt megtanultuk becsülni. De nemcsak becsültük őt, hanem szerettük is, mert a szó szoros értelmében igazán szeretetreméltó ember volt.

A képviselők meghatottan helyeselték és bárha magában mindegyik azt gondolta, hogy az elhunyt (isten bocsássa meg a bűnét) rettenetesen nagy tökfilkó volt és nálánál kiálthatatlanabb embert nem igen hordott a föld a hátán — mégis szívesen hozzájárultak, hogy az elnök dicsőhimmuszát jegyzőkönyvbe iktassák, hadd lássa meg az utókor, kicsodamicsoda volt Farjort.

Másnap Farjort bejött a Házba épen, egészségesen. Nem ő halt meg — hanem az apja. A postásstrájk volt a sajtóhiba oka.

NAPIREND. Naptár. Szombat, márczius 27.

— Róm. kath.: Arisztidesz. — Prot.: Arszlán. — Görög-ország: márcz. 14. Benedek. — Zsidó: Niz 5. — A nap két reggel 5 óra 51 perczkor, nyugszik este 6 óra 20 perczkor. A hold két d. e. 4 óra 11 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 22 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

A Miénk kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva 4—5-ig. Belépődij 1 korona. — Nemes Marcell régi mesterműveiből kiállítás a Szépművészeti Múzeumban nyitva 10—2-ig. Belépődij nincs. — Allandó kiállítás a Könyves Kálmánál (Nagymező-utca 37—39.) nyitva egész nap. Belépődij nincs. — Uj Művészeti Szalon (Keeskenéti-utca 3. szám) nyitva egész nap. Belépődij nincs. — Az Uránia Kigyó-téri szalonja nyitva 9—8-ig. Belépődij 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig és 3—7-ig. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9—1-ig. — A Történelmi Képesarnok zárva. — A Földtani Intézet Múzeuma megtekinthető 1 korona belépődijjal egész nap. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Szechenyi Múzeum nyitva 10—12-ig. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva 4—1-ig. — A Ráth György Múzeum nyitva 10—4-ig. — Az Erzsébet Múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3—4-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9—1-ig. — Az Akadémia Könyvtára nyitva 3—7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár nyitva 9—12 óráig. — A Fővárosi Könyvtár nyitva 9—2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9—2-ig. — A pedagógiai könyvtár és tanszerkiállítás nyitva 3—6-ig.

— Mai számunkhoz mellékeljük az „Egyetértés” prospektusát, melyet ajánlunk olvasóink figyelmébe.

— A német császár ajándéka királyunknak. Bécsből jelentik, hogy a király tegnap schönbrunni kastélyában külön kihallgatáson fogadta Kageneck gróf őrnagy bécsi katonai attaché, Vilmos császár szárnysegédét. Kageneck gróf a német császár megbízásából egy művészi kivitelű albumot nyújtott át a királynak, amely amaz ünnepségek fényképfelvételeit tartalmazta, amelyeket a Ferenc császárról nevezett 2. granátosrezd a király jubileuma alkalmával rendezett.

— Uralkodók találkozása. Rómából táviratozák: A „Messagero” valószínűleg tartja, hogy Viktor Emmanuel király Vilmos császárt korfui útja alkalmával Velenczében személyesen fogja üdvözölni.

— Az olasz királyné betegsége. Heléna királyné egy idő óta nem jelent meg semmiféle nyilvános alkalmon, amiből azt következtették, hogy a királyné beteg. A hír azóta többször fölmerült külföldi lapokban, sőt egy angol lap azt is tudni véli, hogy a királyné betegsége súlyosabb természetű és már január óta tart. Ekkor történt ugyanis az a sajnálatos eset, hogy egy betegszállító hajón, amelyen a királyné is mint ápolónő segített a földrengés sebesültjeinek, egy hirtelen megőrült asszony a királynéra vetette magát, aki elesett s fején és lábán megsebesült. Állítólag belső sérülést is szenvedett ekkor a felsőtag asszony s állítólag egy ideig vért is köpött. Ezzel szemben az a hír is szárnyra kelt, hogy a királyné érdekes állapotban van. Annyi igaz, hogy a királyné gyöngékedik, de felhivatalosan az említett verziókat megczafolják. A ma este érkezett genuai hercegné fogadására se Margit, se Heléna királyné nem jelent meg a pályaudvaron.

— Uj királyi tanácsos. A király dr. Róna Zsigmondnak, az országos meteorológiai és földmúgyességi intézet aligazgatójának eredményes működése elismerésül a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— Czimadományozások. A király Darányi Ignác földművelésügyi miniszter előterjesztésére Lejtényi György, Gombos Gyula, Ruisz Antal és Koszits Pál gazdasági intézőknek, valamint Deszényi Béla jószágigazgatósági titkári czimmal és jelleggel felruházott gazdasági intézőnek a jószágfelügyelői címet és jellegét adományozta.

— Főrangú műkedvelői előadás az Urániában. Az Urániában Barkóczy Ilona bárónő főrangú műkedvelőkkel előadást rendezett. A Rákóczi-nyitány, majd a főrangú leányzenekar (Beethoven szimfoniát adta elő, melyet élőképek követték. Az előadást Augusztina főhercegnő és fia, József Ferenc főherceg is végignézte.

— Az újságírók estélye. Írók, zeneszerzők és színművészek körében lázas munka folyik, hogy mindenképen emlékezetes legyen az újságírók estélye, mely márczius 31-én lesz a Fővárosi Orfeum összes helyiségeiben. Az estélyt Herczeg Ferenc prologusa nyitja meg, melyet Góth és Góthné Kertész Ella játszanak el. Folytak már a próbák Heltai Jenő nagysikerűnek ígérkező egy felvonásos tréfájából, mely igazán mintaszereposztásban kerül színre. Heltai darabjának címe „A nagy nő” és szereposztása a következő: A primadonna: Márkus Emilia; a kritikus: Rózsahegy Kálmán; a háziúr: Ujházy Ede; Hornyicsákné: Forrai Rózi; Lenke: Várady Aranka; Szedlák: Hajdu. Nagyban előrehaladtak Faragó Jenő revüjének előkészületei is. A revü címe: „Anonymus mulat”. Szereplői: Anonymus Csontos; a riporter: Z. Molnár László; Tini: Kornai Berta; a segédszerkesztő: Rátkay. A revü keretében lépnek fel Feinhals Frigyes bajor kir. kamaracénekes, aki a „Bajazzó” prologusát énekli; Szamosi Elza, Szójer Ilonka, Sándor Erzi, Környei, Arányi az Operából. Külön képből szerepelnek a vígszínháziak: Varsányi Irén, P. Gazsi Mariska, Hegedüs Gyula, Szerényi Zoltán. Külön kép jut Fráter Lórándnak, akit Berkes bandája fog kísérni. A zeneszerzők szereplése egészen eredeti keretben fog lefolyni. Ott lesz: Lehár, Fall, Strauss Oszkár Bécsből, a hazai szerzőink közül pedig: Buttykay, Huszka, Jacobi, Kacsóh, Kálmán Imre, Szirmay, Tarnay Alajos. Primadonnáink közül egyelőre a következők ígérték meg közreműködésüket: Kürty Klára, Medgyaszay Vilma, Szegedy Erzi, Ötvös Gitta, Kosáry Emma, Komlóssy Emma, Mészáros Gizella, Petrás Sári; eljön az újságírók estélyére a zágrábi Nemzeti Színház primadonnája: Polak Irma. Érdekes viszonylatással kecsgetnek a színpadtól elpartolt művésznők közül: Beöthy Lászlóné, Bojár Teres, Delli Emma, Révy Aurélie, Somló Emma. Szerepelnek kedvelt színészeink közül: Sziklai Kornél, Horváth Jenő, Ferenczy Károly, Sarkadi Aladár, Németh József, Szirmai Imre, Papir Sándor, Raskó Géza, Vágó Béla, Dobi Jenő. Hevenyészten iktattuk ide e névsort előzetes tájékoztatásul. Megjegyezzük, hogy az éjfélutáni órákban Nagy Endre teljes társulatával külön előadást produkál az orfeum-kávéházban, „Montmartre Budapest” címmel. Ugyanekkor a féltekertben nagy varieté lesz. — Ily gazdag művészi és változatos program, melynek számai reggel hatig ki nem fogynak, s csak természetes a közönség nagyfokú érdeklődése. *Jegyek már csak korlátolt számban kaphatók a Budapesti Újságírók Egyesületében (Erzsébet-körut 27.) és a Fővárosi Orfeum pénztáránál. A mulatság este fél tizkor kezdődik.*

— A japán császár és Taft táviratváltása. A japán császár és az Unió új elnöke közt táviratváltás történt, melynek előzményei is vannak. A két államfő ugyanis régóta baráti viszonyban van egymással. Még abból az időből datálódik az ösmeretség, amikor Taft Japánban időzött. Most, hogy Taftot beiktatták, a mikádó ezt az üdvözlő táviratot küldte el Taftnak:

„Az Egyesült-Államok elnökének! Örömmel emlékeztetve vissza azokra a kellemes órákra, melyeket az ön japáni látogatásai alkalmával együtt töltöttünk; engedje meg, hogy legbarátságosabb és legszívveljesebb üdvözlőmet küldjem önnek a gyönyörűen sikerült ünnepélyes beiktatás alkalmából. Üdvözlöm önt, mint az Egyesült-Államok új elnökét. *Mutsuhito.*”

Taft erre a következő sürgönyválaszt küldte:

„A japánok császárnak! Nagy örömmel vettem felsőged szívveljes táviratát, melyet a beiktatás alkalmából intézett hozzám. Azoknak a látogatásoknak az értékét, melyeket Japánban tettem s szerencsém volt felsőgeddel tanácskozhatni, mindig nagyra becsülöm és mindig hálálatos leszek azért a szíves vendégszeretetért, melyben felsőged és a japán nép részesített. Törekvésem oda fog irányulni, hogy a barátságos érzés az Egyesült-Államok és Japán között mindinkább megerősödjék. William H. Taft.”

— Apagyilkos. Hajdunánáson Vetési Miklós huszonhat éves fiatal veszedelmes közben egy fejével agyonütötte atyját, Vetési Gábort. Az apagyilkost letartóztatták.

— Ismét keresztmozgalom az egyetemen. A Szent Imre Kör az egyetemi tantermeknek keresztrel való feldiszipítése érdekében mozgalmat indított, melyet az egyetem ezidei rektor magnificusa, Székely István dr. theologiai tanár igen nagy szimpátiával fogadott. A nála megjelent küldöttségnek megígérte, hogy mindent el fog követni a cél megvalósítására s jogos kérelmeiket a legközelebbi tanácsülés elé fogja terjeszteni. Ez a tanácsülés holnap lesz s ezért ma a Galilei és a Bethlen Gábor Kör összeálltak s délelőtt közös küldöttséget menesztettek dr. Székely István rektorhoz. A küldöttség nevében Turnovszky Sándor, a Galilei Kör al-elnöke arra kérte az 1848:XIX. t. cz. által államcsinált tudományegyetem rektorát, hogy „vessen gátat minden olyan törekvés elé, mely az egyetem állami jellegét elhomályosítani törekszik.” A rektor erre azt válaszolta:

— Nem lehet elhomályosítani olyasmit, ami nincs. Igaz ugyan, hogy a közoktatás államosítva van, de a tradíciókat respektálnunk kell. Csodálkozom, hogy kereszténynek is megbotránkoznak a keresztnek a tanteremben való kifüggesztésén, pedig tudhatnák, hogyha a katolikusok és protestánsok veszekednek, mindig egy „harmadik” látja hasznát.

Majd arra kérte a küldöttséget, hogy vonják vissza a tanács elé terjesztett memorandumukat. A küldöttség természetesen erre nem volt hajlandó, mire a rektor megígérte, hogy a tanács elé fogja terjeszteni a memorandumukat, bár igen sajnálja, hogy olyan „érzékenyek bizonyos elemek a katholicizmussal szemben.”

Mindenesetre épületes kilátások vannak megint arra, hogy az egyetem tanulás helyett felekezeti harcra vigye ifjúságukat.

— Művészek a gyermekekért. Az idei gyermeknapnak, amely méreteiben jóval felül fogja mulni az eddigieket, egyik legérdekesebb része a művészek részvétele lesz. A parodisztikus tárlat, a melynek képeit Márk Lajos festőművész készítette, szenczácziósnak ígérkezik. A legkiválóbb magyar művészek műveinek paródiái teszik a tárlat zömét s ezt számos ötlet és tréfa fűszerezi, amelyek jávárszének Nagy Endre a szerzője. A vernissage április hó 3-án délelőtt feltizenkét órakor lesz a Terézvárosi Kaszinó helyiségeiben. Nagy Endre, mint konferenciér, humoros megjegyzések kíséretében fogja körülvezetni a tárlaton a megjelent álszakállas előkelőségeket. A tárlat két-három napig lesz nyitva.

— Magyar Gazdasszonyok sétahangversenye. Özv. gróf Batthyány Gézáé és özv. Damjanich Jánosné védősége mellett a fővárosi társaság kétszáz előkelő hölgytagja a Magyar Gazdasszonyok árvaháza javára sétahangversenyt rendezett a Vigadóban, amelynek nagy terme teljesen megtelt előkelő hölgyközönséggel. A rendező-bizottság két kabarét illesztett a sétahangverseny műsorába. Az első kabaréban Ötvös Gitta működött közre. Ch. Révy Aurélie egy olasz dalt énekelt az ő ismert, nagy művészetével; Endrődy Béla szellemes verseit olvasta fel; Neogrády Dóra bájos kis táncművésznőnek bizonyult poétikus keringőjével, melyet vérbéli művésznőhöz méltó ügyességgel járt el; végül Nánássy Mihályné énekelt vig magyar nótákat. A második kabarét már a nagy teremben kellett megtartani, mert a közönség a kis teremben nem fért el. A közreműködők közül különösen kitűnt Schack Manka gyönyörű énekével. Óriás taps volt a jutalma Faragó Jenőnek, akinek Pesti tavasz című verses revüjét Bér Dezső pompás karrikaturákkal illusztrálta; Fehérváry Sándor művészimitálásokkal mulattatta a közönséget. Utoljára hagytuk Nagy Endrét, a kedves és szellemes konferáló művészt, aki valóságos agyonvettette a közönséget. A sok tapsot azzal hálálta meg, hogy még egy franczia dalt is énekelt. A sétahangverseny rendezésének fáradságos, de eredményes munkáját az egyetemes nemeslelkű al-elnöke, az árvák jóságos pártfogója, Grúz Albertné, mint a vigalmi bizottság elnöke, végezte, akinek nagy és méltó segítőitársai Zemplény Gyuláné, Klauzál Gáborné és dr. Halmos István voltak.

— Munkások szerencsétlensége. Schiffer Antal állványozó munkás a Margit-körut és Erdő-utca sarkán épülő ház állványáról lezuhant s meghalt. — *Bacsik* István ablaktisztító a Petőfi-utca 2. számú ház első emeletéről lezuhant. Haldoklott, amikor a Rókus-kórházba vitték.

— Nagy vasuti katasztrófa. Nagyarányu vasuti szerencsétlenség híre érkezik Károlyvárosból. A Kameral-Moravicza és Károlyváros közti vonalrészén közlekedő 1063. számú személyszállító tehervonat márczius 25-én Ogulin és Tounj állomások között a nyílt vonalon szét-szakadt. Az elszakadt vonatrészt a vonat első részét utólérte és abba beleütközött. Az eddigi jelentések szerint a balesetnél két utas meghalt, egy súlyosan, egy pedig könnyebben megsérült. A vonatkísérő személyzetből két kisértő fékező könnyebb sérüléseket szenvedett. Az összeütközésnél több kocsi összetörtött, néhány teherkocsi pedig lefordult a töltésről. Fiuméből a vasuti szerencsétlenségről a következő részleteket jelentik: A Zágráb felé haladó 1063. számú vegyesvonat állítólag töltéscsuszamlás miatt siklott ki. Az utasok és a személyzet közül hat meghalt, kilencz súlyosan megsebesült. A szerencsétlenség következtében a Budapest felől esedékes összes vonatok csak a délutáni órákban érkezhettek meg. A sebesülteket és halottakat az ogulini kórházba szállították. Fiuméből segélyvonatot küldtek a szerencsétlenség színhelyére. Zágrárból a következőket jelentik: Az 1063. számú vegyesvonat Joszippdal állomás elhagyása után kocsitengelytörés következtében siklott ki. Az illető teherkocsi kisiklása következtében a mögötte lévő vagonok, köztük két személykocsi egymásra torlódtak. A személyvonaton kilencz ember volt, aki közül hat holtan fekszik a romok alatt. Köztük van egy asszony egy kis gyermekkel, egy fodrász és három parasztember. Hivatalos jelentés szerint Joszippdal és Twin állomások között a tegnapi vasuti szerencsétlenséget a kocsikapcsoló-készülék eltörése okozta. A vegyes vonat husz kocsija a vasut-töltésről lezuhant, a mozdony felborult és maga alá temette a mozdonyvezetőt és a fűtőt, akiket eddig nem találtak meg. A szerencsétlenség helyén számos vonat vesztogol. A forgalmat napokig csak átszállással fogják lebonyolítani. A károlyvárosi osztálymérnökség, valamint a zágrábi, károlyvárosi és kameralmoraviczai és fiumei fűtőházak és műhelyek személyzete a pálya helyreállításán dolgozik. Az a hír is el volt terjedve Zágrábrban, hogy a szerencsétlenséget szerb szécsékiüvők okozták. A vizsgálat lesz hivatalos kideríteni, hogy a különböző verziók közül melyik felel meg a valóságnak.

A Máv. igazgatóságától a következő értesítést kaptuk: Ujabbán érkezett jelentések szerint az 1063. számú személyszállító tehervonatról Ogulin és Tounj állomások között f. hó 25-én történt baleset alkalmával nem hat, hanem két utas halt meg, akiknek személyazonossága eddig nem volt megállapítható. Az utasok közül súlyosan megsérült Knezevics György otoki iparos, könnyebb sérülést szenvedtek Secen Iván klanczi lakos és Blancic György vasuti pályász, valamint a vonat személyzetéből Klepfersmidt Venczel, Trabelevics János és Szentkirályi József vonatfékezők. A baleset akképpen történt, hogy az elszakadt vonatrészt a vonat elejét 7 (az ezerre) lejtésű pályán utólérte és abba beleütközött. A vonat szétszakadásának okai eddig megállapíthatók nem voltak. A pálya a délelőtti órákban szabadá tétetett. Szigorú vizsgálat folyamatban.

— A Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület piperemunka-tanfolyamának, művirágkészítő tanműhelyének és a dob-utcai leányiskola napközi otthonának munkakiállításának alkalmából az ünnepélyes megnyitással kapcsolatban leányifjúsági előadást rendez. Az ünnepi előadás, hangverseny és a kiállítás megnyitása a VII. ker. Dob-utca 85. sz. alatti új iskola dísztermében márczius 28-án, vasárnap délelőtt tizenegy órakor, a színi-előadás délután félnégy órakor lesz.

— Munkások állítólagos kizárása április 1-én. Egyik fővárosi napilapban állítólag illetékes forrásból azon hír jelent meg, hogy a magyar munkások szervezkedtek abból a célból, hogy április 1-én munkásaikat kizárják azért, hogy ily módon sürgessék a kormánytól a munkásbiztosítási törvény reformját. Miután e hír munkások és munkások körében egyaránt indokolatlan izgalmat keltett, meggyőződést szerettünk magunknak arról, hogy ez a hír közönséges hírlapi kacsa. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége és a Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége ugyanis egyértelműen kijelentik, hogy a munka-

adók ilyen kizárását nem terveznek s a hir minden alapot nélkülöz.

— **Ujabb francia postászsátrájk.** Alig sikerült megfékezni a francia postászsátrájkot, máris új zsátrájk veszedelme fenyegeti a párisi s egyáltalában a francia postát. Párisból jelentik, hogy a minisztertanács határozata folytán, hogy megbünteti a Symian államtitkárt annyira sértő plakátok szerzőit, a zsátrájkoló posta- és távirtdahivatalnokok zsátrájkbizottsága tegnap este gyűlést tartott. Valamennyi szónok a zsátrájk folytatását hangsúlyozta, ha a „Merci” című Symian ellen intézett plakát aláíróit megbüntetnék és kijelentették, hogy a zsátrájk számos olyan testületre is ki fog terjedni, melyek eddig még nem zsátrájkoltak és alkalmas arra, hogy az általános zsátrájkot sokkal közelebb hozza, mint remélik. — A francia kamarában Rouanet szocialista a posta- és táviró-alkalmazottak zsátrájkbizottsága ellen elhatározott fegyelmi eljárás ügyében interpellál. A falragaszokon felhozottak megfelelőnek a tényállásnak és a kormány megígérte, hogy büntető intézkedésekről nem lesz szó. Rouanet utal az alkalmazottak buzgó munkázkodására a munka felvétele óta és azon következményekre, amelyek előállának, ha a kormány adott szavát nem váltaná be. (Helyeslés a szélsőbalon.) Barthou miniszter konstatálja, hogy a kormány megígérte, hogy a zsátrájk miatt senkit sem bocsát el, a falragasz azonban, melynek egyes részei szabályellenesek, csak a munka felvétele óta jelent meg. A miniszter felolvassa a falragaszt és hangsúlyozza, mennyire sértő Symianra nézve annak egyik helyekiemelve, hogy hivatalnokok beszélnek így. E falragasz a fegyelem hiányát bizonyítja és így a megbüntetés elengedhetetlen. (Helyeslés a baloldalon, zaj a szélsőbalon.) Charles Benoist liberális ironikusan szemére veti a kormánynak, hogy a zsátrájk kitérő óta változva erélyes, majd viszont enyhe. A burzsoársadalmnak világosan a parlament ellen irányuló zsátrájkjáról van szó. (Mozgás.) Holleville liberális arra kéri Symiant, akit a kamara többsége két ízben biztosított bizalmáról, hogy nagyszerű cselekedettel oszlassa szét a közte és személyzete közti félreértést. Steegh szocialista radikális hevesen hibáztatja, hogy a kormány újból felújította a konfliktust és arra kéri a kamarát, legyen engedékeny és bocsásson meg a postahivatalnokoknak, kik mellett sok enyhítő körülmény szól. — Párisból jelentik éjjel, hogy újabb postászsátrájk fenyeget, amely ha kitör, nagyobb lesz az eddiginél. A kereskedők már most megtesznek minden intézkedést, mert könnyen megeshetik, hogy ezuttal a posta-, táviró- és telefon-alkalmazottainak zsátrájkja most általános lesz. — Éjjel jelentik még: A postai alkalmazottaknak képviselői kijelentik, hogy a „Merci” kezdetű falragaszok nem vétnek a zsátrájkjog ellen, egyben pedig szolidaritásuknak adnak kifejezést e nyilatkozattal. Kijelentik egyúttal, hogy a kormány újabb magatartása kínosan érinti őket. A postai alkalmazottak körében elégedetlenség és izgalom jelei mutatkoznak.

Clemenceau miniszterrelük felveti a bizalmi kérdést és kijelenti, hogy elismeri a zsátrájkolók jóhiszeműségét, de koncepczióikat a miniszter előtt úgy adták elő, hogy e formában azokat nyilvános gyűlékezeteiken nem ismételhetik. Lehet a falragaszokat a zsátrájk legutolsó tényének tekinteni, de a kormány nem engedheti meg, hogy a postaalkalmazottak munkabálépésük alkalmával kijelentsék, hogy Symian már nem a főnökük, mert különben a kormány árulást követne el. A kamara fog itélni afelett, igaza volt-e, amidőn a kamara hatalmát nem szolgáltatta ki. (Helyeslés balról, zaj a centrumban és a szélsőbalon.) A kamara elveti 298 szavazattal 171 ellenében azt a napirendet, mely a zsátrájkolók eljárását helyteleníti és ajánlja a kormány bizonytalan magatartását, ugyszintén 277 szavazattal 202 ellenében az egyszerű napirendet, mire Clemenceau elfogadja azt a napirendet, amely azon szándéknak ad kifejezést, hogy a hivatalnokok törvényes statutum adassék, amely a zsátrájkjogot kizárja és amely napirend a kormány iránti bizalmat fejezi ki. Barthou a postai alkalmazottak delegátusait magához rendelte.

— **Az „Ügyvédek Lapja”-nak jubileuma.** Most ünnepli fennállásának huszonöt éves jubileumát az „Ügyvédek Lapja”. Ez a kitünő jogi szaklap, amely huszonöt esztendő óta rendületlenül szolgálja a magyar ügyvédség érdekeit, a jubilaris számát hatalmas terjedelemben jelentette meg. Számos érdekesnél-érdekesebb cikk jelent meg ebből az alkalomból. Dr. Wlassics Gyula, a közigazgatási bíróság elnöke a törvényhatósági önkormányzatról és a közigazgatási bíróságról ír, Márkus Dezső a 65. számú kuriai döntvény revíziójáról, dr. Baumgarten Nándor a nemzetközi vasúti jogról stb. Ezekon kívül számos értékes cikk és értekezés teszi értékké annak, hogy micsoda magaslatot jelent az Ügyvédek Lapja a magyar jogi irodalomban.

A jubileum alkalmából dr. Günther Antal igazságügyminiszter a következő levelet intézte dr. Wolf Vilmoshoz:

Tisztelt Barátom! Meleg üdvözetet küldök a negyedszázados jubileuma alkalmából. Jogi szaklap nálunk nagyon ritkán éri meg az ily ünnepséget. Az Ügyvédek Lapja nemcsak megeselekedte ezt, de hiszem, hogy lankadatlan erővel folytatja működését a következő negyedszázadban is. Ha nagyon hosszú időn át meglehetősen sok cikkel nem irtam volna tebe a lap első oldalát, még hosszabb dicsőretet is mondanék pályafutása fölött. Itt csak arra szoritkozom, hogy, mert az Ügyvédek Lapja a jogszolgáltatás nagy eszményei szempontjából ápolta mindig a bírói, ügyészi és ügyvédi kar erkölcsi érdekeit, méltó nemcsak arra, hogy eddig élt, de arra is, hogy a hivatási ágakban rejlő nemzeti erőknél összhangját jövőre is szolgálja. Budapest, 1909 márczius 24. Günther.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a következő levelet írta:

Fogadja lapja jubileuma alkalmából őszinte és meleg szerencsekívánataimat és pedig nemcsak mint az ügyvédi kamara egykori tagja, hanem úgyis, mint becses lapjának egyik régi munkatársa részéről. Szívvelyes üdvözléssel igaz hive Darányi.

— **Egy boldogtalan fejedelem.** Gróf Colleville tollából egy francia nyelvű könyv jelent meg a könyvpiacon, mely érdekes leleplezéseket közöl arról, hogy Albert fejedelem, Monaco uralkodója mennyire boldogtalan. Másfél négyzetkilométer Albert fejedelem birodalma. Tizenöt ezer lélek felett uralkodik, amennyiben ezt a szerepet komolyan lehetne gyakorolni. Működése annyiból áll, hogy a jövedelmet, amely rossz esztendőben 30 millió, jó években 35, szépen becsapja. A fejedelem mégis boldogtalan, írja gróf Colleville. Kétszer házasodott és egyik házassága boldogtalanabb volt, mint a másik. Első felesége Hamilton hercegnő volt, akinek révén összeköttetésbe került több európai uralkodócsaláddal. Ez a házasság nagyon furcsa és szomorú csattanóval ért véget. A hercegnő nem sokat adott a formákra és akárhányszor udvarhölgy nélkül, kedvenc kutyájával indult sétára. A fejedelem többször szemrehányást tett emiatt neki és egy alkalommal a legforgalmasabb sétányon elkeseredésében arculütötte feleségét. Természetes, válópör lett a dologból és Rómában törvénytelennek mondták ki a házasságot. A herceg szereti a tengeri utazást, tengerre szállt, úgy mint más években és 1899-ben kiszállt Madeirában és vissza sem jött addig, míg feleségét nem talált magának: Alice Heine, Richelieu herceg elvált felesége személyében. Azonban ez a házasság sem köttetett az örökkévalóság jelében. Albert herceg időnként tengerre szállt és a szép fiatal asszonyt úgy pótolta férje társaságát, hogy költöket, írókat, művészeket hívott az udvarba. 1902 tavaszán új válókerecséssel foglalkozott a római Curia, a fejedelem válni akart feleségétől. Miután itt nem sikerült kimondatni a válást, polgári uton eszközölte ki azt. Azóta csendesebb Monaco udvari élete. Albert utazik, amikor csak teheti. Egyetlen öröme Páris, ahol palotájában vendégül látja a mai Franciaország vezetőit.

— **Milán fia.** Berlinből jelentik, hogy Milán király természetes fiának, Obrenovics Krisztics Milánnak, aki a Schumann-cirkuszban mint műczellövő produkálta magát, míg a rendőrség be nem tiltotta szereplését, ma ismét meggyűlt a baja a rendőrséggel. Obrenovics Milán több íz-

letben jelentékeny bevásárlásokat tett, de adós maradt és sem ő, sem impresszáriója nem akart fizetni. A kereskedők fenyegetőztek, hogy család miatt följelentik e erre az impresszárió kifizette a tartozást.

— **A messinai segélyakció.** Az olaszországi károsultak javára a mai nap folyamán a következő adományok érkeztek: A Magyar Államok Takarékpénztár utján: Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter 200 K, gróf Batthyány Pál főispán folytatódó gyűjtése 30 K, breznóbányai főszolgabíró 16 K, református főgimnázium Kerecag 22 kor., dr. Madi-Kovács János orsz. képviselő 100 K, arló körjegyző 38 K 50 fillér. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank utján: Niszlai előjáróság 10 K, gyónki főszolgabíró 50 kor., Gömör- és Kishontvármegye alispánjának gyűjtése 1608 K 82 fillér, Baja város 150 K, dr. Alföldy Árpád 18 K 60 fillér. A gyűjtés mai eredménye 574.588 K 93 fillér.

— **Öregek házassága.** A kanasz-city-i békebíró előtt, ahol ábrándos leányok és szerelmes szíviú fiatal férfiak kötnek házasságot: a minap őszhajú, meggörnyedt öreg ember jelent meg s karján vézna, öreg asszonyka lépegetett. A kilenczvenhat éves Edward W. Biggs vezette a békebíró elé hetvenkét éves menyasszonyát, Mrs. Mary Adams-et. A békebíró, aki előtt pedig sok trüfönös és csodálatos történet játszódik le, valóságos hátrahőkölt, midőn a házassági engedelmét jelentkező öreg párt meglátta. A házassági szertartásnak hamarosan vége lett s az öregek boldog mosolylyal távoztak. Egy újságíró, aki végignézte az érdekes házasságot, megkérdezte a kilenczvenhat éves vőlegényt, hogy boldognak érzi-e magát. Az öreg ezt felelte:

— Nem érzem azt a boldogságot, amit fiatal leányok és férfiak éreznek az esküvő napján. Mi már öregek vagyunk ahoz, hogy a fatalság örömeit élvezzük. De az az érzélem, mely bennünket összefűz, sokkal gyöngédebb és igazabb, mint amilyen a fiatalokat összekapcsolja. En hiszem, hogy boldog leszek akkor is, midőn életem utolsó órája elérkezik. Az én érzélem valóban a sirig fog tartani.

(A világ vége.) Annak a napnak bekövetkezését, midőn örök némaság fog a földre borulni, midőn elpusztul az emberi nem és nem lesz élet a földön: már többen megjósolták. A jelenkor egyik legnagyobb csillagásza, Flammarion Camille pozitív alapon hirdeti a világ végének bekövetkezését s a tudomány erejével bizonyítja be állításait. Szerinte az örök vég többféle módon következhetik be, az ő véleménye azonban az, hogy a föld belsejében s a természetben végbemenő rendkívüli jelenségek fogják a végromlást előidézní. Most egy bosztoni csillagász, Percival Lowell, aki a minap tudományos felolvasást tartott, új elméletet állított fel. Lowell szerint a világ vége akként fog bekövetkezni, hogy a nap összeütközés egy ismeretlen nagy planetával, mely összeütközés folytán a napban is rendkívüli események játszódnak le s a nap eddigi pályájától eltér. Az eltérés folytán nem bocsúthat több meletet és fényt a földre s ez által a szerves élet meg fog szűnni a földön. A csillagász szerint a rettenetes katasztrófát tizen-négy évvel bekövetkező előtt meg fogják jósolni s az emberek rendkívüli félelemben, a biztos halál tudatában fogják leélni napjaikat. Azt azonban hozzátesszi Lowell, hogy ez a vég a közel jövőben még nem fog bekövetkezni. Tehát egyelőre nyugodtan alhatunk. Amit Lowell ur jóslása nélkül is megtettünk volna.

— **Késelés — politizálás közben.** Tegnapelőtt borzalmas gyilkosság történt Gyomán, a felsővárosi olvasóköriben, hol éjjel két óra tájban víg társaság borozgatott együtt. Szép esőnben folyt a mulatság, míg oda nem vetődött Á. Kovács János földesgazda, aki a beszédet mindjárt a politikára terelte. A politika meg a bor aztán megbődította őket annyira, hogy csakhamar az egész társaság összeveszett. Á. Kovács János is összeveszett a mellette ülő Kruchió János parasztagzával, akivel a nagy politizálás közben még verekedni is kezdtek. Elverték egymást alaposan, aztán megint megbékültek s folytatták azt, amit elhagytak: a politikát. Természetesen újra összeverekedtek. De most Kruchió lett dühös. Kést rántott s azzal ment ellenfelére.

— **Megöllek, áruló!** — hangzott s meg is ölte. A kezében levő késsel addig szurkálta, míg halva nem esett össze. Amikor aztán látta, hogy ellenfele halott, hazafutott. A gyilkosság híre futótűzként terjedt el a községben. A csendőrség is ugy szerzett tudomást róla, mire Kruchió Jánost letartóztatták s Gyulára szállították a kir. ügyészség fogházába. Kruchiót, ki kihallgatásakor részegséggel védekezett, — a vizsgálóbíró előzetes letartóztatásba helyezte.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerterelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szereshetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Rablás a vasúti kocsiban.** Nem minden-napi rablás történt a Nizza és Bécs közt közlekedő luxusvonat étkelő kocsijában. Svoboda nevű pinczér összeszámolta a napi bevételt. Akkor odalépett hozzá egy utas és megkérte, hogy váltson fel neki egy nagyszegű bankjegyet. A pinczér erre a czélra az asztalra szórta a napi bevételt, azonkívül kivette a zsebéből a pénztárcáját, amelyben ezeröttszázötven líra volt. Alig hogy elkezdte a papírpénz felváltását, egy másik vendég sürgősen hívatta. A pinczér azonnal elsieltett és a pénzt a pénztárcájával együtt az asztalra hagyta. Mire visszatért, már egy fillér sem volt meg. Az asztalnál ült egy középkorú disztigvált külsejű szőke hölgy, aki utóbb a hálókocsiba távozott. A pinczér, ahogy a vonat a milánói pályaudvarra ért, jelentést tett a rablásról az állomási rendőrségen és az illető nőt gyanúsította a tolvajlás elkövetésével, akit a rendőrök tiltakozása ellenére is megmozdítottak és osztrák-magyar bankjegyekben háromszázkilenczven koronát találtak nála. Sem a pénztárca, sem az abban levő bankjegyek valamelyike nem került elő tőle. A hölgy egy előkelő velencei főúri család tagja és Montekarlóból, ahol a kaszinóban több ezer lírát vesztett, hazafelé utazott. Miután kiderült róla, hogy sokkal vagyonságosabb, semhogy felmerülhetne ellene a tolvajlás gyanúja, szabadon bocsátották. A rendőrség tovább folytatta a nyomozást, amelynek eddig még halvány eredménye sincs.

— **Megölte az urát.** Még márczius elején történt, hogy Podár Atyim kolozs-karai korcsmáros lakásán felakasztva találták. A hivatalos vizsgálat akkor semmi gyanúsítást nem talált és Podárt eltemették. A korcsmáros halálának azonban olyan előzményei voltak, amelyek alapos gyanúra adtak okot. Podár ugyanis nem a legjobb családi életet élte fiatal feleségével. Az asszony egyszer leittarta Podárt s a részeg férjjel az egész vagyont magára íratta. Mikor Podár észre tért, sietett perelni. Mivel beigazolódott, hogy az ajándéklevelet csakugyan beszámíthatatlan állapotban írta, meg is nyerte a pört. Másnap felakasztva találták meg a lakásán. A halott gyanakvó rokonai hosszas utánjárással végre kiesziközték, hogy a kolozsvári ügyészség a holttestet exhumálta. A három hete eltemetett holttestet ki is ásták s az orvosi vizsgálat arra a megdöbbentő eredményre jutott, hogy Podárt megölték és úgy akasztották fel. A szenzációs felfedezés után ugy Podárnét, mint szeretőjét, Szoborka Aurélt letartóztatták és a kolozsvári ügyészség fogházába szállították.

— **A monitor szökevénye.** A „Szamos“-monitor legénysége márczius 22-én éjjel hirtelen megcsappant egy emberrel. Tampa Károly matróz nyomtalanul eltűnt a hajóról és felettes hatósága most mindenfelé keresteti a szökevényt, akiről egyelőre azt sem tudja, hogy öngyilkos lett-e, megszökött, vagy véletlen baleset áldozata lett. A rendes uton nem távozhatott, mert a monitorokra felügyelő három őrszemet szinte lehetetlenség elkerülni. Uszással nem menekülhetett, mert uszni nem tudott, így tehát az a feltevés, hogy Tampa Károly öngyilkos szándékkal a Dunába ugrott. A ruháit ott találták meg, ahol este levetette s így lehetők tartják azt is, hogy éjjel Tampa a fedélzetre ment, ahonnan a Dunába zuhant. A katonai hatóságok értesítették a rendőrséget, valamint a dunai rendőrkapitányságot is, hogy az eltűnt matróz hollétét kikutassák, vagy ha holttestét kifogják, hogy arról azonnal értesítést kapjanak. A nyomozás folyik.

— **Gyermekszöktető vak leány.** Ma délelőtt egy Rumpó József nevű fiatalember jelent meg a budapesti rendőrségen, ahol bejelentette, hogy tizenegyéves nővére, Rumpó Mária különös körülmények között eltűnt. Elmondta a fiatalember, hogy Nógrádverőczen lakó szülőihez a minap bekopogtatott Holubek Mária vak leány, aki koldulásból él és éjszakai szállást kért az öregektől. Megsajnálta a didergő vak leányt s fekvőhelyet adott neki. Holubek Mária reggel észrevétlenül, bucsu nélkül távozott s vele együtt eltűnt a tizenegyéves Rumpó Mária is. Azt hiszik, hogy a vak leány megszöktette s magát vezetett el akarja a gyermekkel. Holubek Mária gyakran megfordul Budapesten is, ezért detektíveket küldtek ki a föl kutatására.

— **Elgázolta a lóvonat.** Aradon Rác Márton ötvenkétéves postafőtisztet a lóvonat elgázolta s lábát levágta. A szerencsétlen azonnal meghalt.

— **Gyászmise Thanoffer Lajosért.** Dr. Thanoffer Lajos udvari tanácsos, egyetemi tanár lelki üdvéért ma mutatták be a gyászmisét az egyetemi templom házikápolnájában, mely egészen megtelt a gyászoló családtagokkal. Ott voltak: Koncz Emil székesfehérvári honvédkerületi parancsnok, Koncz Henrik ezredes, Szlávik Gyula, a dunagőzhajózási társaság nyug. főfelügyelője, Barhó Ferencz nagykereskedő, az elhunyt közeli rokonai, továbbá dr. Székely István rektor és számos egyetemi tanár.

— **Letartóztatott forradalmár.** Pétervároton a múlt éjszaka tömeges letartóztatások voltak, mert a rendőrség állítólag egy újabb forradalmi szervezetnek jutott nyomára. Letartóztatták a finn határon egy választékosan öltözött fiatalembert, aki a külföldről érkezett és hír szerint a forradalmi párt megbízásából nagy propagandát akart kezdeményezni a fővárosban. A letartóztatott forradalmár megtagadott minden felvilágosítást, de holmijának megmozdításakor egy teljesen kidolgozott programot találtak, amely azt bizonyítja, hogy a forradalmi párt ezuttal a földművelő parasztnép között akart akciókat indítani. Temérdek házkutatást tartottak tegnap éjszaka és harmincz gyanús embert elfogtak. Köztük van egy Beresin Anna nevű leány és Vanturov ezredes leánya is, aki a magasabb nőképzőintézet növendéke. Sok hamisított utlevelet koboztak el a házkutatások alkalmával.

— **Felkoncizolt legény.** Marosvásárhely közelében Tamás Sándor nyomati legényt tegnap este a korcsmában összeszólalkozás közben négy mulató társa konyhakéssel és bicskával valósággal felkoncizolta. Előbb szívébe döfték a kést, azután testét darabokra vagdalták. A szörnyű vérengzés tetteseit a csendőrség már elfogta és bekísérte a marosvásárhelyi kir. ügyészséghez.

— **Dráma a szállodában.** E hónap 24-én egy fiatal pár szállott meg az Erzsébet-körúton levő Meteor-szállodában. Fodor József karlóczai kereskedő és neje néven jelentették be magukat. Elutazásukat ma reggelre jelezték. Reggel nyolcz óra tájban két lövés dőreje hallatszott az idegenek szobájából. Betörték rájuk az ajtót, a földön egymás mellett feküdt a fiatal pár. A nő még élt. A mellén vérzett. A férfi már halott volt. A drámáról értesítették a rendőrséget. A helyszíni vizsgálat során megállapították, hogy a férfi lőtte le a leányt, azután magát lötte agyon. A férfi is, a nő is a mellén sebesült. A férfi szívet furta át a golyó. A leányt a Rókus-kórházba, a férfi holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. A vizsgálat során megállapították, hogy hamis néven jelentették be magukat. A nőnél csak egy imakönyvet találtak, a melybe „Juliska“ név volt beírva. A férfinél Fischmann József XIV. utászezredbeli katona nevére szóló katonakönyvet találtak. Miután az öngyilkos karján „XIV. P (R.“ (XIV. Pionir Regiment.) volt tetoválva, valószínű, hogy Fischmann Józseffel azonos.

— **Letartóztatott végrehajtó.** A szabadkai rendőrség tegnap letartóztatta és a nagyváradi ügyészség fogházába szállította Bartók (Béla) Miklós volt nagyváradi pénzügyigazgatósági végrehajtót, akit már hónapok óta országosan köröztek. A végrehajtót Zay Bálint pénzügyi titkár jelentette fel zsarolásért. A nagyváradi lapok közlése szerint a végrehajtó — aki közeli rokonságban van Zay titkárral — ezt a viszonyt arra használta fel, hogy állandóan kölcsönökhöz fordult előkelő rokonához. Ez egy ideig támogatta öreg rokonát, mikor azonban a helyzet kezdett türethetlenné válni, a titkár megszakított vele minden összeköttetést. Bartók ekkor megfenyegette Zayt s kijelentette, hogy botrányt csap, ha nem segíyezi. Fenyegetéseit hónapokon át folytatta és sikerült is neki több száz koronát kifizetnie. A titkár végre is megunt a dolgot s mikor legutóbb Bartók újra kopogtatott nála „kölcsönért“, kiutasította és zsarolás vétsége miatt feljelentette az ügyészségnél. Az eljárás megindult, Bartók azonban megugrott és nyomtalanul eltűnt. Körözlevelet adtak ki ellene, de nem tudtak ráakadni. Bartók ezalatt nyugodtan élt Szabadkán, ahol képügnökösökkel tartotta fenn magát. Talán soha nem akadnak rá, ha véletlenül nem kerül Pataky csendőrhadnagy útjába, aki régebben Nagyváradon szolgált és ismerte Bartókot. A hadnagy felismerte a körözött embert és rendőrrel bevittette a kapitányságra, a hol letartóztatták és átszállították a nagyváradi ügyészség fogházába.

— **Megszökött egy gyilkos.** A budapesti főkapitányság ma délelőtt a gyékényesi csendőrségtől ezt a táviratot kapta:

Varga István földműves meggyilkolta Bogán Mihályt és megszökött. Középmagas, kissé hajlott, 42 éves, bajusza barna, tömött, arca sápadt.

A rendőrség intézkedett, hogy a gyilkost elfogják, ha Budapestre érkezik.

— **Földult tüzhelyek.** A Ferencz József-rakodóparton észrevette a rendőr tegnap este, hogy egy fekete ruhás nő a Dunába akar ugrani. Odasietett és az utolsó pillanatban megakadályozta a tervet. Bekísérte az asszonyt a főkapitányságra, ahol kiderült, hogy a neve Lieber Józsefné és születésné. A férjével örökös viszálykodásban élt s ez keserítette el annyira, hogy halálra szánta magát. Megígértették vele, hogy lemond a szándékáról, azután elbocsátották. — A Dévai-utca 4. száma alatt is állandó volt a perpatvar Tóth Péter munkás és felesége, Perényi Irén között. A nő e miatt kiugrott első emeleti lakásuk ablakából. Borzalmasan összetörte magát. — A Thököly-ut 35. száma alatt Szabados József viceházmester összeveszett a feleségével, Karát Rózával. Szabados fölkapott egy borotvát és belevágott az asszony karjába. A súlyos, mély sebet a mentők kötözték be, a brutális férj ellen megindult a vizsgálat.

— **Halálos botlás.** Bobári István cigányzenész a minap részegen beállított a Ranolder-utca 14. szám alatti Amon-kávéházba. Ott összeveszett Fellner Rezső 19 éves pinczérrel, aki Bobarit kiutasította a kávéházból. A cigány ezért boszút forralt. Az utcán megleste Fellner Rezsőt és megtámadta. A pinczér védekezett és nádbotjával többször fejbevágta Bobarit. A cigány hazament Hunyadi-utca 54b. számú lakására, ahol rosszul lett és tegnap meghalt. A rendőrség megindította a vizsgálatot, nincsen-e összefüggés a halál és a botlás között. A halottat a bonczatani intézetbe vitték.

— **Halálozás.** Pónori Pónory Sándor nyugalmazott törvényszéki elnök, volt országgyűlési képviselő, 73 éves korában Oláh-Brettyén hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunyt tagja volt a hunyadmegyei törvényhatósági bizottságnak; 1898-ban elhagyta a braskói törvényszék elnöki székét, mely alkalommal a király a harmadosztályú vaskoronarenddel tüntette ki. Ugyaz évben a hátszegi kerületi országgyűlési képviselővé választotta. A szabadelvű pártnak volt a híve. Holttestét szombaton délután Oláh-Brettyén a családi sírkertben helyezik örök nyugalomra.

Nagy részvét mellett temették el ma délután a Güzella-gőzmalom részvénytársaság hirtelen és fiatalon elhunyt igazgatóját, Lubelszki Frigyes. A koszorúkkal elásztott koporsó fölött dr. Hevesi Simon főrabbi mondott megható bucsúztatót, a rákoskeresztúri temetőben pedig Katona Zsigmond vezérigazgató az igazgatóság és tisztikar nevében, Biró Zoltán pedig a munkásság nevében bucsúzott el a halottól.

Székesvársárhelyi Egged Béláné, szül. Gerzon Mária életének 33-ik évében rövid szenvedés után elhunyt Désen.

Trentsin-lissza-téplai Lissy Edéné szül. szelearmosj Bodó Anna 71-ik évben hirtelen elhunyt.

Szabó Pál nagykeréki nyug. tanító, a szabadságharcz vitéz honvédtisztje 84 éves korában Kismarján meghalt.

Marodios Akszent, akadémiai festőművész 71 éves korában Újvidéken meghalt.

Pallai Alajos, a rozsnói püspökség udvarnokja 59 éves korában Rozsnón meghalt.

— **A tuberkulózis gyógyítása.** Kétkedőket is meggyógyíthatunk az alkalmas azon fényes eredmények, melyeket a tüdővész kezelésénél szérumoltásokkal érhetnek el oly esetekben, mikor minden más beavatkozás hiábavalónak bizonyult. A szérum ugyanis nemcsak azáltal fejti ki hatását, hogy a beteg szervezetben a kórokozó bacillusokat elpusztítja, hanem azt egy újabb fertőzéssel szemben immunizálja. A hosszabb idő óta szérumkezelést alkalmazó dr. Harmat Gyula kimutatja, hogy az intézetben és inhalatóriumban (Budapest, VII. Rákóczi-ut 82.) szérummal kezelt betegek fele gyógyul, negyede nagyban javul s negyedé meg kedvezően befolyásoltatik a baj.

— **Gyűrfás Dezsőnek,** a Steinhardt-mulató közkedvelt kitéző komikusának e hó 29-én, hétfőn lesz a jutalom-estélye, amely iránt városzerte óriási érdeklődés mutatkozik. A kiváló művész valóban a legnagyobb mértékben részolgált a közönség ósztete szeretére és elismerésére.

— **Igyék naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle Haematogént.** Etvágya fokozódik, idegrendszere erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérjen azonban kifejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utánzatot.

— **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x Szívbeteg és véredényelmeszesedés ellen Finsen-féle ivlámpafüldőket alkalmaz dr. Hönig Izsó villanygyógyító intézetében (Budapest, V., Károly-körút 24.) Ezt az eljárást a koppenhágai Finsen-intézetben több, mint ezer szívbetegnél sikerrel alkalmazták, hazánkban először dr. Hönig próbálta ki és a javult és gyógyult betegek egész sora igazolja ezen a kiváló és fájdalommentes gyógyeljárás sikerét szívbillentyűbetegségekre, szervizombetegségekre, véredényelmeszesedésre, ideges szívbetegségekre és szívizomgörcsös rohamokra (asthma, angina pectoris) esetében.

A dijnok ur.

Budapest, márczius 26.

Annak a szegény dijnoknak, aki Gyöngyösön fölakasztotta magát, nem voltak romantikus hajlandóságai. Mikor meghalt, nem kavardott föl a vére azok ellen, akik kiszarolták az életét és akik robotba fogták a birkaerejét és akik nem adtak neki ezért semmit. Épenséggel semmit. Még annyit sem kapott, hogy egy pár cipőt vegyen a gyerekeinek, amikor lerongyolódik a lábukról a régi topánka, még annyit sem adtak a munkájáért, az ő életét megörölő munkájáért, hogy falatokat vessen oda a családjának, amikor már az éhségtől kopog a foguk. És mikor mindezekért a halálba ment a szegény dijnok, mikor belátta a nagy-nagy sivárságát azoknak az éveknek, amelyek előtte vannak és amelyek újra csak munkát jelentenek a számára, meg nyomort és amelyektől megint csak nem kapott volna egy szál rózsát, egy elesatlanó esőkot, egy szürkeszölésnyi gyönyörűséget sem, akkor megint csak nem lobbant föl benne egy végső, görögös vágyakozás mindazok után, amikkel adósa maradt neki az élet. Nem forrott föl benne az akarásnak az a holttesteken keresztüli gázoló örülete, amelylyel a halálba menők még egyszer át akarják ölelni az egész világot és mindent, amit itt kell hagyniok. Nem is gondolta el egy percig sem, hogy még lehetne ám élni, még lehetne pibenni, esőkolni és örülni és még talán újra meg lehetne harcolni az elveszett csatát az élettel és még egyszer neki lehetne menni a világnak „mit tausenden Masten“. Mindez nem jutott eszébe a szegény, jó, elment dijnoknak. Ő átkinlódta a maga kis tragédiáját, átélte a maga szürke, fény és szín nélkül való életét és mikor aztán nem ment tovább, akkor fölakasztotta magát. Nem tudott élni, hát meghalt. És mert nem engedték élni — mert igenis, így van: nem engedték élni, hát akkor meghalt. Pont. Meghalt. Szürkén, bután, kegyetlenül. Ugy, amilyen az egész élete volt. Nem engedték tovább jutni: elment. És lepörgött egy névtelen, hangtalan tragédia.

Sok, sok ezer dijnok-élet morzsolódik le éppen olyan szürkesiváran, mint ez a szomorú, borzalmas véget ért dijnokkálvária. Valahányan vannak ebben az országban apró névtelen toll-munkások, igavonók, birka-türelmiek, azoknak mind örömtelenül, nyomorultán folyik le az életük, amely másoknak talán arasznyi, rövid, de nekik mártíromságossá, éhségekkel teljes. Ha elgondolom az életüket, amely a homokóra rettető egyhangúságára pörög le, szinte bele-döbben a lelkem és ha valami borzasztóra, valami kínzóra akarok gondolni, hát elvonul a fantáziámban az a ványadt mellű, domboru hátú, szürke kabátos, mindig kifosztott nadrágot viselő ember, aki dolgozik reggel nyolcztól háromig és éhezik háromtól nyolczig és akinek ninesen része soha a nagy izgalmak gyönyörűségében és akit az egyhangu élete örül meg a maga vas változatlanosságával. És eszembe jut, hogyan pusztul ki lassanként belőlük minden érzék az élet iránt és hogy lassanként eliramlik előlük minden fény, minden szín, minden illat, ami csak jutott valakinek ebben a világban. És ők a végén el fogják hinni, hogy nines is mámor, boldogság a földön, hanem beborítja az embert, a nagy embert valami átvághatatlan, szürke köd, amiben előbb-utóbb mindenki megfojtódik. Nemesak a dijnokok, — azt hiszik, — de talán még a főnök urak is, sőt még a nagyságos vezérigazgató uraságok is belepusztulnak a szürke semmibe, amit az

ő dijnok nyomoruk idéz az életük köré. És elmegy a vágyuk, hogy egyszer belőlük is támadjon föl az ember és hogy egyszer ők is esőkolhassanak üdvözítő gyönyöröket. És meghalnak szürkén, vágytalanul, olyan apathikus nembánomsággal, mintha az ő számukra nem születtek volna megváltó gyönyörök.

Hányan vannak ilyen egykedvű, kiölt vágyu rabszolgák, — nem tudom a számukat. De azt látom, hogy nap-nap után egyre-másra bukkannak elem kísértetlelkűkkel, esontváztestűkkel, élő tiltakozásként a társadalom uzsorásaival szemben. Ott látom őket mindenütt: a nagykereskedői irodáktól kezdve egészen a nagyhatalmu minisztériumig. És amint zsarolja, uzsorázza őket a kereskedelem, épp úgy szívja a véruket maga a fenséges állam, amelynek nines pénze arra, hogy embereket emberekké tegyen, — de milliói vannak nagyurak panamáira. Akit pedig lesújtott közéjük a sors, akit odavetett az élet a dijnokhullák szomorú tömege mellé, az többé nem tud fölemelkedni azok közé, akik megélik a maguk életét és akik ki tudják magukat kaparni az összeomlásokból. Akit egyszer elfogott a dijnokélet kilátástalan, vágytalan, örömtelen apathiaja, az elvesztette az érzékét az élet iránt és az nem tud többé kemény ökölrel, hátravetett, dacos fejjel küzdeni a maga boldogságáért. És ha föl is jajdul egyszer, ha ki is tör belőle néha a régi emlékek e lágy melódiája, nagy fölemelkedésekre, izmos kapaszkodásokra nem fogja már használni tudni se a karját, se a lelkét, az egykor erőset.

Mikor bevágódik az utja egy ilyen meg nem élt életnek, mint ahogyan bevágódott a tegnapi szegény, szomorú öngyilkos élete, úgy érzem, mintha odaszórnám a lelkem minden szomorúságát, minden fonnyadt, fáradt virágját azokra a sirookra, amelyben dijnokhullák pihennek. Ilyenkor az övék a lelkem minden bánata, muzsikája, az övék, akik bután, ostobán odaadták magukat az életnek, hogy az kihasználja az erejüket, habzsolja a koponyájukból a velőt és aztán egy erőset, utálatosat kaczagva félrerugja őket, mondván: „Por voltál és porrá leszel!“

Nyilttér.

Erovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma
Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
— Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. —

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete
inhalatorium Budapesti, Rákóczi-ut 82. szám.

Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérkóros, tüdőcsőshurut kitűnő eredményel gyógyítanak inhalációkkal és szűrőolajokkal. Rendel 11-12 és 2-4 ig.

MATTONI FELE
GISSHÜBLER
SÁVANYÓVÍZ

Háboru veszélyére szóló
életbiztosításokat
azonnali érvényességgel

a legmegtámasztottabb módokat és legelőnyösebb feltételek mellett köt

„GRESHAM“ életbiztosító társaság
tartalék alapja a 240.000.000 koronát meghaladják.)
Felvilágosítást és prospectust a társaság igazgatósága (Budapest, V., Ferencz József-tér 5-6. szaját pulatájában), valamint összes képviselői díjmentesen és legkészségesebben adnak. — Ugyanitt intelligensabb urak fix javadalmazással képviselőkkül alkalmaztatnak.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A divat.

(Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Ráth-Végh István. Bemutató a Nemzeti Színházban.)

Csak óvatosan a magyar darabokkal! Ez volt a jelszó eddig a Nemzeti Színházban. Az előző direktorium elfogadott ennyi, meg annyi magyar szindarabot ösmert, félig ösmert, vagy egészen ösmertlen szerzőtől. Ennyi, meg annyi alatt értünk körülbelül hatvanöt-hetven darabot. Elég nagy rekord. Ily nagy befogadási készséget talán egyetlen direktorium sem tanusított. A mostani igazgatóság majdnem valamennyit halálra ítélte.

Nines abban kétség, hogy a nagymennyiségű elfogadott és visszautasított darab közt sok van, mely megérdemelte sorsát. Megérdemelte kvalitásainál fogva, hogy a régi direktorium elfogadjja, az új visszautasítsa. Bizonyára van ezek közt sok egészen rossz és selejtes áru is. De azért mégis kíváncsisággal olvasnók el a visszautasítottakat is, ha másért nem, azért, hogy pillantást vessünk a selejtezés munkájába, melyet a Nemzeti Színház végzett. Mert ami látható eredménye van a selejtezésnek, az mélyen tanulságos, hogy ne mondjam: megrendítő. Nem tudom másképen elképzelni, csak úgy, hogy a nyomorék, silány drámai munkák közül kiválasztották a legsilányabbakat, a száz nyavalyában szenvedő férczelményeket; nem azért, hogy örökre elzárják utjukat, hanem azért, hogy éppen ezeknek engedjenek szabad bebocsáttatást.

„A divat“ című 3 felvonásos vigjáték például legkésebben illusztrálja ezt. Vajjon átment-e ez a darab a drámabírálok retortáján? Mondtak-e róla a bírálók kedvező véleményt? S ha igen, mi jót, irodalmi, színszerűt, vagy akárcsak figyelemreméltót találtak benne? S honnan vett a direktorium akkora látorságot, hogy ugyanakkor, amikor kvázi bojkott alá vette a magyar darabokat, éppen ezt a darabot találta föl a Nemzeti Színház közönségének?

Évtizedek fognak elmúlni, amíg tartalmatlanság és képtelenség dolgában ehez fogható darabot mutathat föl a produkálhat az irodalmi impotencia. Kevés szindarabot morzsoltak le a színházak színpadain, amelyben annyi üres, minden elmésség nélkül való, abszolút zinszerűtlen és érdektelen fecsegés foglaltatnék, mint amennyi ebben a szindarabban untatja a közönséget. Egy angol kuplén kívül, melyet Váradí Ilike énekel, egyetlen jelenet, egyetlen párbeszéd sem tudja fölmelegíteni a szíveket, vagy érdekelni az elméket. Megindul a színpadon a szóáradat s zuhog-zuhog, mint a záporéső, vagy végül országos esővé szélesedik ki. A néző nem tud védekezni. Nines menekülés. Esik-esik és hullik alá a víz, amíg minden ember kétségbeesik s csak a jó nevelésű mulik, hogy vérszkiáltásokban nem tör ki. Mi lesz a vége, mivé fejlődik, hová téved a szerző? Ki annak a megmondhatója? Az emberek összevissza kiabálnak; lótnak-futnak; egymást szapulják hihetetlenül unalmas módon. A drámai váznak nyoma nines sehol. Széttaposódik, elterül, ellapul minden, anélkül, hogy akár karakterrajz, akár cselekmény tudna a zagyvaságból kibontakozni.

Annai bizonyosnak látszik, hogy a szerzőt mód fölött boszantotta az uralkodó divat-hóbort. Az lebegett a szeme előtt, hogy nevéssé teszi a divat-elfajulást. Helyes téma. Csak volnának a szerzőnek megfelelő rekvizitumai. A téma feldolgozására mennyi elméletre, mennyi éleztre, mily hatalmas szatirikus vénára volna szükség! Aki ezzel a témával meg akar birkózni, annak jól meg kell vizsgálnia magát, hogy vajjon birja-e a vállalkozást? A mi szerzőnk nem tud egyebet, csak azt, hogy ugyanazt a motívumot szakadatlanul ismételteti. Egy leányka, aki hódol a divatnak, minden felvonásban egyszer elájul. Az első felvonásban a főző szoritja. A másodikban a szük cipő fosztja meg eszméletétől. A harmadikban a széles kalaptól esik ájulásba. Egyetlen egyszer nines elég kómikus hatása; hát még mikor háromszor ismétli.

Bemutat az első felvonásban egy ugynevezett jeurt. Ez is hálás feladat volna. A jeurak-kómikuma igen sokoldalú és méltó a szatirikus író tol-

lára. Mennyi félszesség, mennyi nevelés előtér, a szokott társas érintkezésnek minden ostobasága ki-kifejlődik egy-egy jounon. A mi szerzőnk csak egy kómikumot lát, hogy azokon a nők egymást leszólják, persze egymás háta mögött. Ezt a motívumot már százszor agyoncsépezték, de talán soha kevésbé elmés módon, mint ahogyan ma hallottuk. Mindamellett ezt a motívumot is fardhatlanul ismétli minden felvonásban és mindig unalmasabb módon. Az első felvonásbeli joutársaságot a második felvonásban is összehozza és ugyanazokat a dolgokat beszéli. A harmadik felvonásban pedig fejdiz-estély cím alatt megint csak ugyanazokat a szörnyűségeket üres dolgokat halljuk, mint az első és második felvonásban. A különbség a harmadikban az, hogy a legkülönbözőbb és legképtelenebb fedéseket látjuk a szereplők fejen. Aki erre kíváncsi, az megállhat valamely kalapkirakat előtt és nézegetheti kedvteliséssel. De hogy a Nemzeti Színház vállalkozzék erre a farsangi komédiára, az valóban méltatlan a Nemzeti Színházhoz.

Megkísérli a szerző, hogy nemcsak a ruhádivat hőbortjait, de az irodalmi divatos kinövéseket is szóvá tegye. Ez sem utolsó vállalkozás. De a szerző megint nem vetett számot a téma különös jelentőségének s talentumának arányával. Egy-két közhelyvel említi meg a naturalizmus tulhajtásait. S abban a gyászos hiedelemben volt, hogy halálosan neveltségessé tette az irodalmi divathóbortot.

Ezek után azt kérdezhett valaki, hogy mi a darab cselekménye? A kérdés egészen fölösleges. A darabban ugyanis nem történik semmi. A semmi is kevesebb, mert az, amit némi tulzással cselekménynek nevezhetünk, majdnem oly mértékben érdektelen, mint a darabnak az a része, mely szatirikusnak akar látszani. Egy fiatal kezdő orvos nőül akar venni egy uri lányt, aki a divatnak hódol. De a lány, noha szerelmes, előbb divatba akarja hozni az orvost. A szerelmes férfi türelmetlen, ki akarja józanítani a divathóbortból a lányt. S kieszél egy trükköt. Hirbe hozza magát egy divathölgygel s féltékenyvé teszi a lányt. S ezzel bizonyítja be a divathóbort végzetes voltát, mondván, hogy rossz lehet oly házasság, amelyben a férj divatban van. Ennél laposabb trükköt igazán nem eszelhetett volna ki.

Mind ezekből két dolog világosan bontakozik ki: a szerzőnek nagyon jó szeme van s észreveszi, hol vannak a szatíra-író tollára méltó szatirizálásra alkalmas motívumok, de nincs szatirikus tolla s nincs szatirikus vénája. Ez a két fődolog. A többi sem lényegtelen: hogy nincs leleménye; nincs karakterizáló ereje; nincs mesészővő képessége és sejtelmé sincs a színszerűségről. Az Urániában volt néhány sikere. De talán csak most jut annak a tudatára, mi a különbség az Uránia-színház és a Nemzeti Színház között.

Azonban miért jutna ennek a tudatára, mikor a Nemzeti Színház maga sem tud a két intézmény között különbséget tenni? Ime, a sok visszautasított darab után ezt a darabot méltónak tartotta az előadásra. Mily szomorú dekadencia! Mily végtelen lekicsinylése a színház jelentőségének! Mennyire bizonyítja, hogy egyáltalában nincs egészséges és józan ítélkezés ebben a színházban, ahol megszámlálhatatlan mennyiségű és fölös számú a tanácsadó és egyetlen józan tanácsadó nincs!

Nem kívánhatjuk az ambíciózus szerzőtől, hogy önmagát, a saját művét szigorubbán és objektív módon bírálja, mint maga a színház. Neki minden esetre szüksége van a színházra. De mi véleményünk legyen oly színházról, amely magához méltónak tart ilyen darabot?

Az ábrázoló színészekben valóban nem mult a dolog. Ők törték magukat, hogy az estnek nagyobb jelentőséget adjanak. Rákosi Szidi a maga csodálatos finomságával ábrázolt egy matronát, akinek karakterét az „Ahol unatkoznak“ hercegnője után képzelte el a szerző. De csak árnyat látott. Még a kapozásra sem volt ereje. Akármily finom is volt Rákosi Szidi, de mondani valója nem volt s hiába volt minden. Somlai kapta a fiatal, szerelmes orvos szerepét. Nem jut eszünkbe vádolni őt a sikeretlenségért. Ami rokonszenves elem egyéniségében van, azt rendelkezésére bocsátotta a szerzőnek. De mkor az ő szerepe is üres volt! A színész maga nem gáthat tartalmat szerepének, ha a szerző erre

nem volt képes. Kitérő volt a férfiak közül Rózsahegyi, egy parlagi vidéki alak szerepében, aki nagy vagyona miatt a társaságban divatban van. A hetyke, buta, elbizakodott paraszti alakot kitünően ábrázolta. Hajdu egy félig elfelejtett pesti alak kopiját mutatta be nagy tudással. Földvári Ármán „magántudós“ maszkját és ruházatát vette föl és már megjelenésével is hatást tett. A szerző ezzel az alakkal a tudománybeli divathóbortot akarta neveltségessé tenni. De igazán sem volt s ami siker kísérte az ábrázolást, az a színész játéktudásának érdeme. Dezső egy sablon-alakot ábrázolt. A divatos színészt képviselte, de — sajnos — szerepének nem voltak mulattató mozzanatai. Ami igazán érdekes volt, az Váradi Ilkének szereplésében merült ki. Az első felvonásban, mint már említettem, egy angol kuplét énekelt és abban a szerencsés helyzetben volt, hogy a publikum fölfedezhette. Pompás koloratúrája van. Oly szépen, oly érzéssel, oly szívhez szólóan énekelt, hogy a közönség nem tudott hová lenni ámulatában és elragadtatásában. A jövődéli koloratúr-énekesnő ez, aki kiváló tanító-mesternek, Lindh Marcella vezetésével még sok dicsőségnek néz el. Szépség és finomság egészíti ki tulajdonságait és vérbeli színésznőt is látnunk benne. A jövődéli bizonyára igazolnia fogja fölvetésemet. Nagyobb szerep jutott Vizvári Marikának és Lenkei Hedvignek is. Némi komikus szint tudott adni szerepének Nagy Ibolya, aki egy pletykás divat-dámtól ábrázolt. Sikere volt még Helvey Laurának és Molnár Rózsának. Kár, hogy Helvey Laura kénytelen volt a szerző jóvoltából a motívumait folyton ismételtetni.

A közönség eléggé türelmes volt a darab gyöngéivel szemben. Igaz, hogy a színház nem telt meg egészen, sőt a földszinten félig, vagy háromnegyed részben üres padosorok voltak. De azért a felvonások végén tapsoltak is, úgy hogy a szerző néhányszor megjelenhetett a lámpák előtt.

Timár Szaniszló.

(*) Az Operaházban holnap, szombaton „Carmen“ kerül színre. Vasárnap Szerék Leó cs. és kir. kamaranékes bucsufelépésűl Verdi „Othello“-ját adják, melyben a vendégművész a cziszerepet, Wasquezno Desdemónát, Takács Jágót énekl. Hétfőn „Rigoletto“-ban lép fel újra Feinhals Frigyes bajor királyi kamaranékes.

(*) Bemutató Kolozsvárt. A kolozsvári nemzeti színház szerdán este mutatta be Heyermans „Remény“ című tragédiáját, melyet Magyarországon először a Thalia-társaság adott elő. A színházat zsufozásig megtöltö az előkelő közönség nagy élvezettel hallgatta a minden ízében összevágó előadást és lelkesen ünnepelte a szereplő színészeket. Horváth Paula Klára szerepében igaz, őszinte sikert aratott. Nagyon tetszett Kürthy György. Károly személyesítője, kinek kiváló alakítását a közönség zajos tapsal honorálta. Az est sikeréhez hozzájárultak: Kardos, Laczkó, Baróti, Dezséri és Gálcsi.

(*) A Magyar Színház újdonságai. A Magyar Színház a jövő hét péntekén újdonságot hoz. Bemutatja Schnitzler Artur legkiválóbb és legfinomabb darabját, „A zöld kakadu“-t, amelyben Márkus László rendező vezetésével csaknem a színház egész személyzete játszik. „A zöld kakadu“-val egy estűn bemutatják Charles Marlowe kiváló angol író komédiáját, a „Régi jó idők“-et. Az új darabok bemutatójáig e héten, szombaton a „Hivatalnok urak“-at adják, vasárnap este pedig megismétlik Sophus Michaelis költői művét, a „Forradalmi ház“-t. Vasárnap délután olesó áron „A szerencse fia“ kerül színre. Holnap, szombaton délután 3 órakor ifjúsági előadásul „A sasfók“-ot adják rendkívül olesó áron.

(*) Hírek a Nemzeti Szalonból. A Nemzeti Szalon a karezagi kiállítás bezárása után azonnal hozzá fog a 38-ik vidéki tárlat rendezéséhez, melynek sikere elé Besztercebánya egész társadalma nagy várakozással tekint. A Besztercebányai kiállítás április közepe táján nyílik meg. — A MIÉNK. kiállítására iránt régen nem tapasztalt érdeklődés nyilvánul a közönség körében és ez indította az igazgatóságot arra, hogy egész április hó 4-ig nyitva tartja s csak ezután fog hozzá a Magyar Képzőművésznők Egyesülete nemzetközi kiállításának rendezéséhez. A MIÉNK. kiállítására reggel 9 óráig van nyitva.

(*) Torma János szabadságharcei képe. Torma János a kiváló festőművész az aradi vértanúk tragédiáját egy nagy vásznon megörökítette. Torma János most történelmünk nagy éposztát, az 1848—49-iki eseményeket örökíti meg három nagy festményben. A hármas kép első része, amely márczius 15-dikét ábrázolja már készen van s legközelebb kiállításra kerül.

FŐVÁROS.

A főváros építkezési programja.

Budapest, márczius 26.

A türethetetlen lakásínség és az ennek következtében fellépő lakásdrágaság olyan súlylyal nehezedik a főváros lakosságára, hogy a hatóság is idejét látta, hogy ezen a bajon végre-valahára segítsen. Ennek a módját nagyarányú építkezésekben találták meg, amelyek által számos lakás lenne szabadabb. Az építkezések programja ma jelent meg: e szerint az összes építkezések költsége 95 millió koronába kerülne; maguk az épületek pedig egyharmad részben már 1910-ben elkészülnek.

Az építőprogram meg lehetőségen nagyarányú; körülbelül 5600 rendes lakást bocsátana a lakosok rendelkezésére, ami a lakásminőségüket minden esetre nagy mértékben csökkentené. Különösen helyes intézkedésnek tartjuk az iskoláknak a bérházakból való kiköltöztetését, ez a fővárosnak magának is megtakarítást jelent. A programnak a következő része valósulna meg 1910-ben: 3 szükségbarakk, 60 lakás, 200.000 korona; 3 barakkterem-telep, 400 lakó, 400.000 korona; 1 népszálló, 400 ezella, 600.000 korona; 2 népotthon, 1.100.000 korona; kis lakások, 1000 lakás, 6.000.000 korona; fővárosi alkalmazottak számára 510 lakás, 10.000.000 korona; bérházak, 160 lakás, 3.300.000 korona; iskola és óvó, 23 épület, 10.000.000 korona; összesen 31.600.000 korona.

Ha sikerül a program végrehajtása, már a jövő esztendőben a három barakk-telepen és egy népszállón kívül 1880 rendes lakás lesz, mert az iskolák építésével körülbelül 150 lakás lesz szabadabb. Ugyanakkor épül a kispesti állami telep s az állam és város akciója legközelebb a jövő évben megszünteti a lakásínséget. A lakáspiacra kereslet és kínálat között meglesz a természetes arány és a lakó nem lesz kiszolgáltatva a háztulajdonosoknak.

Szociális szempontból talán legnagyobb jelentőségű a szükségbarakk, a barakktelep, népszálló és népotthon megépítése és a 3000 kis lakás építése, amiből 1000 lakást már a jövő évben megépítenek.

A jövő évben kis lakást építenek a Berzen-czey-utca és Tisza-utca sarkán, a Főthi-uton, a Hungária-ut és Kerepesi-ut sarkán, a Köztemető-ut és Alföldi-utca sarkán, a Haller-utca és a Gyáli-uton. A későbbi évekre terveznek még kis lakást a Fehérvári-ut és Lenke-ut sarkán, a Lajos-utca és Timár-utca sarkán és Kőbányán a Kolozsvári-ut mentén.

Az építkezés olesóbbá tételére — ami ennél a programnál 20—25 százalék megtakarítást, vagyis kerek 20 millió koronát jelentene — a program azt javasolja, hogy az építésszabályzatnak azokat a pontjait, amelyek a takarékos építkezést, az anyagok és szerkezetek megengedett és a külföldön már elfogadott takarékosabb igénybevétele lehetetlenné teszik, megváltoztassák és pedig oly módon, hogy a változtatás már a program keresztyvitelének első esztendejében, vagyis 1910-ben érvényesülhessen. Ezért hajlandó a főváros minden tervet a közmunkák tanácsához, mint a szabályzatra felügyelő szervezethez a kedvezmény megadása céljából felküdteni.

A pénzügyi rész megoldására nézve a program a különböző állami kezelésben levő közalapítványoknak és alapoknak olesó kamat mellett való kölcsönvételét tervezi, aminek fejében a főváros vállalja azt a kötelezettséget, hogy az állami tisztviselők részére is fog olesó lakásokat építeni.

E programmal kapcsolatban a főváros szabályozását is dülöre akarják vinni, azonban a szabályozáshoz szükséges lebontásokat csak akkor kezdik meg, amikor már legendó új lakás lesz, mert például a tervbe vett Erzsébet-sugárút által igen nagy zsufozt lakású vidéket kellene lerombolni és a Tabán szabályozása a szegényebb nép apró lakásait semmisítené meg.

Ezt a programot holnap tárgyalja a főváros tanácsa. Hétfőn a pénzügyi bizottság fogja tárgyalni, a jövő hét péntekén pedig rendkívül közgyűlés elé kerül.

(*) A főváros igazoló-választmánya ma délután Kunz Jenő elnöklésével alakuló ülést tartott, amelyen az előadói tisztelet Csupor József tanácsjegyző látta el. Az elnök üdvözlő beszédében konstátálta, hogy a választmánynak majdnem valamennyi régi tagja ismét a bizottságban működik, ami azt bizonyítja, hogy a főváros közgyűlése a választmány munkásságával meg volt elégedve. Új tagokul Tóth Lászlót és dr. Németh Imrét választ-

totta meg a közgyűlés, akiket első megjelenésük alkalmából üdvözöl. A folyóígyek során az előadó bejelentette, hogy a légszuszogó igazgatóságának tagjai összeférhetetlenségi ügyében a közigazgatási bíróság szintén meghozta határozatát. Az igazoló-választmány tudvalevőleg kimondotta, hogy összeférhetetlenség nem fog fenn. A bíráló-választmány ehhez hozzájárult. A közigazgatási bíróság most érkezett végzésével helybenhagyta ezt a határozatot.

(A vízivárosi utcák. Dr. Németh Imre országgyűlési képviselő vezetése alatt ma délelőtt küldöttség kereste fel Bárczy polgármestert, hogy szívesen előadják a II. kerület panaszát és sürgős orvoslást kérjenek abbéli sérelmükre, hogy a mérnöki hivatal terve szerint nemcsak a Fő-utcát, hanem a belő torkoló Vám-, Ganz-, Kacsá-, Vitéz-, Csalogány- és Batthyány-utcákat oly magasra akarja feltölteni s ezt a feltöltést még e tavasszal kezdenék meg. A második kerület vezető emberéi Kupp Zsigmond udvari tanácsos elnöklésével népes értekezletet tartottak s dr. Ernyei Mór előadót bízták meg a memorandum megszerkesztésével. A polgármester szívélyesen fogadta a küldöttséget s méltányosnak találta a kérelmet, de kijelentette, hogy annak teljesítése nem tőle függ, hanem a közmunkatanácsnak is van beleszólása s megígérte, hogy a maga részéről a vízivárosiak kérelmét támogatni fogja.

(Az Átlós-ut átjárója. A kereskedelmi miniszter felhívta a fővárost, hogy a Máv. ferencváros-kelenföldi vonalán lévő átlós-uti áthidalásnál a víz levezetésének sürgős rendezése iránt intézkedjen. Szükséges ez azért, mert a szóban forgó keresztezésnél lévő aluljáró vízfolyási viszonyai ez idő szerint annyira rendezetlenek, hogy itt ebből az okból kifolyólag, különösen záporos alkalmával, de más alkalommal is, forgalmi zavarok merülnek fel.

(A gyermeknap. A fővárosi tanács ma engedélyt adott az Országos Gyermekvédő Ligának, hogy a gyermeknapon, április 1-én és 2-án a főváros közterületein gyűjtő urnákat állíthasson fel.

(A zsidó temető kibővítése. A főváros tanácsa a közgyűlésnek azt a javaslatot fogja előterjeszteni, hogy a pesti Chevra Kadisa szentegylet részére a X. ker. Kozma-utczában temetője kibővítésére megfelelő terület engedjen át, egy más terület pedig ugyanilyen célra tartson fenn. Javasolni fogja továbbá, hogy a X. kerületi új köztemető kibővítése iránt intézkedéseket tegyen meg. A tanács mai napon felhívta a Chevra Kadisát, hogy a váci-uti zsidótemetőt ez év augusztus végéig üríttesse ki és a területet adja át a fővárosnak.

(Utcázarendezés. A tanács mai üléséből kifolyólag elrendelte, hogy az I. ker. Orom-utca, Andor-utca és Tároगतó-ut, továbbá a IX. ker. Haller-utca rendezése ügyében a mérnöki hivatal a szükséges előkészületeket tegyen meg. Elrendelte továbbá a tanács, hogy a IV. ker. Borz-utca és I. ker. Kelenhegyi-uton légszuszogókat, a X. ker. Marja-, Óhegy- és Tarnáth-utakon, valamint az I. ker. Holdvilág-, Harkály- és Czipó-utczákon köolajlámpákat állítsanak fel.

EGYESÜLETEK.

(A pesti Chevra Kadisa közgyűlése. Tegnap tartotta a Pesti Chevra Kadisa ez idejéig rendes közgyűlését Winterberg elnök vezetésével. Az elnök beszámolt az egylet tavalyi működéséről. Elmondta, hogy az idült betegek otthonál szolgáló Szeretetház már az ősszel tető alá kerül. A Szeretetház megnyitása után az egylet nyomban hozzá fog az ingyen lakások számára tervezett Menedékház építéséhez. Azután áttért a közgyűlés a napirend tárgyalására. A felolvasottnak tekintett évi jelentés szerint az agok házában tavaly 64 egyen részesült ellátásban. Az intézet fenntartására összesen 54.036 korona 01 fillért fordítottak. A Chevra Kadisa a hitközségi kórház költségeihez az 1909., 1910. és 1911. évek mindegyikében 48.000 koronával járul hozzá. A Bródy Adél gyermekkórházat 10.000 koronával szubvencionálta az egylet. Elaggott és munkaképtelen tagjainak és azok özvegyeinek havi és negyedévi segítésére tavaly 46.586 koronát fordított a Chevra Kadisa. Segélyezésekre összesen 148.159 korona 10 fillért fordítottak. Az egylet bevétele 1.068.526 korona 74 fillér, kiadása 1.050.071 korona 26 fillér volt, a kezelési többlet tehát 16.455 korona 48 fillér. A tiszta vagyon 1.355.402 korona 12 fillér. A közgyűlés a jelentést és számadat tudomásul vette.

(A Magyar Földrajzi Társaság közgyűlése. A Magyar Földrajzi Társaság ma este tartotta meg XXXIX. évi közgyűlését dr. Havassy Rezső kir. tanácsos elnöklésével. Az elnök jelentést az 1908. év földrajzi eseményeiről dr. Havassy Rezső terjesztette elő. A zajos tetszéssel fogadott elnöki jelentés után Cholnoky Jenő egyetemi tanár, a társaság titkára terjesztette elő évi jelentését. A társaság

évi kiadása és bevétele 16.800 koronát mutat. Róna Zsigmond a meteorológiai intézet aligazgatója, számvizsgálói jelentésének tudomásul vétele után Litke Aurél helyettes titkár ismertette a választmány előterjesztéseit, valamint a bizottságok jelentéseit. Az alapszabályok módosítása után a közgyűlés 8 választmányi tagot választott meg, amre az elnök a közgyűlést berekesztette. Utána a Pannónia-szálló külön termében lakoma volt.

(A Magyar Numizmatikai Társulat ma tartotta meg az évi közgyűlését Kilyényi Hugó elnökle alatt. Az elnöki megnyitó után dr. Zimmermann Lajos titkár terjesztette elő évi jelentését a társulat működéséről, amely kiterjedt egy a numizmatika tudományok művelésére, mint az éremverésnek szűkebb körű szempontról való előmozdítására is. A múlt évben a társulat e tekintetben eredményes működést fejtett ki, amennyiben maga is több érmet veretett s állandó kiállítást tart fenn Kaplony-utca 7. sz. helyiségben magyar éremművészeknek előadás tárgyát képező érmeiből. A társulatnak ezidő szerint közel 400 tagja van. Utána Gohl Ödön, a Numizmatikai Közlöny szerkesztője tett jelentést a folyóirat VII. évfolyamáról, majd pedig a könyvtár és a gyűjtemény állapótól dr. Földy Gábor, tamár, társulati könyvtáros. Ezek után Kunváry Fülöp pénztáros jelentette, hogy a társulatnak a 7800 kor. beüzelt alapítványal együtt közel 9000 korona vagyona van.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A nagyszerb összeesküvés. A nagyszerb felségárulók bűnverének mai tárgyalásán elsőnek Rebraesa Sztinkó vádlottat, a glinai szerb kereskedelmi és iparbank pénztárosát hallgatták ki. A kihallgatás folyamán Stolarics védő kérte azoknak a tanuknak kihallgatásáról felvett igazolvány felolvasását, amelyek a vádlott alibijét igazolták. Az itélőtanács a kérelmet elutasította. Egyébiránt a vádlott vallomása érdemesebb momentumok nélkül történt meg. A következő vádlott, Konesár Gyula glinai kereskedő kihallgatása közben az elnök Prihosevics Valerián és Moncsilovics Milovan vádlottakat közbeszólásukért kiutasította a tárgyalási teremből. Majd az itélőtanács azt határozta, hogy a vádlottak a glinaiak kivételével ma, holnap és holnapután nem lehetnek jelen a tárgyaláson. Ekkor Vilics Lyubomir glinai szabót hallgatták ki. Mikor az ügyész a szerb térképekre vonatkozólag intézett hozzá kérdéseket, Hinkovics védő megjegyezte: „Hát már egy szabónak is kell értenie a földrajzhoz?” (Nagy derűtség.) Ennek a vádlottnak a kihallgatása is simán ment. A déli szünet előtt még Gájics Dimitrije glinai kereskedőt hallgatták ki.

A déli szünet után folytatták a kihallgatást, és pedig Ristovics Bogdán és Konesár István vádlottakkal. Kihallgatásuk nem vetett felszínre fontos tényeket. Mindketten tagadták az ellenük emelt vádat.

Zágrábból jelentik: Az önálló szerb párt néhány tagja ellen egy bécsi lap esütőtörki számában megjelent közlemények a horvát politikusok körében nagy megütközést keltettek. A megdöbbenés legfőbb oka az, hogy Friedjung egyetemi tanár állítólag létező hivatalos okmányokra hivatkozik. Ezzel szemben utalnak a szerb önálló párt körében arra, hogy a bécsi Reichspost már egyezben ugyanily vádakot hangoztatott egyes képviselők ellen, akik a párthoz tartoznak, de akik akkor határozottan kijelentették, hogy Spalajkovicsot nem ismerik, vele sohasem érintkeztek és közvetve sem állottak vele összeköttetésben. Ugy az önálló szerb párt, mint Supilo Ferencz is, kit a cikkben szintén vádolnak felségárulói üzemekkel, a bíróság utján fogják követelni a teljes valóság kiderítését. A koalíció tagjai amánál nagyobb súlyt helyeznek az egész ügy kiderítésére, mert egyszer és mindenkorra véget akarnak vetni azoknak a híreszteléseknek, melyek immár hónapok óta ellenük terjesztetnek.

§ A szocialisták háboruja. Néhány évvel ezelőtt Kardos Jakab, a magyarországi szocialdemokrata párt vezető tagja és pénztárosa, megvált állásától és kilépett a pártból. Távozása után az a hír terjedt el felőle, hogy hűtlenül kezelte a párt vagyonát s ezért volt kénytelen távozni. Kardos Jakab, abban a hiszemben, hogy a vádakot Bokányi

Dezső terjeszti róla, „A Nap” 1907. július 3-iki számában „A szocialdemokraták pénze” czímen hosszabb nyilatkozatot tett közzé, amelyben azzal vádolta meg Bokányi Dezsőt, hogy mint az Építőmunkások Országos Szövetségének elnöke, a szövetség részére beszerzendő könyvtárnál províziót kért a maga számára. A vádak miatt Bokányi Dezső tághalmazási sajtóport indított Kardos Jakab ellen. Ma tárgyalta ezt a panaszt a budapesti büntető-törvényszék Szepessy bíró elnökle alatt. Kardos beismerte a nyilatkozat szerzőségét és kérte, hogy a bíróság szállítsa le illetékességét és utalja át az ügyet az esküdttörvényszékhez, mint Bokányi Dezső, a panaszos, törvény által alkotott testület tagja lévén, ügyében az esküdttörvényszék hivatott itélkezni. A bíróság helyt adott a kérelemnek, mert ugy találta, hogy Bokányi Dezsőt, mint közmegbízásban eljáró egyént érték a vádak és így ez ügyben az esküdttörvényszék illetékes az itélkezésre.

§ A bírák és az ügyészek kérelme. Az Országos Bírói és Ügyészi Egyesület ma terjedelmes beadványon fordult az igazságügyminiszterhez, melyben azt kéri, hogy az 1908. évi VI. törvények között megállapított fizetési osztályok létszáma mindig teljesen be legyen töltve. Az előterjesztés rámutat az 1908. évi VI. t.-cz.-nek a törvényjavaslat indoklásában is található világos céljára, hogy az ügyészi és bírói létszám állandóan a törvényben előírt módon be legyen töltve.

§ Merénylet az utcán. Boór József többször büntetett pincér pár évvel ezelőtt megismerkedett Szabó Ilona gyári munkásnővel. Az ismeretségből szerelmi viszony lett. Idővel Boór József teljesen elzüllött s lopás miatt börtönbe került. Mikor innen kiszabadult, rá akarta venni a leányt, hogy legyen a felesége. Szabó Ilona azonban nem volt hajlandó feleségül menni a züllött, dologtalan emberhez, aki vele akarta eltartatni magát. Hogy dologtalanul élhessen Boór József, többször elverte a leányt, akit még arra is rákényszerített, hogy a ledér életmódot folytassa s az így szerzett pénzt neki adja. A leány végre is megunt a facér pincér durvaságait s szakítani akart vele. Boór József ekkor bosszúra határozta el magát. A múlt év december 28-án megleste a leányt, midőn a Teréz-körutról az Ó-utczába ment. Usák Anna nevű barátnőjével. A gyanutlanul haladó Szabó Ilonát hátulról nyakánál megragadta s azután a zsebéből előrántott vitriolos üveg tartalmát a szerencsétlen leány arcába öntötte. A maró folyadék borzalmasan elcsufította a leányt s oly súlyos sérüléseket ejtett rajta, hogy hetekig tartott, amíg felgyógyult. A merénylő pincért ma vonta felelősségre a büntető törvényszék dr. Makutz bíró elnökle alatt súlyos testi sértés büntetéseért. A bíróság Boór Józsefet súlyos testi sértés büntetéseért 3 évi és 6 hónapi fegyházra ítélte. Az ítélet ellen a vádlott felebbezéssel élt.

§ Agyonlőtt leány. Ez év január 5-én Kálmán Aranka kispesti cselédleány megkérte Heredi Mihály 20 éves napszámos legényt, hogy kísérelje őt haza Kispestről Uri községben lakó rokonaihoz. Heredi haza is kísérte a leányt és másnap, január 6-án, visszatértek a fővárosba. A vonaton a kőbányai felső pályaudvar közelében Heredi Mihály zsebében eldördült a forgópisztoly és oly szerencsétlenül találta a leányt, hogy ez a lövés következtében január 16-án meghalt. A leány halálós ügyén, kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy Heredi Mihály a forgópisztolyt reá irányítva süttötte el. Ezzel szemben Heredi azzal védekezett, hogy a fegyver, amelynek ravaszát már előzőleg felhuzta és a zsebébe tette, véletlenül sült el és ez okozta a leány halálát. A budapesti büntető-törvényszék Heredit ma vonta felelősségre dr. Makutz bíró elnökle alatt emberölés büntetéseért. A lefolytatott tárgyaláson azonban beigazolást nyert, hogy Heredinek nem volt szándékában a leányt megölni és a szerencsétlenséget csakis az ő gondatlansága idézte elő; ezért a bíróság dr. Uzonyi kir. ügyész vádbeszéde után gondatlanságból okozott emberölés vétségéért hat hónapi fegyházra ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Párbaj. Két évvel ezelőtt vendéglői összeszólalkozásból kifolyólag Szántó Gábor orvos tetteleg inzultálta Szentgyörgyi Uzdor László ügynököt, aki ezért másnap provokáltatta. A felek először pisztolypárbajt vívtak a Paskál-féle malomnál. Ebben azonban senkikém sérült meg. Utána kardpárbajt vívtak a Fodor-féle vívóteremben, amelyben mind a ketten megsebesültek. A párbajozó felek közül a budapesti büntető-törvényszék ma vonta felelősségre Szántó Gábor orvost párbajdal vétségéért és elítélte három napi államfogházra. Az ítélet ellen az ügyész felebbezett, mert a bíróság nem két rendbeli, csak egy rendbeli vétségé állapított meg.

KÖZGAZDASÁG.

Az árudíjszabás reformja.

— Felelemk az áruszállítást. —

Budapest, márczius 26.

Minap megemlékeztünk a m. kir. államasutak személydíjszabási reformjáról. Ezuttal módunkban van közölni a közgazdasági szempontból különösen fontos árudíjszabási reformot, amelyből kitetszőleg a kormány az árudíjszabásnak olyan nagymérvű felemelését tervezi, hogy annak a hazai közgazdasági életre csak káros hatása lehet. A javaslat indokolása ugyan ezt igyekszik lehetőleg kedvező színben feltüntetni; mindazonáltal kétségtelen az, hogy akkor, mikor a hazai termelésnek amugy is élet-halál harcra kell vinnia az osztrák és a külföldi versenyt, egy 12—16 milliós újabb tarifa-terhet elviselni versenyképességnek jelentős csökkentése nélkül lehetetlen. Ebből a szempontból éppen nincs sok öröme a gazdasági életnek a már készen levő javaslatból.

A javaslat szerint az áruszállítási díjtételek felemelését kétféle módon lehetne elérni. Az egyik abban állana, hogy a MÁV. gyors- és teherárúk szállítására érvényes helyi díjszabásnak jelenlegi díjtételei egyszerűen a törvényes szállítási adóval, vagyis gyorsárúnál 7 százalékkal, teherárúnál 5 százalékkal volnának fölemelendők. A díjemelés másik módjától pedig a jelenlegi baréme megfelelő módosítása és annak keretében az egységtételek általános emelése kinálkozik.

Az adóbeszámítás utján érvényesülő díjemelés megértéséhez szükséges tudni azt, hogy az eddigi tarifában a szállítási adó már belefoglaltatott, s ebből kifolyólag a díjtáblázatokba beállított 10—10 kilométerenkint emelkedő díjtételek az egységdíjak és kezelési illetékek alapján a szállítási adó külön hozzászámítása nélkül képeztek. A javaslat szerint tehát a tarifaemelés abban rejlenék, hogy az eddigi alapdíjak számszerint ugyan változatlanul fentartatnának, de jövőben mint a szállítási adót magukban nem foglaló tiszta egységdíjak alkalmaztatnának, vagyis az ezek alapján számított díjtételekhez a törvényes szállítási adó szabályszerűen hozzászámíthatnák, miáltal gyorsárúnál 7, a teherárúnál 5 százalékos általános tarifaemelés érteknék el. Ezen emelési mód mellett tehát az összes díjtételek arányosan egyenlő mérvben emelhetnének. E szerint tehát a díjemelés 800 kilométerig terjedő távolságoknál az

	kg.-kint	fillér
A. osztálynál	100	1—20
B. osztálynál	100	1—12
C. osztálynál	100	1—10
1-ső külön díjszabásnál	100	1—13
2-ik külön díjszabásnál	100	1—10
3-ik külön díjszabásnál	100	1—8
I. kivételes díjszabásnál	100	1—8
II. kivételes díjszabásnál	100	1—7
IV. kivételes díjszabásnál (A. oszt. áru 10.000 kg. föladásánál)	100	1—15

közt váltakozik. Növeli ennek a tarifaemelésnek a súlyát az, hogy a mérsékelt és a különösen mérsékelt gyorsáru baréme tekintetében a helyi díjszabást is fölemelték, még pedig kilométeregységek és 100 kilogrammonkint 1—200 kilométerre a jelenlegi 1.2 fillér helyett a jövőben 1.5 fillérre, 200 kilométeren túl minden további kilométerre egy mint jelenleg 1 fillérrel. A kezelésiilleték változatlanul hagyása mellett. Ez az emelés tehát első sorban az élelmiszerek és az élő állatok szállítását drágítaná meg, ami éppen nem mondható szerencsés gondolatnak. Növelné még az élelmiszer és az állatkereskedelem megterhelését az is, hogy a VI-ik kivételes díjszabást az új tarifa-tervezet megszünteti. Mindezeknek alapján, a reform szerint a MÁV. 11,281.286 korona bevételi

többletet remélne, amiből azonban szállítási adóhányad címén mintegy 600.000 korona lemenne, tehát kerekben lehet mondani tíz és félmillió korona jövedelmi többlet várható.

A másik tarifaemelési mód a baréme, vagyis a távolsági övek módosításában és ezek keretében a kilométerikus egységtételek általános emelésében állana. Gyakorlatilag a baréme-emelés előnye abban állana, hogy pénzügyileg kedvezőbb eredményre nyújt kilátást, mint az adóbeszámítás, minek oka az, hogy az egységtételek emelkedése a rövidebb távolságokra nagyobb mérvű, mint a közép- és a nagy távolságokra. Ennek megfelelően természetesen módosítanák a baréme távolsági zóna beosztást is, még pedig olyképpen, hogy a mai 200 kilométerre terjedő első zóna két 100 k.-méteres zónára osztatnék, gyors- és darabárúknál pedig azonkívül még egy 201—400 k.-méterig terjedő új zóna iktatnék be a távolsági övezetbe. A baréme díjemelés szerint 800 kilométerig terjedő távolságoknál a díjemelés a következő lenne,

	kg.-kint	fillér
A. osztálynál	100	1—32
B. osztálynál	100	1—39
C. osztálynál	100	1—16
1-ső külön díjszabásnál	100	1—38
2-ik külön díjszabásnál	100	1—16
3-ik külön díjszabásnál	100	1—24
I. kivételes díjszabásnál	100	1—24
II. kivételes díjszabásnál	100	1—22
IV. kivételes díjszabásnál (A. oszt. áru 10.000 föladásánál)	100	1—26

közt váltakozik. E baréme emelés szerint kerek 16,500.000 K-t kitevő tiszta bevételi többlet várható, amibe már be van számítva a megoldás ezen módja mellett előálló többlet-kiadás is.

Ennyi bevételi többletet vall be a hivatalos előterjesztés mindkét módjától. Ahogy azonban már ezek az előterjesztések általánosan ismeretesek és ahogy a számítások történtek, egészen bizonyos, hogy a bevételi többlet emelkedése tetemesen nagyobb lesz. A hivatalos számítások csodálatosképpen csak az 1907. évi adatok alapján készültek és nem vették figyelembe a százalékos emelkedést s így egész bátran elmondhatjuk, hogy rövid pár év múlva nem 16, hanem 20 millió korona lesz az a nagyobb teher, amit a hazai iparnak és kereskedelemnek el kell viselnie.

A béke hírek hatása a tőzsdére.

Budapest, márczius 26.

Aligha van a világon intézmény, amely olyan idegesen érzékeny lenne, mint a tőzsde. Izig-végig impresszionista. Tegnapelőtt még borultnak, komornak látta a külpolitikai láthatárt, ma derűsebbnek; tegnapelőtt még a háborus szenvedelmek viharoztak át rajta, ma pedig a nagynevű elnök temetésének komor gyászpompáján át is fölragyogott a béke napjának éltető melege. Egyszerre visszatért a bizalom a szívekbe és az egész vonalon oly nagymérvű javulás állott be, aminőre a tőzsde történetében kevés példa volt. Ezzel ellentétben viszont a gabonátözsdén a spekuláció által fölvert árak erősen hanyatlottak igazán viharos kínálat közben.

Az értéktőzsde.

A tegnapi örömmámor a ma reggeli úzletre is áttért s bár a tőzsde helyiségei ma a rendes értéktőzsde helyett Kornfeld Zsigmond temetésének helyszínéül szolgáltak s e miatt a hivatalos tőzsde csak déli fél egy órakor kezdődött, oly élénk magánforgalom indult meg s tartott az egész délelőttön át, amilyen csak a legmozgalmasabb időszakban szokott előfordulni. A reggeli lapok békés hírei az egész vonalon nagy vásárlásokra ösztönöztek a spekulációt, úgy, hogy a magyar hitel tegnapi legnagyobb árfolyamához képest nyolcz, az osztrák hitel pedig ötödfél koronával emelkedett. A magyar koronajáradék ára tegnap óta egy fél koronányi, szerda déli óta pedig teljes másfél koronányi, azaz másfél százalékos emelkedést mutat. A déli tőzsdén gyengébb bécsi jegyzésekre, valamint arra a hírre,

hogy Aehrenthal és Izvolszki külügyminiszterek álláspontja között még mindig nagy eltérések vannak s hogy a monarchia külügyminisztere makacsul ragaszkodik kikötéseivel, az árfolyamokban némi gyengülés állt be, ami azokat két-három koronával leszállította, anélkül azonban, hogy az irányzat szilárdságán csorba esett volna.

A mai árhullámzást, összehasonlítva az előző napi zárlatokkal, a következő táblázatunk mutatja:

	III/22	III/23	III/24	III/26
Magyar hitelrészv.	724.—	715½	713.—	733.—
Osztrák hitelrészv.	617.—	611½	608.—	621½
Jelzálog hitelbank	412.—	406.—	398.—	417.—
Leszámitolóbank	464.—	459½	459.—	470.—
Salgótarj. kösz.	541.—	540.—	525.—	557.—
Rimamurányi	514.—	516½	503.—	521.—
Városi villamos	260.—	258.—	252.—	261.—
Osztr.-m. államv.	671.—	662.75	655.—	669.—
4% magy. kor.-jár.	90.80	90.25	89.80	91.20
Adria tengerh.	380.—	379.—	377.—	386.—
Közuti vasút	558.—	552.—	546.—	564.—

A gabonátözsde.

A gabonátözsde hetek és hónapok óta tartó szilárd irányzatának ma egyszerre véget vetett — a béke. Amennyire a háborus hírek a készbuza s a határidőpiac áraira befolyással lehetnek, azt kihasználta a gabonátözsde. Ma azután mindenki szabadulni akart a drága árutól s ez olyan zajos, lármás jelenetek között ment végbe, amelyekhez fogható régen volt a gabonátözsde. Néhány száz ember tolongott a teremben azon a helyen, ahol a határidő-üzlet lezajlani szokott. Irtózatos lármá, kiáltás közben az árak szédítő gyorsasággal csökkentek. Ot-hat helyen kötöttek üzletet, mert mindenki realizálni akart. A készáru-piacon természetesen rendkívül lanya volt az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben, a malmok nagyon tartózkodóak voltak és ugyszólván semmit sem akartak vásárolni. Így aztán csak néhány vagon buza kelt el, a szerdaiaknál 60—80 fillérrel olcsóbb áron. A legdrágább eladási ár 29.20 korona volt 79.5 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 28.40 korona, 76 kilós felsőmagyarországi búzáért. Egyéb gabonák közül rozs 60 fillérrel, zab 30 fillérrel, tengeri és árpa 20 fillérrel, korpa 15 fillérrel olcsóbb. Forgalmában került: 1100 q rozs, 20.50 koronás áron és 300 q zab, 18.60—18.80 koronás áron. A határidőpiacra az áprilisi buza 56 fillérrel, a májusi buza 70 fillérrel, az októberi buza 72 fillérrel, az áprilisi rozs 76 fillérrel, az októberi rozs 48 fillérrel, az áprilisi zab 48 fillérrel, a májusi tengeri 54 fillérrel indult olcsóbban a szerdai zárlatnál. A forgalom folyamán, amely oly arányokat öltött, aminőre a legöregebb tőzsdelátogatók között is kevesen emlékeznek, rendkívül izgatott maradt mindvégig a hangulat, az árfolyamok azonban csak mérsékeltlen ingadoztak, bizonyára mivel nagyon alacsonyan indultak. A szerdai zárlatához viszonyítva, végeredményképpen az áprilisi buza hetvennégy fillérrel, a májusi buza nyolczvanhat fillérrel, az októberi buza nyolczvankét fillérrel, az áprilisi rozs hetven fillérrel, az októberi rozs kilenczven fillérrel, az áprilisi zab hatvannyolcz fillérrel és a májusi tengeri negyvennégy fillérrel hanyatlott.

Az utolsó napok árváltozásait egyébként következő táblázat tünteti fel. (Az árak 50 kilónként, korona értékben értendők.)

	III/20	III/22	III/23	III/24	III/26
áprilisi buza	13.99	14.—	14.30	14.50	14.13
májusi buza	13.78	13.95	14.06	14.28	13.86
októberi buza	11.48	11.50	11.58	11.66	11.26
áprilisi rozs	10.55	10.51	10.61	10.73	10.42
októberi rozs	9.54	9.53	9.60	9.67	9.33
áprilisi zab	9.—	9.03	9.13	9.32	9.—
májusi tengeri	7.69	7.70	7.73	7.77	7.56

A bécsi értéktőzsde.

Ma volt az első hivatalos tőzsdei forgalom a legutóbbi politikai események hatása alatt. A tegnapi napelőtti és tegnapi magánforgalomban elért árfolyamemelkedések a mai értéktőzsdén teljesen érvényben maradtak. Az itteni piacra teljesen újult az volt a nézet, hogy a helyzet határozottan javult. Ennek következtében a kontremin nagy fedezeti és visszavásárlásokat eszközölt. A közönség nagy arbitrans vásárlásai is erősen felverték az árfolyamokat. Így egy bécsi bank nem kevesebb, mint 4000 értékpapírt vásárolt kliensei részére és más bankok és czégek is jelentékeny vásárlásokat eszközöltek. A kulissza mérvadó értékei azokkal az árfolyamokkal indultak, melyekkel a tegnapi magánforgalom zárult. Osztrák koronajáradék 53.35, magyar koronajáradék 90.90 koronán jegyzett. Orosz járadék fél százalékkal 96.50 koronáig emelkedett. Az általánosan szilárd irányzat a mai elő-

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle
használatával valódi áldás gyomorbetegségeknek és székelyorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz
az elrontott gyomrot
2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

...kedatére is áment, de a vezető értékek nyugodtabbak voltak. Egyes korlátértékek ujból emelkedtek. Járások túnyomán nyugodtak voltak. Később az árfolyamok színvonalukat túnyomlag megtartották. Berlinből szilárd irányzatot jelentettek.

Berlinben.

Habár a ma rendelkezésre álló politikai hírek a tőzsdét megerősítették bizalmában és reményeiben, az üzleti tevékenység mégis sokkal nyugodtabb volt, mint tegnap, miután a spekuláció még mindig újabb bonyodalmak lehetőségével számol. Ezenfelül a német ipar helyzetéről szóló kedvezőtlen jelentések is erősebben éreztették befolyásukat, különösen a bányászati piacra, ahol a forgalom megnyitásakor ugyan könnyű javulások voltak tulajdonban, a további folyamatban azonban gyöngébb irányzat volt uralkodó. Kiváló szilárdasággal különösen járadékok tüntek ki, amelyek közül a 3 százalékos bírodalmi kölcsön, 1902. évi oroszok és török sorsjegyek jóval magasabban indultak. Osztrák értékek is Béccsel kapcsolatban élénkebben emelkedtek, míg a javulás a többi értékben szük korlátok közé volt szorítva. Amerikai vasutak el voltak hanyagolva. A későbbi folyamatban a forgalom nyugodt volt és az összhatás csupán csekély változásokon ment át, bár a szilárd alapirányzat tartotta magát. Bányászati értékek, az Iron Monged kedvezőtlen jelentésének hatása alatt részben ismét engedtek. Az utőtzsde magatartása nyugodt és várakozó volt. Bányászati értékek folytatották visszamenő mozgalmukat. A készpénzpiac ipari értékei többnyire magasabb jegeryztek. Utőtmópénz 4½%, napi pénz 3½%, magánleszámítolási kamatláb 2½%.

Kornfeld utódoi. Alig földelték el a nagy pénzember kihűlt tetemeit, máris lázasan megindultak a kombinációk az így megüresedett különféle elnöki és igazgatósági székek betöltésére. Természetesen ezérfele kombináció forog közszájon. *Ki lesz a tőzsde elnöke?* Ez a kérdés igaztja a tőzsdetagoakat leginkább. Megállapíthatjuk, hogy legtöbb híve *Lánczy Leó*nak van. Egyelőre a jövő évi közgyűlésig nem töltik be a tőzsde elnöki székét. Akkor aztán majd beválasztják a tőzsdetanácsba *Lánczyt*, ki az idén nem fogadta el a jelölést és megválasztják elnöké. Az ügyeket addig is *Simon Jakab*, a tőzsde alelnöke fogja vezetni. *Magyar Általános Hitelbank* elnöki székét a jövő évi közgyűlésig kegyeletből sem töltik be, hanem addig *Ullmann Adolf* vezérigazgató-helyettes fogja vezetni az ügyeket *Örgróf Pallavicini Ede* alelnökkel együtt. A jövő évi közgyűlésen aztán betöltik az elnöki állást. Két komoly jelölt van. Az egyik *Örgróf Pallavicini* a másik *Lukács László*, a volt kiváló pénzügyminiszter. A *Hermes* elnöki széke szintén üresen marad a jövő évi közgyűlésig. Addig *Ullmann Adolf* alelnök vezeti az ügyeket, akit már az idén is meg akartak választani. Ezekon kívül természetesen erős versengés folyik azokért az igazgatósági állásokért, melyek Kornfeld halálával nagy ezámban ürültek meg.

A Huggyaárnyár-gyár közgyűlése. A Magyar Huggyaárnyár Részvénytársaság ma tartotta XVIII. rendes közgyűlését *Emich Gusztáv* udvari tanácsos elnöke alatt. Az igazgatóság javaslatai alapján elhatározta a közgyűlés, hogy a leírások után fennmaradó 530.991.62 koronát kitővő nyereségből (+212.915.55 korona) 12½% osztalék (mint a múlt évben) fizetendő, továbbá hogy a tisztviselői végkielégítési alap 50.000, a munkásalap szintén 50.000 koronával javadalmaztassék és hogy 43.821.37 korona új számlára vezetessék elő. Az osztalék kifizetése holnapról kezdve történik. A felügyelőbizottság eddigi tagai ujból megválasztattak.

A hegyi gazdálkodás fejlesztése. Mint ismeretes, Darányi földmivelségi miniszter Zsolnán kirendeltséget létesített, melynek feladata a hegyvidéki nép gazdasági talpraállítása. A kirendeltség vezetője mindenképp bejárta a gondozására bízott területeket és helyenként felővő gazdasági elmaradottságot konstatált. Vannak a felvidéken határok, amelyeken a vetés-forgó teljesen ismeretlen. A birtok annyira széttagolt, hogy például Tisztenán az ötezer hold ingatlan 60.000 perceléből áll. A legelők teljesen gondozatlanok, borókával sűrűn benőve, legeltetésre teljesen alkalmatlan. A vetőmag degenerált és éppen azért a ter-

méshezám minimális. A gazdasági népsegítés eszközei tehát akként választatnak meg, hogy az elmaradottság és helytelen gazdálkodás mielőbb megszűnjön. Már több irányban kezdetét vette a nép gazdasági felvilágosítása és kiképzése. Hogy a felvidéki nép a modern földmivelésre szükséges gépeket és eszközöket megismerje, Darányi földmivelségi miniszter az akcióba bevont vármegyék mindegyikének hat-hatezer korona államsegélyt engedélyezett egyelőre a kirendeltség kezéhez, amelyből hegyi szántóföldeket, réti boronákat, szecsavágógát, triőröket, konkolyozókat fognak vásárolni és ezeket a felvidék egyes községeiben elhelyezni, hogy azokat ingyen használatra kölcsönként a hegyvidéki gazdák megkaphják sor szerint és megismerkedjenek a modern gazdasági eszközökkel, hogy így kedvet kapjanak gébevásárló-szövetkezetek és társulatok szervezésére. A minisztert elhatározására főleg a székely kisgazdák körében elért hasonló akció sikerei bírtak. A felvidéki népsegítés egyébként több szálon indult meg cselekvésre és ugy a társadalmi faktoroknál, mint a hatóságnál nagy rokonszinvre és támogatásra talált. E mellett a hegyvidéki nép rendkívüli hálát mutat az állami beavatkozásért s igen sok felé a kivándorlás vágyát szereli le.

Az osztályorszájték mai húzásán a következő nagyobb nyereseményeket sorsolták ki:
 15.000 koronát nyert: 41834.
 10.000 koronát nyert: 71617.
 5000 koronát nyertek: 56547 60637.
 2000 koronát nyertek: 3890 6293 7690 9028
 14441 23323 28049 35769 39898 43186 48032
 49492 50209 50855 57944 66646 71994 72615
 74979 91895 92722 98705 99237 100224 101217
 106247 107703 116042 118187 120012 124871
 124930.
 1000 koronát nyertek: 1198 1306 1506 5413
 6023 6198 7545 13760 14400 17421 17743 17892
 18155 18170 18496 22100 22329 24577 29150
 31462 31494 35411 36779 36858 43502 43817
 43818 44479 46187 47419 51533 52385 56216
 58265 60167 66643 66750 69548 71329 73793
 74348 77839 77997 85080 85291 87374 89880
 95632 99324 99904 102526 103332 105240 1112985
 115904 116446 118660 121514.
 500 koronát nyertek: 2312 5090 5303 5616
 6172 6750 11041 12872 12902 14617 15660 15861
 15896 18921 20919 20943 22555 24408 28112
 30263 36510 38707 39003 39993 41370 41656
 43820 48958 49473 49479 50726 51221 51242
 52853 53440 53862 54977 55221 55521 55859
 57454 60694 66451 67053 67281 68128 68180
 69542 72609 73637 74138 77618 79077 79378
 80886 81455 85281 89292 89654 89883 90616
 91010 96493 97557 100982 101560 101694 102417
 105223 105364 106149 106550 108712 113500
 116487 119129 122611 122764 123358 124675. —
 A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Magyar kivitel Braziliába. A Kereskedelmi Muzumban tegnap este Post Miklós, a rio de janeiro es. és kir. osztrák-magyar főkonzulátus vezetője népes értekezlet előtt fejtegette, hogy a magyar iparnak és kereskedelemnek a braziliai piacon igen hálás tér kínálkozik, és ezt azzal bizonyította, hogy bizonyos magyar gyátmányok ott már eddig is kitűnő hírnek örvendtek. Felhozta természetesen a magyar lisztet, amely ott nagy mennyiségekben kelt el; most kizorítja a belföldi liszt, melyet Buda-liszt néven hoznak forgalomba. Jó kelete volt ott a magyar borknak, a magyar keserűvizeknek, egyes államok közszállításainál elő van írva a Fiume-papír, Észak-Brazília egyik városában, Maceomban, a konzul magyar telefonkészüléket talált. Ezek után Post konzul felsorolt még sok magyar kiviteli cikket, amelyek Braziliában igen jól kelnének, annál is inkább, mert az ott már megtelepedett igen tekintélyes magyar kereskedők szívesen hoznák forgalomba. A konzul tüzetesen magyarázta, hogy milyen eljárás vezetethetne sikerhez és milyen intézkedések volnának szükségesek az olcsóbb és biztos szállítás céljából. Az érdeklődéssel hallgatott előadás után az értekezleten résztvett ezégek képviselői számos kérdést intéztek az előadóhoz. Post konzul szombaton, a hó 27-én déli 12 óra után a Kereskedelmi Muzumban kész-

segesen szolgál további felvilágosításokkal a braziliai piac iránt érdeklődő kereskedőknek.

Az Osztrák-Magyar Bank állása a hó 23-án a következő volt: Bankjegyforgalom 1.897.954.000 (+45.571.000) korona, érczkészlet 1.617.627.000 (+880.000) korona, leszámítolási tárcza 442.880.000 (+61.436.000) korona, lombardkölcsonök 79.523.000 (+5.951.000) korona, adómentes bankjegytartalék 119.667.000 (-44.691.000) korona.

A mezőgazdasági helyzet. Az O. M. G. E. gabonaárjegyző irodájának tudósítói márczius 25. kelettel az általános mezőgazdasági helyzetet illetőleg a következőket jelentik:

Arad. Az időjárás nagyon változókéony, többnyire szeles, borus, enyhe, helyenként kisebbszertű pásztság esőzésekkel. A tavaszi vetési munkálatokat szőrványosan már megkezdtek. A gyenge ősziek nagyon kedvező időjárást kívánnak. **Baja.** A tavaszi idő ugyan beköszöntött, de a sok esőzés megakadályozza a vetési munkát. Az őszi vetéseket dícsérik. **Debreczen.** Enyhe tavaszi idő csapadékkal. **Győr.** A tavaszi munkákat s a vetést, miután jó napos idő van, folytatják. Az ősziek, a korábban vetett rozsok szépen gyarapodnak, buzavetések elmaradtak. **Miskolc.** Az utőbbi napokban kezd már enyhébb lenni a levegő, de inkább csak a déli órákban, éjjel hűvös, a hét elején nyirkos, ködös volt az időjárás. Szántani még itt mindig nem lehet, mert sáros, átázott a föld. **Nagybacskepek.** Az idő állandóan szép. Fagyok nincsenek, a Béga is jégmentes és a szállítások rajta már megkezdődtek. A zabot már vetik. **Nagykanizsa.** Jobb idő mutatkozik, kellő esőzés után, a vetéseket a jövő héten megkezdhetik. **Nagyvárad.** A tavaszi munkálatokat a gyakori csapadék hátráltatja. Általában az egész vármegyében a tavaszi munkákkal megkezdtek. **Nyirégháza.** Időjárásunk normális, enyhe tavaszi, közben csendes esővel. A tavaszi munkák teljes mértékben megkezdődtek, bár a mélyebb fekvésű és kötöttebb talajon a nedvesség által akadályozva vannak. A vetések elég jól teltek, főleg a homokon, míg az alj és kötött területeken sok helyen keletlenek. **Nyitra.** Az időjárás borus, esős. A tavaszi munkák helylyel-közvetlen az ősszel elmaradt szántási munkálatok pótlásával megkezdődtek. Vetésről még egyáltalán szó sincs. A gazdák száraz, csendes és meleg idő után vágyakoznak. **Pancsova.** Az összes vetések gyönyörűen állanak és a kedvező időjárás folytán szépen fejlődnek. **Sopron.** Az időjárás enyhe, tavaszias. A tavaszi munkák folynak. **Szatmár.** Több napi esőzés és a még teljesen fel nem szivódott hóletél a talaj oly nedves, hogy szántani nem lehet. Magasabb fekvésű rétek már boronálhatók. **Temesvár.** Két tavaszi nap után ismét esős idő állt be, sőt a megyéből jégesőről is tesznek jelentést. Ma az idő borus és esőre hajló. A mezőgazdasági munkálatokat már megkezdtek, azonban azokat az esős idő miatt ismét abba kellett hagyni. **Zalaegerszeg.** Az időjárás e héten enyhébb, azonban az állandó esőzések a föld megmunkálását lehetlenné teszik. A tavaszi vetéseket csak elkésve véggezhetik s így terméseredményük bizonytalan.

A balatoni vasút. E vasút építéséről és közgazdasági jelentőségéről ma este a Magyar Vasúti és Hajózási Klub disztermében *Kain Albert* Mv. felügyelő előkelő hallgatóság előtt nagyszerű előadást tartott. A vasút történetét ismertető, bemutatva a balatoni vasutnak még a múlt század ötvenes éveiben készült első tervezetét. Majd a mai vonalvezetést ismertette és közben nagyszámu vetített képbm mutatta be az építés egyes részleteit és a Balaton partjának szebbnél-szebb pontjait. Nagyon tetszett a hallgatóságnak az állomási és a vonalmenti épületek székely népies motívumok alapján tervezett külső kiképzése. Amidőn az előadó felemlítette, hogy e nagy fontosságú vasutvonal Kossuth Ferencnek köszönheti létrejöttét, a közönség lelkesen tüntetett a miniszter mellett.

Iparfejlesztés nálunk és a Keleten. Közöltük a napokban, hogy a párisi Syndicat d'Etudes industrielles et financières elnöke, *Moyse L. C.* előterjesztése alapján a török kereskedelmi és földmivelségi miniszterek a török mezőgazdaság és ipar fejlesztése érdekében nagyobb akciózt indítanak, melyben a magyar iparfejlesztési törvény szolgál minta gyanánt. *Moyse* most Bukarestben időzött, ahol *Djuvara* kereskedelmi miniszter elé terjesztett különféle terveket, melyekről dr. *Creanga* államtitkár, *Dimeiu* az elnöki osztályvezetője, *Dobrovici*, *Aparu*, *Lupescu*, *Vulpurescu* és *Radulescu*, *Stroitra* osztályfőnökök behatóan tárgyaltak vele. *Toroceano* ipari főfelügyelő kíséretében bejárta ezután Románia nagyobb ipartelepét és a campinai nagy petro-

Angol készpénzrendszerü országosan ismert első-rangu uri szabó-termek szállít mérték szerint, kifogástalan kelméből, több szőri próbával. **Átmeneti kabátot (angol kelméből) 35 frtért** **Felöltöt . . . . . 30 „** **Smoking-öltőnyt) 35 „** **selyem béléssel) 30 „** **prima munka. Prima utcai öltőnyt 30 „** **IV., BELVAROS, Magyar-u. 3.** I. emelet, Kossuth L.-u. mellett, Telefon 110-92.

leumvidéket. egnap Moyses Temesvározt idözött, ahol dr. Telbisz polgármesterrel tárgyalott ott létesítendő iparvállalatok esélyeiről. Moyses ezt a körutát Budapesten fejezi be, ahol különféle ipari és bányavállalatok ügyében folytatja a már megkezdett tárgyalásokat.

Gazdaggyűlés Szegeden. Az Alföldi Gazdasági Egyesület esztörtökön délelőtt dr. Becsey Károly országgyűlési képviselő elnöklete alatt népes gazdaggyűlést tartott, melyen Jeszenszky Ignác evangélikus lelkész az alföldi zöldségtermelés fellendítéséről és jövőjéről, Szabó Kálmán városi főkereskedő a palántanevelésről tartott előadást, dr. Bodor Antal egyetemi igazgató pedig a Szegeden közelebről megalkantandó bor- és gyümölcsértékesítő szövetkezet célját és szervezését s a május hónapban Szegeden rendezendő gyümölcs-, vetemény- és virágkereskedési tanfolyam tervezetét ismertette.

Tavaszi luxuslővásár. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület védősége alatt rendezett idei első tavaszi luxuslővásár holnap nyílik meg. A vásár végleges katalógusa 554 bejelentett leírását tartalmazza s szombattól kezdve az érdeklődők rendelkezésére áll. A vásár mozgalmasnak ígérkezik, különösen sok kereskedő jelentette be részvételét. A fogatok kötelező elővezetése a vásár alkalmával is úgy délelőtt, mint délután a szokásos időben lesz.

A Fonciére közgyűlése. A Fonciére pesti Biztosító-Intézet igazgatósága a március 26-án tartott ülésében elhatározta, hogy a közgyűlésnek a 100 frt-névértékű intézeti részvény 1908. évre vonatkozó osztalékjelvényének részvényenként 14 koronával való beváltását fogja indítványozni. A tartalékalap és díjtartalékok a tavalyi mérvehez képest 1.037,364 kor. 08 fillérrel szaporodtak.

Orosz kiviteli társaság. Moszkvában, mely Oroszország gyáripari termelésének mondhatni legnagyobb központja, néhány ottani előkelő gyáros kezdeményezte „Orosz kiviteli társaság” neve alatt egy új intézmény van alakulóban, mely első sorban a moszkvai termelési kör gyártmányainak a külföldi piacokon leendő bevezetését és terjesztését lesz hivatva szolgálni, illetőleg a kivittelt egységesen s oly módon szervezni, hogy a kiviteli akciónak lehető interzivitása mellett az új piacok szerzésével járó jelentékeny, sőt egyes kisebb termelőre nézve egyenesen elviselhetetlen költségek minál inkább megoszoljanak. Az akciózt egyelőre a Balkán-félsziget, Kelet-Ázsia és Perzsia főbb piacain kezdi meg, különös gondot fordítva a balkáni piacokra, ahol nagyobb számú engros- és detail-raktárt, illetőleg üzletet szándékoznak megnyitni. Szóval az egész akció egyenesen a mi külkereskedelmi érdekeinket keresztezi. Az alapítók nagysága s az a körülmény, hogy a társulati tagok között Oroszország legnagyobb ipartelepének tulajdonosait találjuk, mindenesetre arra mutat, hogy itt egy igen nagy-szabású kiviteli intézmény létesítéséről van szó, amelyre — miután a főszűl a balkán piacokra szándékoznak fektetni — ezélszerű volna, ha hazai kiviteli körünk figyelmüket ez akcióra irányítanák, nehogy egy ily nagyarányú akció készletlenül találja s az előreláthatólag szükséges védekezéssel megkészenek.

A IV-ik tavaszi vásár. A városligeti Iparcsarnok helyiségeiben lázasan folyik a munka az április hó 2-án, pénteken megnyíló Tavaszi Vásár előkészítésére. A vásár április hó 2-án reggel 8 órakor nyílik meg, ugyanaz nap délelőtt lesznek a hivatalos fogadások, míg este az Országos Iparegyesületben Gelléri Mór kir. tanácsos tart előadást a vásárosoknak az Iparfejlesztésről. A második este a Magyar Kereskedelmi Csarnokban dr. Schreyer Jenő tart előadást, utána pedig diszvacsorára gyűlnek egybe az iparosok és kereskedők. A vasuti kedvezményes jegyek dolgában a kereskedők forduljanak a Tavaszi Vásár központi irodájához (IV., Ferencziek-tere 9.), ahol mindennemű felvilágosítást megkapnak.

Felelős szerkesztő: PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

DIABOLO!

Legjobb óvszer férfiaknak és nőknek! Orvosiilag ajánlva: Artalmatlan! Végytiszta! Feltétlenül megbízható! Sterilizált! Egy üveg (tartalmaz 6 adagot) 3.50. korona. Két üveg (tartalmaz 12 adagot) 6. — korona.

Egyedüli forráktár: POLLITZER SÉRUMBULATORIUM Budapest, IV., Kossuth Laos-utca 8. felem.

TŐZSDÉK. A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatózsde.

Budapest, március 26.

A gabonatózsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be.

A készáru piacon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 300 q 78 k 29.10 K, 100 q 76.5 k 28.60 K, 300 q 79.5 k 29.20 K. Erdélyi: 100 q 77 k, 100 q 77 k 28.60 K. Pestvidéki: 200 q 76 k 28.60 K. Felsőmagyarországi: 250 q 76 k 28.40 K, 100 q 75 k 28.40 K. Zab: 200 q 18.80 K, 100 q 18.60 K. Rozs: 1000 q 20.50 K, 100 q 20.50 K kpl. par.

Az árak 100 kilogrammonként koronaértékben értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Table with columns: Buza, Tiszavidéki, Fejérmegyei, Pestvidéki, Bácskai, Rozs I-rendű új, Arpa takarmány I. rendű, Köles, Zab I-rendű, Tengeri belföldi új, Korpa. Rows show prices per 100 kg for various types of grain.

A határidőpiacon kötött:

Table with columns: Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re: Buza áprilisra, májusra, októberre; Rozs áprilisra, októberre; Zab áprilisra; Tengeri júliusra.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with columns: 1909. áprilisi buza, 1909. májusi buza, 1909. októbert buza, 1909. áprilisi rozs, 1909. októberti rozs, 1909. áprilisi zab, 1909. májusi tengeri, 1909. júliusi tengeri.

Budapesti gabonaforgalom.

Table with columns: 1909. március 23-tól 1909. március 25-ig. Értéktőzsde. Elszállított méter mázsa. Buza, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa.

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be. A kötések ezek voltak:

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Osztérák hitel 623.50—622.50—622, Magyar hitel 735—733—731.50, Osztérák-magyar államvasut 671—670.50, Leszámtolóbank 470.50—469.75, Jelzalogbank 418—416.25, Rimamurányi 522.50—523—522, Városi villamosvasut 261, Közúti vaspálya 562.50—563, Magyar koronajáradék 91.10 koronán.

Díjbiztosítások osztérák hitelrészvényre:

holnapra 8—9 korona, nyolcz napra 16—18 korona, áprilisi hónap végére 32—34 korona.

Utóközde délután 4 órakor:

Osztérák hitel 621.50, Magyar hitel 733, Államvasut 669, Leszámtoló 470, Rimamurányi 521, Koronajáradék 91.20 K.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, március 26. (Saját tudósítónktól.) A kínálat ma előékenyebb lett s így történt, hogy buza 15, rozs és zab 10 fillérrel hanyatlott, ellenben tengeri megtartotta e heti egész áremelkedését. A forgalom csak a legszűkebb határok között mozgott, mert a konzum a drágaság miatt tartózkodott a vásárlástól.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 15.10—15.45, bányai 14.85—15.25, mosoni 14.30—14.55, tótfelvidéki 14.30—13.65, délviasuti 14.35—14.70, marchfeldi 14.20—14.50. Rozs: tótfelvidéki 10.75—10.95, csepeji 10.75—10.90, pestmegyei 10.90—11.05, délviasuti 10.75—10.95, különféle magyar 10.70—10.95, osztérák 10.70—10.90. Arpa: morvaországi 9.50—10.35, marchfeldi 8.50—9.25, bécsvidéki 9.20—9.50, tótfelvidéki 8.60—9.80, délviasuti 8.50—9.50. Magyar tengeri 9.40—8.60. Cinquantin 9.65—10.05 K. Magyar zab 9.55—9.95, válogatott 9.95—10.35, cseh-morvaországi és alsó-ausztriai 9.80—9.95.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

A bécsi értéktőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be.

1 órakor jegyeztek: Osztérák hitel 621, Államvasut 669, Alpési 625.50, Földhitelintézeti 1072, Alsó-ausztriai escompte 582, Galliciai Kárpát 885, Prágai 2310, 3 százalékos délviasuti elsőbbség 267, Osztérák kincstári utalvány 98.20, Osztérák koronajáradék 93, Magyar koronajáradék 91 K.

11 órakor zárultak: Osztérák hitel 622.—, Magyar hitel 730, Angióbank 291, Bankgyeület 516.50, Földhitel 1070, Laenderbank 428, Union 531, Magyar Jelzalog 417, Államvasut 670, Déli vasut 101, Alpési 627.50, Prágai 2350, Rimamurányi 519, Orosz járadék 96.40, Török sorsjegy 183, Fegyvergyár 607.

Bécs, március 26. (Magyar értékek zárata.) 4 százalékos aranyjáradék 109.80, Tiszai és szeg. köles. sorsjegy 140.—, Magyar hitelbank részvény 731.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény 468.—, Rimamurányi 520.25, Magyar cukoripar 1870.—, Adria hajzási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 91.—, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —, Magyar nyer.k. sorsjegy 193.—, Kassa-Oderbergi Vasutészvény —, Magyar Jelzalogbank 415.—, Magyar keresk. bank 3260.—.

Bécs, március 26. (Osztérák értékek zárata.) 4.2 százalékos papír-járadék 93.80, 4 százalékos osztérák aranyjáradék 114.60, 1860-as sorsjegy 153.25, Osztérák hitel-sorsjegy 460.—, Angol-osztérák bankrészvény 289.50. Bécsi Bankverein 516.25, Osztérák-magyar bank 1760. Déli vasut 100.50, Dunagőzhajózási társ. 868.—, Dohány részv. 338.—, Cs. k. arany (vert) 11.34, Német bankv. 117.26, Osztr. Lloyd 403.—, 4.2 száz. ezüst jár. 93.75—97.65, Osztr. koronajáradék 93.80, 1864-es sorsj. 266.50, Osztérák hitellintézeti részvény 620.—, Union-Bank 530.—, Osztérák Landerbank 420.75, Osztérák-magyar államvasut 667.75, Elbevolgyi vasut 448.—, Alpési részvény 626.50, 20 frankos 19.05, Londoni váltóár 240.22, Lipótkohó 405.—, Töröksorsjegy 182.50.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

A berlini tőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Zárlatkor jegyeztek: 4.2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztérák aranyjáradék 97.40, osztérák hitelrészvény 196.25, Déli vasut 16.90, orosz bankjegyek 215.—, 4 százalékos új orosz kölesön 78.75, Disconto Commandit 186.25, Dinamittruszt 160.50, Harpeni 185.60, Unifikált török járadék 93.50, 4.2 százalékos ezüst-járadék 93.75, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.25, Magyar koronajáradék 91.60, Osztérák-magyar államvasut 144.—, Bécsi váltóár 85.25, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 228.90, Gelsenkirchen 218.—, Laurakohó 179.40, Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat.) március 26. 4.2 százalékos papír-járadék 97.15, 4 százalékos osztérák aranyjáradék 97.55, Osztérák hitellintézeti részvény 196.90, Osztérák-magyar államvasut 144.20, Északnyugati vasut —, Bustiehrad vasut —, Londoni váltóár 204.65, Bécsi Bankverein 131.80, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölesön 78.—, 4.2 százalékos ezüstjáradék —, Osztérák koronajáradék 93.35, Magyar koronajáradék 91.40, Osztérák-magyar bank 125.50, Déli vasut részvény 16.90, Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.175, Párisi váltóár 811.83, Union bankrészvény —, Alpési bányarészvény 78.—, Engedő.

Hamburg, (Zárlat) március 26. 4.2 százalékos ezüst-járadék 96.75, 1860. sorsjegy 156.—, Déli vasut 16.90, 4 százalékos aranyjáradék 97.25, Osztérák hitelrészvény 196.25, Osztérák-magyar államvasut 144.—, Olasz járadék 103.40, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.50, Nyugodt.

London, március 26. Angol consol 84.1/2.

Paris, (Zárlat) március 26. 3 száz. Francia járadék 97.12, Osztr. aranyjáradék 98.90, Magyar aranyjáradék 94.25, 3 százalékos Olasz járadék 103.45, Déli vasut elsőbbségi kötv. 282.—, 5 százalékos marokkói járadék 522.—, 4 százalékos spanyol járadék 93.40, 4 százalékos unifikált török jár. 93.50, Török sorsjegy 174.75, Török dohányrészvény 368.—, Osztérák földhitelintézet 1152.—, Osztr. Landerbank 475.—, Magyar jelzalogbank —, Banque de Paris 1570, Banque Ottomane 715.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 105.—, Hartmann gépgyár 511.—, Urikányi készén 155, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.18, Váltó német piacokra (rövid) 123.15, Váltó Bécsre (rövid) 104.95, Váltó Belglumra (rövid) 1/8, Olasz aranyváltó (rövid) 1/2, Váltó Svájcra (rövid) 3/4, Csek Londonra 252.35, Magánkamatiab 1.1/4 Szilárd.

DZLETI TUDOSITASOK

Vásárcsarnok.

Március 26. A háborus hírek miatt beállott bizonytalan helyzet hatása az élelmiszerpiacra is igen megélt. Emellett a forgalmi nehézségek igen éreztetők. Báránynokban azonban nagy a kínálat s ily alacsony árak évek óta nem voltak e cikkben észlelhetők. Vaj némileg szilárdabb. Burgonya változatlan. Hagymában az utóbbi napokban nagyobbak voltak a hozalmak, különösen sok bolgár áru érkezett, mely csak árendemény útján volt elhelyezhető. Tojás igen gyér hozatalok és a külföld jobb jelentése folytán szilárdabb. A szezonhoz képest rendkívül kevés áru érkezik a piacra. Mai árak:

Husneműk: marhahús hátulja 110-130 K, eleje 84-100 K, vidéki borjú, borbén hosszan mérve sulylevonás nélkül 60-76 K, helybeli borjúhús 96-104 K, sertészsír szalonnával 136-142 K, lehuzott 148-150 K, szalonna füstölt 140-150 K, olvasztani való 140-148 K, haj 152-156 K, sretszír 148-154 K, mind mástermázzsínkint. Füstöltus (vidéki) kg-ja 1.20-1.60 K, hazai sonka 1.80-2.00 K, szalámi magyar 3.-3.20 K, szalámi nyári 1.20-1.40 K kg-kint.

Vad: szarvas 66-70 K, vaddisznó 80-90 K kg-kint, egészben darabonkint, Fenyvesmadár kötege 1.-1.20 K.

Baromfifélék: Élő: rántani való csirke 2.60-3.20 K, sütni való 3.60-4 K, kacsá sovány 4-5 K, kacsá hizott 6-7 K, lud, hizott 16-20 K, tyúk 3.60-4.40 K, pulyka 8-10 K páronkint. Vágott: szépen tisztított barom: hizott lud 1.60-1.80 K, hizott ruca 1.60-1.80 K, hizott pulyka 1.20-1.60 K, levestyúk 1.40-1.60 K, kg-kint. Pulard 1.80-2.20 K darabonkint.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) I. 2.60-2.70 K, II. 2.20-2.40 K, főzővaj (köpült) 1.70-1.90 K, tehéntúró 24-30 K. Valódi erdélyi juhtúrós és munkástúrót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldségfélék: burgonya (vagonárú) rózsá 8-10 K, fehér 6-7 K, kifí 16-20 K, petrezselyem 20-24 K, vörshagyma makói 28-34 K, fokhagyma 40-50 K, káposzta 24-26 K, 100 kg-kint.

Gyümölcsfélék: Alma: válogatot elsőrendű áru (aranyarman, ranett, Jonathán, Törökbalint, batul stb.) 60-80 K, másodrendű 30-40 K, harmadrendű apró áru 12-14 K. Körte elsőrendű 1.60-2.00 K, másodrendű 60-80 K, dió I. 40-60 K, dió II. 30-40 K, 100 kg-kint.

Tojás: bácskai 88-90 K eredeti ládánkint (1440 darab.).

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbizárod igazgatósága.) Március 26-án. Előző napi éadatlan maradvány 666 drb sertés, 138 drb süldő, 2 drb malacz. Mai felhajtás 834 drb sertés, 17 drb süldő, összesen 1500 drb sertés, 155 drb süldő, 2 drb malacz. Eladatott 1462 drb sertés, 81 drb süldő, 1 drb malacz. Mai maradvány 38 drb sertés, 74 drb süldő, 1 drb malacz. Következő árak megjegyzettétek: Zsírsertés: Öreg I. rendű 350 kilogrammon feüli életsulyban 114-122 fillér, II-odrendű 280-350 kilogrammig 108-112 fillér, fiatal nehéz 300 kilogrammon feüli életsulyban 118-122 fillérig, életsulylevonással 136-148 fillérig, fiatal közép 220-300 kígig életsulylevonással 132-154 fillérig, fiatal könnyű 120 kilogrammig levonással 128-154. Hussertés, könnyű 140-300 kilogrammig 100 fillérig, belföldi süldő 90-120 fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammon-

kint, élsúlyban értendők. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlanok.

Budapesti szuromarhavásár.

Március 20. Felhajtott 1560 darab élő borjú, 16 drb növendékmárha, 50 drb élő bárány, 300 drb leült bárány. Árjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 64-72 fillérig, kivételesen 74-76 fillér, középminőségű élő borjúkért 54-62 fillérig, silány és rugott borjúkért 50-52 fillérig, növendékmárháért 48 fillérig, kíogrammonkint (levonás nélkül). Élő bárányokért 8-15 kor, leült bárányokért 3.60-12 K páronkint. Az irányzat általában lanyha volt, az árak a borjúvásáron 4 fillérrel klg-kint, a bárányvásáron 1-2 koronával páronkint csökkentek.

IDŐJÁRÁS.

A Magyar Kir. Országos Meteorológiai és Földmégnességi intézet jelentése.

Az elmúlt nap időjárásának átnézetet:

Hazánkban az időnek tegnap száraz jellege volt. Ma reggel a nyugati határszélén több helyütt esik az eső. A hőmérséklet nyugaton emelkedett és maximuma Kaposvártól 18 C. fok, minimuma Botfalun -1 C. fok volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Változóköny idő várható, megélnkülő szelekkel, nyugatról terjedő esővel, esetleg zivatarral és hősüléssel.

Table with columns: Állomás, Légnymérés mm. 760 +, A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

EGYETERTES

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató; PAJOR MÁTYÁS.

VIZÁLLÁS.

márcz. 26 márcz. 24

márcz. 26 márcz. 24

Table with columns: m é t e r, m é t e r, listing various locations and their corresponding measurements.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE. Elektromágneses gyógyítás. Budapest, IV., Károly-körút 24., I. em. Lift. Telefon 102-39.

- Gyógytényezők: Finzen-féle ivlámpa fürdők, szívbaj és veredényelmeszedés ellen. Elektromágneses gyógyítás, Röntgen sugarakkal való kezelés. Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio). Kék fényvel való kezelés. Villamos hőfürdők (Elektrotherm). Villamos fényfürdők. Villamos masszázs (Vibratio). Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés. Villamos vízfürdők. Szénsavas fürdők. Főbb javallatok: Általános idegesség (neurasthénia, hystéria), Ideggyengeségi állapotok, Álmatlanság, Fejfájás, Hűdések (Paralysis), Idegfájdalmak, idegzésbák (Neuralgiák, ischiás), Gerinovelősorvadás (Tabes), Szívbetegségek, Véredényelmeszedés, Köszvény és osz, reuma, Izületi és csontbajok, Székrekedés, Daganatok, Anyagcserebajok (Elhízó czukorhaj, verszegénység) Bőrbajok, Bőrviszketeg, Lupus, Hajhullás, kopaszág, Szörtelenítés (mőknel az arczon), Aranyeres csomók.

Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. Kezelés egész napon át. Kívánatra prospektus.

Large financial table with columns: Budapesti értéktőzsdé, Mai záró árfolyam, Pénz, Áru, and various market data including interest rates, exchange rates, and commodity prices.

márcz. 24
 0.75 0.70
 1.44 1.80
 5.22 3.75
 5.84 5.87
 5.78 5.72
 5.82 0.—
 5.58 4.66
 5.54 4.60
 3.96 3.26
 3.56 3.06
 1.40 1.48
 0.92 0.80
 5.90 5.46
 3.10 1.98
 1.54 0.86
 0.99 0.91
 1.88 2.11
 0.55 0.36
 0.46 0.36
 0.76 0.80
 0.90 0.80
 1.04 1.42
 1.30 1.10
 1.04 3.40
 4.84 4.14
 1.53 1.44
 0.— 1.72
 0.— 0.—
 0.66 0.82
 1.94 1.80
 1.50 1.30
 1.18 1.22
 0.27 0.36
 0.78 0.84

A TAVASZI-NYÁRI ÁRJEGYZÉK MEGJELENT.

KIVÁNATRA INGYEN MŰLDI NEUMANN M. CS. ÉS KIR. UDVAR SZÁLLÍTÓ FÉRFI, FIU ÉS LEÁNYKA RUHÁKTELEPE BUDAPEST, IV. MUZEUM KÖRÜT 1-3.

Miért használ minden hölgy és uri ember

GLORIALIS

gyöngyvirág-illatszer
 alkohol nélkül?

- Mert GLORIALIS-gyöngyvirág-parfüm**
 a legtökéletesebb gyöngyvirág illatszer, mely a tudomány mai állása szerint elképzelhető. Aki egyszer használta, soha mást nem fog használni.
- Mert GLORIALIS-gyöngyvirág-parfüm**
 a legkonzentráltabb illatszer, a melyet elő lehet állítani. Használatban a legkiadósabb, mintán egy csepp is elegendő az illatosításhoz.
- Mert GLORIALIS-gyöngyvirág-parfüm**
 alkohol nélkül a virágból van kivonva és ennélfogva a levegő nem illanik el, hanem hosszu időn át megtartja a kellemes és hű gyöngyvirágillatot.

GLORIALIS illatszer — alkohol nélkül — kapható még a következő illatokban: **ideal, bouquette Janet, bouquette de chigre, piros rózsá, ibolya.**

Egy eredeti üveg ára (mely hónapokra is elegendő) **3 K 50 fill.**

Kapható minden drogériában, illatszer- és gyógytárban.

Ahol nem kapható, oda postán küldi **3 korona 50 fillér** utánvét-tel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

Klein és Fia

főh. udvari szállítók, pipereszappan- és illatszergyár

Budapest, VII/6.

DARROW HALÁLA.

— REGÉNY. —

— Irta: M. L. SEVERG. —

52

Ebben az időben találkoztam először Latourral a Decatur-utczában. Mindjárt megvillant agyamban a gondolat, hogy ez lenne az az ember, kire nekem szükségem volna. És igyekeztem őt hatalmamba keríteni. A körülmények fényesen kezemre játszottak. Szegény volt és minden foglalkozás nélkül. Leánya ugyan tudott magának valamit szerezni, de ez nem volt elegendő arra, hogy szükségem ne szenvedjen. Azonkívül rákbetegségben szenvedett, és több orvos közölte vele, hogy legfeljebb még egy évig élhet. Így kirozta egy óriult félelem, hogy leánya halála után nyomorogni fog és azt hiszem, ez a rettenetes félelem volt az oka annak, hogy erre a játékra adta magát. Azt remélte hogy egyszerre gazdag lesz. Persze, az eredmény ellenkező volt.

Tervemnek alapja tehát meg volt vetve. Először végre akartam vele hajtani a tettet, azonban egy pillanat alatt eszembe jutottak Charcot dolgai és ezt az irányt követtem, hogy a dolgok biztos eredményre csak akkor vezetnek, ha a hipnotikus médiumnak az események, melyek erre vonatkoznak, megfelelnek. Egy elővigyázatlan változása az eseményeknek, egy pillanat alatt rombadöntheti a gondosan kiesztelt tervet. Amint az időpont elérkezett, egy kábítószert tettem eléje, eltávolítottam lakásáról, és addig tartottam eszméletlenül, míg Darrovot egy más helyiütt megemlített módon megölte. Amint a tettel elkészültem, az eszméletlen Latourt lakására vittem és vártam, míg magához tér.

Azután megkérdeztem, miként jutott ebbe az állapotba? Persze nem emlékezett semmire. Végre hatalmammal annyira befo-

lyásoltam, hogy maga is azt hitte, hogy ő gyilkolta meg John Darrovot.

A rákbetegség iránt való érdeklődésért arra használtam fel, hogy a könyvtár könyveiből hozattam el vele a szükséges köteteket. Elvem az volt, hogy mindig elkerülni a veszedelmet, ezért tehát őt használtam fel a kölcsönkérésre, s miután mind a két kezével irni tudott, egyszer a Weltz, másszor a Ricci nevet irattam alá. Ezzel a cselekedetemmel kétféle czélt szolgáltam: először bizonyítékot, még pedig jó bizonyítékot szerzek ellene és az én reám eső felelősség jóval megcsappan, másodsor olyan légkörbe hozom őt ezek által az olvasmányok által, amelyek fogékonyabbá teszik a hipnotizmus iránt.

Mindezekről azonban egyetlen szót sem szölt aleányának, akit végtelenül szeret. Éppen ez a nagy szeretet tette lehetővé, hogy őt megközelítem és tervemnek megnyerjem.

Miután ellittem vele, hogy ő a gyilkos, megmutattam Darrov különös hirdetését, amelyben a gyilkos felfedezőjének jutalmat biztosít.

— Egy év leforgása alatt ön belehal a betegségébe — szóltam hozzá, — ha addig fel nem fedezik a gyilkosságot és önt lezárják. A leánya tehát teljesen vagyontalanul marad hátra. Mennyivel jobb tehát, ha beleegyeznek, hogy én előzőleg néhány hónappal feljelentem a gyilkosságért. Ön akkor bevallja; én igényt tartok a jutalomra és meg is kapom s titokban megosztom önnel. Önt elítélik, de az ítélet végrehajtásáig eltelik egy nagy idő s ezenközben önt elpusztítja a betegsége. Jeanettenek pedig biztosította a jövőjét!

Azt hiszem, olyan erős volt reá az akaratom és a befolyásom, hogy mindenre rá tudtam volna venni, még ha nem is származott volna ebből ő reá, vagy a leányára eső nagy haszon. A fennálló kedvező körülmények folytán nekem meg volt könnyítve a dolgom.

A közönségnek tudomása van róla, mi történt tovább. Ez a Maitland a szomszéd szo-

bában tartózkodott, kihallgatta a beszédünket, lefonografált minden egyes szót, sőt le is fényképezett bennünket.

Mindig elismertem, hogy három ász sohasem olyan jó a kártyában, mint — négy király. Így tehát most is legyőzöttnek vallom magam — de nem letipornak.

Nagyobb díjat nem fizethetek annak az embernek, aki engem ilyen zseniálisan megvert, de a cselekedetemért való bünhődést magam szabom ki magamra.

Nagy sietségemben — hogy az egész ügyet rendbehozzam s azután egy távoli ismeretlen utazásba belekezdjek, — majd elfelejtettem elmondani a módot, melylyel Darrovot megöltem. Nem kellett fecskendő.

Az egész terv akkor fogamzott meg bennem, mikor azon a végzetes oldalon otthagytam az ujjnyomomat, mialatt elolvastam a lapot. Az egyes részletekre nem kell kiterjeszkednem, mert tudom, hogy Maitland tudta ugyis a legkisebb adatig. A Dabóia Russelii, vagy Russels vipera egyik legismertebb és legveszedelmesebb mérges kigyója Indiának. Némi fáradsággal és kevés költséggel megszereztem magamnak egy példányt. A gyilkosság estéjén beleraktam a viperát egy kis szekrénykébe és a Darrov-féle birtokot a vizen át közelítettem meg. Itt levágtam egy bokorról egy ágat, egyik végén behasítottam és belecsiptem a kigyót.

A vipera dühösen igyekezett kellemetlen helyzetéből kiszabadulni és mindent megmárt, amihez csak hozzáért. Most már nem volt egyéb teendőm, mint a botot a kigyóval benyújtani a meglehetősen sötét szobába és Darrov közelébe hozni. Ezt meg is tettem, de óvakodtam tőle, hogy testemmel az ablakot elsötétítem. Mikor meghallottam áldozatom sikolyát, gyorsan visszahúztam a botot s vele együtt a kigyót, s szerencsésen elillantam. Hogy a kigyó Darrovot éppen az állán harapta meg, igazán csak pusztán véletlen volt, mert hiszen háttal ült az ablaknak. Mindenestre előnyös volt, mert az öngyilkosság látogatát keltette fel. (Folyt. köv.)

SÓ
 EZETE
 n. Lift
 tok:
 g (nen-
 ia).
 apotok.
 fájás.
 zsebkák
 iás).
 s (Ta-
 és.
 rouma,
 ajok.
 anatok.
 (Elhízó
 ényesség)
 kateg.

ig.
 nél az
 ig. —
 spektus

záró	lyam
Áru	
846	
807	
960	
455	
1060	
866	
564	
262	
270	
188	
104	
875	
860	
296	
405	
670	
416	
22	
28	
497	
230	
18	
18	
86	
88	
44	
48	
474	
213	
90	
11	
13	
38	
117	
86	
2	
96	
198	
117	
95	
95	
4	

SZINHÁZAK.

Szombat, 1909. márczius 27-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

A divat.

Eredeti vígjáték 8 felvonásban. Irta: Ráth-Végh István.

Személyek:

Hatalmassy Kornélia	Rákosi Sz.
Anta	Lenkey H.
Himbó	Vasády Ill.
Hatalmassy Adorján	Dezso
Crabay Pál	Somlay
Liptákné	Vizváry M.
Alvincziné	Helvey L.
Gágeroné	Nagy I.
Szalainé	V. Molnár R.
Erjes Lacci	Róssahelyi
Schöls	Hajdu

Kezdeté 1/2 8 órákor.

WIGSZINHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak. Az Országos Színészegyesület színészközlésének előadása.

Ingyenélők.

Színmű 4 fev. Irta: Vidor Pál.

Kezdeté 4 órákor.

Este rendezés helyárakkal.

A tanítónő.

Életkép három felvonásban. Irta: Bródy Sándor.

Személyek:

A tanítónő	Vasády I.
Öreg Nagy István	Szerény
Ifj. Nagy István	Fenyvesi
A nagyasszony	Haraszthy H.
A főúr	Szilágyi
Tanító	Tibanyi
A kántor	Vendrey
Kántorkisasszony	Komlóssy I.
Kray Ida	Molnár A.
Márió	Bárdi
Szilágyi	Tapolczay
Törvényszék	Sarkadi
Törvényszék	Balassa
Béni	Györfő
Cigányprímás	Just
Cseléd	Kész R.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

IRÁLY SZINHÁZ.

Pálmay Ilka fellépéssel:

Az elvált asszony.

Operetta 3 felvonásban. Irta: Léon Viktor. Zenejét szerztette: Paul Lec.

Személyek:

Lászlóváros Kari	Király
Jana, felesége	Otvos G.
Bakkeny	Boross
Wander-Loo Gonda	Pálmay I.
Dezsedonk, elnök	Scirmai
Építész, bíró	Németh
Léve, ügyvéd	Dobos
Wassner	Pásztor
Wassner	Császár
Szép, kántor	Papir
Édele, jegyző	Fábián G.
Krauweljt	Simai
Márta, a felesége	Harmath I.
Klára	Kiss Pál
Egy hölgy	Nyarainé
Inas	Liget

Kezdeté 1/2 8 órákor.

URANIA SZINHÁZ.

Az országos m. kir. színművészeti Akadémia előadása:

Az egér.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Paulerov E. Ford.: Páji J. Béla.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Carmen.

Dalmi 4 felvon. Zenejét szerztette: Bizet. Szövegét Merimee Prosper Deshayes után írta: Meilhac és Halévy L. Fordította: Abrányi Emil.

Személyek:

Don José	Könyey
Escamillo	Szemere
Dancalre	Ney B.
Remendado	Pichler
Zuniga	Kornai
Norales	Mihályi
Lillas Pastia	Zolnai
Carmen	Szamosi
Micaela	Bendiner H.
Frasquita	Payer M.
Mercedes	Beris M.

Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

A saskók.

Dráma öt felvonásban. Irta: Edmond Rostand. Fordította: Abrányi Emil.

Személyek:

Reichstadi herceg	Törzs
Metternich	Rátkay
Gentz	Thuroczy
Obenaus	Czobor
Attala	Vándory
Dietrichstein	Dobi
Flambeau	Körmeny
A szabo	Z. Molnár
Bombelles	Fenyvesi
Ormeister	Sárossy
Az orvos	Boross
Tiburo	Papp
Maria Luja	Ferrai R.
Teréz	T. Halmy M.
Féhercegnő	Mészáros G.
Camerata grófnő	Gerzso Sz.
Elsler Fanny	Loránt I.

Kezdeté 3 órákor.

Este rendezés helyárakkal.

Hivatalnok urak.

Társadalmi színmű 3 felvonásban. Irta: Földes Imre.

Személyek:

Brosner gyáros	Vágó
Barna Gábor	Törzs
Roné neje	Bátori G.
Müller	Papp
Feleki	László
Herczog	Réthey
Vedres	Dobi
Ulrich	Vandori
Róth	Rátkay
Ella, lánya	Toth I.
Kozma	Tarnay
Vamosinó	Ferrai R.
Dezso, fia	Z. Molnár
Nagy Pál	Czobor
Smolla Janos	Sugar I.
Juliska	Császár K.
Terka	gépírnök Kacsóh F.

Kezdeté 1/2 8 órákor.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Művészház-utca 1-3. szám. Telefon 68-39.

A pesti háziúr.

Énekli: Baumann Károly. Saját fölvetel. — Epizód a messinai földrendésből. — Bostocki állatkert. — Opium tolvaj. —

A vadörzö flai.

— A gyermek hajfirtja. — Az interview.

Faust kisasszony.

— La Musette, énekli kép. Kezdeté 5 órákor, vasár- és ünnepnapokon 3 órákor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. WALDMANN IMRE, igazgató.

Még csak néhány napig!

Japán Budapesten! A 8 igazi Géza

és a szenzáció

RIOGOKU-CSOPORT továbbá 12 attrakció.

Az előadás kezdete 8 órákor.

Jegyelővétel: délelőtt 10-1 óráig és délután 3-6 óráig. — Telefon: 93-36.

PARISIANA-ORFEUM

Szerecsen-utca, a m. kir. operával szemben.

Igazgató: FRIEDMANN A. Telefon 181-45.

Pénztári órák d. e. 10-11 óráig délután 3-9 óráig.

Helyárak 2, 3, 4, 5 és 6 korona.

Az előadás kezdete: 9 órákor.

Még csak rövid ideig: a világhírű, 12 tagból álló

néger-operett-társulat

vendéglátja. A közkezdelt néger művészek új, komikus operettben mutatkoznak be.

18 varieté szám. Szigorúan családi műsor.

Előadás után a remek téli kertben kabaret, a néger operett-társulat tagjainak és előkelő művészeknek közreműködésével Kétnő konyha. — Pompás üvegsör.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-93.

Kezdeté pont 8 órákor. Ma és mindennap: Szenczáció! Eredeti újdonságok! Szenczáció!

Budapest-Nagymaros. Jelenetek egy vasuti kupé-

Tauszig. Fordította: Steinhardt Géza. — Ezt megelőzi:

CSAK ÖT PERCZ!

Böhszat. Irta: Glinger és Tauszig, fordította: Steinhardt.

Továbbá: Steinhardt, Gyárfás, Nedics, Sándor, férfi kettős és Pápy teljesen új magánzsemmekkel, valamint: The Georgis és Heidee and Perce tánc kettős fellépése.

Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. sz. és özv. Kontinó

dobánykülönlegességi áradájában, Andrassy-ut 29.

Ünnep- és vasárnap délután mérsékelt helyárú előadások.

Kezdeté 1/2 órákor. Szinre kerül: Budapest-Nagymaros.

Steinhardt fellépése szőlőkben.

A remek téli kertben reggelig tánc és zene.

Elsőrendű attrakciók! — Belépő-díj nincs.

Legmegbízhatóbb Román Oszkár

Angol FOGMŰTERME

Budapest, VII., Rákóczi-ut 14. sz. I. em.

Munkálatai jószágát részletfizetési kedvezménnyel is biztosítja.

Butor

készpénzzel és részletre

3 szoba teljes berendezés 360 forintért

mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba, al-

dóan készülő raktárban a legújabb kivitelű a lo-

finomabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 60 illusz-

trációval. Bélyegben.

Nagy Imre lakberendezési vállalata

Budapest, Váci-körút 8. (Szerecsen-utca szögletén)

Jól lát?

Ha nem, akkor forduljon bizalommal

Hatschek N. Karoly-körút 8. sz.

a hol szemüvegek és látóeszközök is legolcsóbban kaphatók.

Ingyen árjegyzék bérmentve.

200-300 nagyságban nyitott Jacquard szőnyeg, tartós minőségben 6 fti 80 kr-ért.

Rosenberg & Qitt

szőnyeg- és tapaszárak nagy árúháza

Budapest, VI., Király-u. 32. saroküzlet

FOLIES CAPRICE

Igazgató: LEITNER és KELETI Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

Telefon 14-22. Az előadás kezdete 1/2 9 órákor.

1/10 órákor. Ma: 1/10 órákor.

A legszebb szörme kirakat

Böhszat. Irta: Faun. Rendező: Erdélyi Emil.

Végül 11 órákor! Végül 11 órákor!

„Der Herr Ersatzmann“.

Böhszat. Irta: Armin József. Rendező: Werner M.

Nappali pénztár d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig.

Az 1-5-ös emeleti „Casino de Parisban“ elsőrangú tánc attrakciók. Kezdeté 1/2 12 órákor.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Ma és minden este 8 órákor a kontinens legjobb műsora!

Szanin • A spárga Beregiss

Uj szenzációk! Uj szenzációk!

PESTI SZÍNÉSZNÖK (Prímadonnák pangyolában)

Éjjeli zene: Varjas Antal új slágere.

Falrengető kacagás!

A háloszobalány PAMPOULETTE ÉHES A mutyi-szoba.

Közkívánatra harmadikban meghosszabbítva: A nimia és a faun nájsza. — Azonkívül: La bella Rosetti.

A hét mozija. Espana négyes. Mario, le chanteur-phenomene. Sorello Kosmos és még 8 attrakció.

Jegy váltható elővételi díj nélkül a Royal-Orfeum nappali pénztáránál d. e. 10-2 d. u. 3-6-ig. Vasárnap délután fél 4-kor mérsékelt árú előadás. A téli kert tükörtermében éjjelkor Trilanon és Grand-Cabaret új tánc attrakciók, cigányzene reggeli 6 óráig.

Kalapkirály

Elsőrangú ural divat és kalapüzlet.

Panama kalapok 2 koronáért felismulhatlan sikerrel készítettünk.

Különös gondot fordítunk a helyünkben Hárfa-u. 33. nól szalmakalapok átalakítására. Szíves partifogásért eszedünk

Osztermann és Stern kalapok-mester

Szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

Rutorszállítás

Beraktározás

Balassa Gyula és Társa

Budapest, Teréz-körút 19. Telefon 33-32.

EDISON

Mozgófénykép ÜHélet VI., Nagymező-utca 21.

Elő előadás hétköznap d. u. 5 órákor.

Vasár- és ünnepnapokon d. u. 3 órákor.

Utolsó előadás kezdete 11 órákor.

Szenzációk újítás!

Műsoron kívül: páratlan határu énekes és zenés mozgófénykép a világ legelsőrangú művészei közreműködésével.

Minden órában változó műsor.

Helyárak:

Pályozó I. K. I. hely 50 fill., II. hely 40 fill., III. hely 30 fill., Gyermeknek 10 fill.

Mozgófénykép-vállalat tulajdonosok figyelmébe

Megjelent 150.000 méter újdonságot tartalmazó legújabb kép- (film) árjegyzékünk. Kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon 64-20.

Budapesti Cabaret BONBONNIÈRE

VI., Teréz-körút 28. — Telefon 52-88.

Minden este 8 1/2 órákor:

László Rózsi

(Conferencier: Dr. Szalay József.)

Azonkívül: Mozgófénykép, vagy Bernakolt a conferencier. — Városnyitók. — Előven regény. 3 böhszat. 3 tréfa. — Jegyek: 4, 5 és 6 koronáért. (Zenekari és páholylés 6 korona.)

A nm. v. és köz. miniszter elismerő leiratával kitüntette.

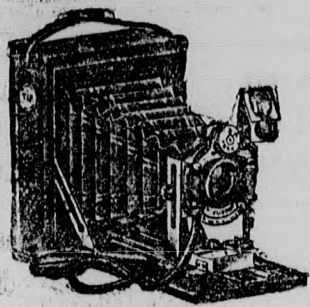
Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső FOGORVOSI INTÉZETE

Áthelyezve: Károly-körút 3. sz. alá.

Fájós fogak gyógyítása Tartás fogtömések, Foghasások (altatásban is.)

Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogalkat.

Szájpadlás nélküli műfogak aranyhidak, koronák, Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése.

Fényképező-gépek és Látcsövek részletfizetésre

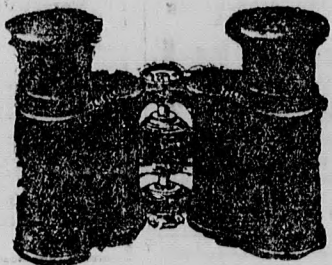
Kaphatók

Aufrecht és Goldschmied

optikai áruházban

Budapest, VII. Rákóczi-ut 26. szám.

Arjegyzék ingyen!

Hajfestő-fésű.

egyszerű fésülés által fest... SCHÜLER, Wien, III.E. Krieglbergasse 6.

Ingyen díszmunka!

Magyarország összes fürdőinek, szanatoriumainak... Magyar Fürdőhalauz

Kerber Henrik

ablak, lakástisztítási, padló-beeresztési, feregmentesítési és pormentesítési vállalat

BUDAPEST,

VIII., Gyöngytyúk-u. 7.

Pontos kiszolgálás!

TELEFON: 53-55.

M. kir. állm. üzletvez. Kolozsvárott. 1424-909. szám. IV.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETÉNY.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége nyilvános versenyt hirdet...

A tervek, az ajánlati minta és az egységárjegyzék tervezete, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek...

Az ajánlatot, valamint a hozzá tartozó mellékleteket szabályszerű okmánybélyeggel kell ellátni...

A szabályszerűen kiállított ajánlatot és mellékleteit pecséttel lezárt sértetlen borítékban kell helyezni...

Az ajánlat borítékát következő felirással kell ellátni:

Ajánlat az 1424-909. IV. számú verseny-tárgyalási hirdetésben kiírt munkálatokra.

Ajánlattevő köteles bánatpénz gyanánt az általa ajánlott végösszeg 5 százalékát köszpénzben vagy biztosítékképpen értékpapirokban...

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapirokat a budapesti áru és értéktőzsdén legutóbb jegyzett, de a névértékét meg nem haladó árfolyam szerint számítjuk.

Csak szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és az összes munkákra tett ajánlatokat fogunk tárgyalás alá vonni.

Bánatpénz nélkül vagy elkésve benyújtott, valamint az olyan ajánlatokat, melyeket nem az előírt módon tesznek...

A beérkezett ajánlatokat 1909 évi április hónap 10-én déli 12 órakor fogjuk felbontani...

Az ajánlatok felett 1909 évi május hónap 1-ig történik döntés és ajánlattevők ajánlataikkal ezen időpontig kötelezettségben maradnak.

Olyan ajánlattevők, kik a szóban forgó ipari munkálat teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak...

Az ajánlattevőnek, vagy megbízottjának ipari képesítésére és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok az ajánlatokban feleltendőek és igazolandók.

Azon ajánlattevők, kik a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségével ezideig összekötésben még nem állottak...

Alólirott üzletvezetőség fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlati árakra való tekintet nélkül szabadon választasson.

Kolozsvár, 1909. évi március. hónap.

Az üzletvezetőség. Utánnomást nem díjazunk.)

!! Most jelent meg !!

- ADY ENDRE. Az Illés szekerén. Szerző legújabb verskötete. Ára füzve 3.— K. Kötve 5.— K
FARKAS IMRE. Tünő évek. Költemények. Ára füzve 3.— K. Kötve 5.— K
NIL. Málunk. Költemények. Füzve 2.50. Kötve 4.50 K
KUTHY SÁNDOR. A fehér hegedű. Költemények. Ára füzve 3.— K. Kötve 5.— K
KUN JÓZSEF. Kek hegyek. Költemények. Ára füzve 2.50 K. Kötve 4.50 K
GARA ILLÉS (Garas). Bergengőzy osillaga és főbb mas elbeszélése. Ára füzve 2.50 K
GAGYHY DÉNES. A vetélytársak. Regény. Ára füzve 2.50 K
PIKLER J. GYULA. Orvosi emlékeimből. Füzve 1.60 K
VÉRTESY GYULA. Az élet. Elb. Ára füzve 2.50 K
LŐRINGZY GYÖRGY. A rétek lelke. Elb. Ára füzve 3.— K. Kötve 5.— K
FARKAS PÁL. A renegát. Regény. Ára füzve 3.— K
GÁRDONYI GÉZA. Isten rabja. Regény. Füzve 5.— K
LOVIK KÁROLY. Az arany polgár. Reg. Füzve 3.— K
HERCZEG FERENC. Kaland és egyéb elb. Füzve 4.— K
TÖMÖRKÉNY ISTVÁN. Napos tájak. Elb. Füzve 3.— K
BRÓDY SÁNDOR. A tanítónő. Falusi életkép 3 felv. Ára 2.50 K
RITÓOK EMMA. A nagy véletlen. Regény. Ára 4.— K
ORCZY EMMA. Megfizetek. Regény. Kötve 4.— K

Singer és Wolfner kiadása Budapest, VI., Andrassy-ut 10.

958. sorozat Bon 028. szám Polgár Sándor m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kötszerész Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz. köteles ezen utalvány beküldése mellett minden megrendelőnek 15%, azaz tizenöt százalékos árkedvezményt adni az ered. F. Bergerand fils, párisi különlegességek (óvszerek) gyártmányából. Kimerítő képes árjegyzék díjmentesen, zárt levélben küldeték. Kivágatott az „Egyetértés”-ből. 26705.

GUMMI és HALHÓLYAG óvszer-különlegességek, valódi francia és amerikai gyártmány, eredeti csomagolásban! Orvosiilag ajánlva. Feltétlen biztos. Árak tucatanként: korona 3, 4, 6, 8, 10, 12, 16. Női óvszer „Pessarium oculusivum” Mensinga tanár szerint K 3.—. Bevezető készlet hozzá K 3.—. Uj! „Auto vaginal Spray” a jelenkor legmegbízhatóbb női különlegessége K 15.—. „Diana óv” havibajkötő hölgyek részére K 11.—. Haskötők, gummi gőrsőrhártyák és irritátorok. — Szétküldés eredeti gyári árák és titoktartás mellett. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Keleti J. gummiáruk és betegápolási cikkek gyára Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE! JEGYÜRÜK. NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK A LEGELŐNYÖSEBBEN POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERESZ-ES MŰDÖRÁS-üzletében szerezhel ők fe. BUDAPEST, Erzsébet-körút 29. VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK. ÁRJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

E hirdetés rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények Használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható...

Csemegeszlőt, fagymentesen csomagolva postakosaránként 3.50 K...

Hordóskaposztát, kosárfűgéként 2.20, világos kajszinbarozlekvárt...

Fajborokat, fefejtve, kölcsönhordóban, 28 koronájával...

Pénzt azonnal bitorra, zongorára, kocsikra, varrógépekre...

Gyümölcsfa, díszfa és rózsá-árjegyzékekkel ingyen szolgál...

Diszkerkedvelők kérjenek árjegyzéket az Első magyar díszfenyő-faiskolától...

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egyetek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket...

Fajbaromfi fajták, nyulak, diszgalambok, madarak...

Fényképezőgépek ritka kedvező alkalmi vétel részben árverésből...

Pénzszekrények és amerikai irodabutorok, használtak és újak...

Légszusz és villamos csillárok legelőnyösebben szerezhetőek...

Kocsi árucarnok VII. Rákóczi-ut 72. sz. Magyarország legnagyobb kocsi raktára...

Stenográfia Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsírás-oktatás...

Zálogszedőulákat veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket...

Bouvet-Ladubay legjobb és legolcsóbb francia pezsgő. Vezérképviselőség: PRÁGA, Soukenicka 30.

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíróiskola. Díjtalan gépirás-oktatás...

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra...

20 millió akáczelemete 1 éves magonc 1000 db: 15 cm. magas, 1-2 mm. erős K 2-...

Ingóságokat értékesítő és beraktározó vállalat Rákóczi-ut 19. bejárat...

SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek tere 3 félemelet...

Soványosság Az egyedüli eredménytől kísért háziasszony dr. William Hartley tanár...

A legelőnyösebb részletfizetésre zongorát, pianinot, czimbalmot, hegedűt

bankhitel utján kizárólag csakis REMENYI nagy magyar hangszertelepén

INGYEN! GUMMI és különféle óvszer-árjegyzékünket titoktartás mellett ingyen és bérmentve küldjük.

NAKIRA törvényesen védett férfi gummi-különlegesség, tucatja 12 kor., 3 tucattól 20% engedmény.

Magyar Orvosi Műszertár Budapest, VII., Rákóczi-ut 32. (a Rókus-kórházzal szemben.)

BUTOR részletre is mélyen leszállított áron kapható a Butor - Udvarban, Budapest, VI., Eötvös-u. 17.

Neu Samu és Fia szállítóeszköz és gépjár, kir. országos fegyintézet VÁCZ. Gyárt: mindennemű fa-és vastalcskat...

Elsőrendű vadonatúj Singer női varrógép 27 forintért karikahajóst 40 forintért...

Brilliantot, aranyat, ezüstöt, ékszeri és régiséget veszek és eladok...

Pénzelőleggel beraktározunk bitor, zongorát, automobilt, mindenemű gépeket...

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló, ebédlo, szalon, őr szoba...

GUMMI és francia halhólyag különlegességeink u. m.: "NEVERIP"...

Magyar harzi kanári-tenyésztő Debrecenben. A ki egy énekes harzi kanári veszen...

Ha köhög vagy rekedt, Réthy-féle orvorkát vegyen 60 fillérért, 26796

Pénzelőleggel beraktározunk bizományba bitor, varrógép, kerékpár, kereskedelmi cikkek...

Szendró Sándor és Társai VII., Dohány-utca 43. sz., Telefonszám 105-94.

Penz-szekrények újak és használtak, valamint kazetták és másolópérek...

Ajtók és ablakok régi és új vasredőnyökkel, teljes vasalással...

Kelemen Mór épület-bontó vállalkozónál Budapest, Nador-u. 72-74.

A Franklin-Társulat kiadásában most jelent meg: Filozófiai Írók Tára

KANT prolegomenái minden leendő metafizikához, mely tudományként fog szerepelhetni.

INGYEN DRÁGÁBB, MINT MÁLKUNY RENDÉLT FÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK